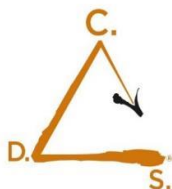

**Gminny Program Rewitalizacji
Gminy Żarki na lata 2016 – 2035
(projekt aktualizacji)**

Żarki - Kraków, grudzień 2024

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, J. Szymańska, M. Widuch

ul. Włóczków 22/3, 30-103 Kraków

Tel. +48 12 623 77 40 www.cds.krakow.pl

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji	7
3.	Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi	9
3.1.	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Żarki na lata 2016 - 2026	9
3.2.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	10
3.3.	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	11
3.4.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	13
3.5.	Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego	14
4.	Delimitacja obszaru rewitalizacji	15
	Krok 1. Wizyta wprowadzająca	16
	Krok 2. Analiza danych statystycznych	16
	Krok 3. Warsztat strategiczny – metoda delficka	21
	Krok 4. Analiza danych społecznych w wytypowanych Podobszarach	23
	Krok 5. Analiza danych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej w wytypowanych Podobszarach	25
	Krok 6. Badanie ankietowe mieszkańców	28
	Krok 7. Wizja lokalna	29
	Krok 8. Wywiady pogłębione z ekspertami lokalnymi	29
	Krok 9. Podsumowanie wyników badań i analiz	30
	Krok 10. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	31
	Krok 11. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	31
5.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	33
5.1.	Podobszar I – Żarki Centrum	34
5.2.	Podobszar II – Żarki Osiedla	46
5.3.	Podobszar III – Wysoka Lelowska	54
6.	Wizja obszaru rewitalizacji	60
7.	Cele rewitalizacji	62
8.	Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	63
8.1.	Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	63
8.2.	Charakterystyka pozostałych, uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych	88
9.	Komplementarność działań	90
9.1.	Komplementarność przestrzenna	90
9.2.	Komplementarność problemowa	91
9.3.	Komplementarność proceduralno– instytucjonalna	97
9.4.	Komplementarność międzyokresowa	98

9.5.	Komplementarność źródeł finansowania	99
10.	Zintegrowane podejście do procesu rewitalizacji.....	100
10.1.	Zintegrowanie na poziomie celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	100
10.2.	Zintegrowanie interwencji rewitalizacyjnej (kompleksowość programu rewitalizacji) 101	
10.3.	Zintegrowanie na poziomie różnych sektorów, partnerów	103
10.4.	Zintegrowanie na poziomie zastosowanych metod pracy nad Gminnym Programem Rewitalizacji.....	103
11.	Ramy finansowe	105
12.	Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji	106
13.	System wdrażania i monitoringu	113
13.1.	Opis struktury zarządzania GPR oraz podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.....	114
13.2.	Procedury zarządzania i monitoringu GPR.....	117
13.3.	Uspołecznienie procesu rewitalizacji	121
14.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach i dokumentach planistycznych	123
15.	Spis tabel, wykresów i rysunków.....	124
	Spis tabel:.....	124
	Spis wykresów:.....	124
	Spis rysunków:.....	124

1. Wprowadzenie

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023 został poddany aktualizacji, którą przeprowadzono w drugiej połowie 2024 roku. Aktualizacja wynika wprost z rekomendacji zawartych w dokumencie „Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023” (zwanym dalej „Oceną...”), opracowanym w okresie maj – lipiec 2024 roku. Wnioski z przeprowadzonej „Oceny...” wskazały na szereg zmian jakie na przestrzeni ostatnich lat wystąpiły na obszarze rewitalizacji Gminy Żarki. Ustalono, że udało się rozwiązać lub ograniczyć występowanie szeregu ze zdiagnozowanych wcześniej w podobszarach rewitalizacji problemów zarówno w sferze społecznej jak i środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Nie odnotowano postępowania degradacji obszarów rewitalizacji, wręcz przeciwnie, zauważalna jest poprawa w każdej z pięciu podstawowych sfer rewitalizacji (w stosunku do 2016 roku) w związku z realizacją szeregu przedsięwzięć rewitalizacyjnych i tym samym osiągnięciu założonych wskaźników. Pomimo pozytywnej oceny procesu rewitalizacji, jaki był zrealizowany w gminie Żarki w okresie 2016 – 2023, stwierdzono (w oparciu o dane zastane – analiza ekspercka, jak i głos interesariuszy rewitalizacji – badania społeczne ankietą on-line oraz warsztaty), że bieżąco identyfikowane są kolejne potrzeby rewitalizacyjne. Tym samym zawniosowano do Rady Miejskiej w Żarkach o podjęcie uchwały o aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żarki na lata 2016-2023.

W oparciu o wyniki „Oceny...” Rada Miejska w Żarkach w dniu 23 września 2024 r. podjęła uchwałę nr V/43/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2023. Zgodnie z wnioskami z „Oceny...” okres obowiązywania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2023 został wydłużony do roku 2035.

W ramach przeprowadzonego procesu aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 przeprowadzono szczegółową diagnozę potrzeb, problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji (zawartą w rozdziale 5 – pogłębiona diagnoza podobszarów rewitalizacji) oraz opracowano, zgodnie ze zdefiniowanymi bieżąco problemami i potrzebami obszaru rewitalizacji, listę nowych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć uzupełniających. Dodatkowo przeprowadzono także proces weryfikacji celów i kierunków działań oraz nieznacznie – w obszarze wskaźników realizacji aktualnych celów - założeń systemu monitorowania i oceny GPR. Zaktualizowany dokument został także sprawdzony pod kątem jego zgodności ze strategią rozwoju gminy, strategią rozwiązywania problemów społecznych czy założeniami strategicznymi jakie bieżąco przyświecają procesom rewitalizacji w skali województwa śląskiego. Wyniki analizy, która pokazała w jaki sposób zaktualizowany Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 realizuje wskazane założenia strategiczne, prezentuje rozdział 3.

Zaktualizowany Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 został przygotowany w oparciu o Ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. wraz z jej późniejszymi nowelizacjami (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.). Struktura dokumentu oraz prezentowane w nim treści, są zgodne z zaleceniami i wytycznymi dla tego typu opracowań, przy czym układ dokumentu (tytuły i kolejność rozdziałów) odpowiada układowi pierwotnego zapisu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023. W celu czytelniejszego odbioru dokumentu rozdziały, i zawarte w nich treści, które nie zostały zmienione w wyniku aktualizacji, zostały stosownie oznaczone w treści zapisu. Ponadto w

treści dokumentu okazjonalnie używana jest nazwa skrócona Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 w brzmieniu: GPR.

Integralną częścią zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 jest mapa kierunków zmian funkcjonalno – przestrzennych na wyznaczonych w gminie Żarki podobszarach rewitalizacji, przygotowana w skali 1:5000, zgodnie z zalecaniami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Mapa nie jest fizycznie połączona z dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji w sposób trwały (jako jeden plik) - stanowi osobny dokument w formie Załącznika do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035. Mapa prezentuje zmiany funkcjonalno – przestrzenne zgodnie z przeprowadzoną aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

Za proces aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 odpowiadał zespół ekspertów Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, J. Szymańska, M. Widuch z Krakowa w składzie: Dagmara Bieńkowska, Justyna Szymańska, Magdalena Widuch oraz Viktoriia Orshak, efektywnie włączając do współpracy interesariuszy rewitalizacji: władze gminy Żarki, pracowników Urzędu Miasta i Gminy Żarki, przedstawiciele instytucji publicznych oraz społecznych, a także środowisko organizacji pozarządowych, przedstawiciele środowiska gospodarczego i mieszkańców gminy. Tym samym zaktualizowany Gminny Program Rewitalizacji jest efektem wspólnej pracy wszystkich osób zaangażowanych w jego tworzenie - jest efektem pracy eksperckiej oraz debaty publicznej dotyczącej kluczowych problemów koncentrujących się na poszczególnych podobszarach. Zaplanowana interwencja jest wynikiem dyskusji na temat konieczności podjęcia konkretnych działań, zmierzających do ograniczenia lub zniwelowania zdiagnozowanych problemów i objawów stanu kryzysowego oraz wykorzystania potencjałów obszaru rewitalizacji. Prace prowadzone były zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji - miały bowiem charakter partycypacyjny. Uspółcześnienie każdego z etapów procesu zostało zapewnione przez różnorodne działania o charakterze badawczym i konsultacyjnym. Interesariusze mogli się włączyć w proces począwszy od etapu diagnostycznego (badania jakościowe – wywiady pogłębione) przez fazę budowania założeń zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji (spacery badawcze po terenach podobszarów rewitalizacji, warsztaty, spotkania robocze) po okres konsultacji projektu dokumentu.

2. Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji

Zachowane pierwotnie brzmienie rozdziału

Rewitalizacja:

Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

(Ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 2 ust. 1)

Stan kryzysowy:

Stan wywołany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Obszar dotknięty stanem kryzysowym w sferze społecznej można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(Ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 9 ust. 1)

Obszar zdegradowany:

Obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze społecznej oraz co najmniej jednej ze sfer pozaspołecznych. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

(Ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 9 ust. 1)

Obszar rewitalizacji:

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy (...). W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść także niezamieszkałe tereny przemysłowe, pokolejowe czy powojkowe, na których odnotowuje się kryzysowe zjawiska sfery pozaspołecznej, pod warunkiem, że prowadzone na ich terenie działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

(Ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 10 ust. 1-3)

Program rewitalizacji:

Inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

(Wytyczne MR z dnia 02.08.2016 r.)

Projekt rewitalizacyjny:

Zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

(Wytyczne MR z dnia 02.08.2016 r.)

3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 został powiązany z aktualnym na 31 grudzień 2024 roku zestawem dokumentów strategicznych celem wskazania na sposób realizacji przez GPR założeń strategicznych poszczególnych z nich. Poniższe powiązania zostały przygotowane zarówno do dokumentów strategicznych o których jest mowa w ustawie o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.), takich jak strategia rozwoju gminy czy gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych¹, jak również dodatkowo do dokumentów istotnych dla procesów rewitalizacyjnych prowadzonych na terenie województwa śląskiego (strategia rozwoju województwa, plan zagospodarowania przestrzennego województwa oraz regionalna polityka rewitalizacyjna).

3.1. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Żarki na lata 2016 - 2026

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Żarki na lata 2016 – 2026 na poziomie celu nadrzędnego, głównej aspiracji rozwoju gminy, stawia sobie m.in.: „(...) **Gmina zapewnia ciekawą ofertę spędzania czasu wolnego oraz odpowiednią do tego infrastrukturę. Istnieją miejsca spotkań i integracji mieszkańców oraz infrastruktura społeczna odpowiadająca na ich potrzeby**”. Założenie to jest zbieżne z misją jaka jest określona w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035, i kontynuowana w **Celu strategicznym 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji**.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Żarki określa cztery domeny w ramach których gmina zamierza prowadzić politykę rozwoju. **Domena 4. Gmina Żarki miejscem w którym dobrze się żyje** jest dookreślona przez cztery cele strategiczne, przy czym dwa z nich wprost korespondują z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki, są to:

- **cel strategiczny 1. Poprawa dostępności do oferty kulturalnej i rekreacyjnej na terenie całej gminy** realizowany przez m.in. cel operacyjny 1.1. **Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, w tym świetlic wiejskich na terenie całej gminy**. GPR realizuje wprost ten cel poprzez **Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i kierunek 2.2. **Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej** oraz przypisane mu przedsięwzięcia podstawowe: 1.4., 1.5., 3.1. Kolejny z celów operacyjnych Domeny 4, celu strategicznego 1 (Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Żarki) to **1.2 Poprawa dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych**. GPR także i na ten cel realizuje poprzez: **Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i dalej 2.1. **Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi**

¹ Z uwagi na zmianę, jaką wprowadziła nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003, studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy zachowuje moc do dnia wejście w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej jak do dnia 31 grudnia 2025 roku. Jednym słowem plan ogólny zastąpi Studium – w przeciwieństwie do Studium plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Jego ustalenia dadzą podstawę do ustalania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Plan ogólny gminy będzie nowym dokumentem, tworzonym w wyniku zmiany przepisów niniejszej ustawy. Sporządzenie planu ogólnego jest obowiązkowe dla wszystkich samorządów w Polsce. Zgodnie z przepisami, plan ogólny powinien zostać uchwalony do 31 grudnia 2025 roku, aby od dnia 1 stycznia 2026 roku mógł obowiązywać. Zmiana przepisów ma na celu poprawę funkcjonowania systemu planowania przestrzennego, a w konsekwencji zapobieganie nieodpowiedniemu rozwojowi zabudowy.

Tym samym nie dokonuje się bieżąco powiązań pomiędzy GPR a Studium.

potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki oraz 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej. Przedsięwzięcia podstawowe zawarte w GPR, które realizują Strategię Rozwoju gminy Żarki, to: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 2.1., 3.1., 5.3. Domena 4 w omawianym celu strategicznym 1 ma jeszcze jeden cel operacyjny jaki jest zbieżny z GPR – jest to cel **1.3. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej**. W przypadku GPR odpowiedzią na niego jest **Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i dalej 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki i konkretne przedsięwzięcia podstawowe: 1.2., 1.3.

- **cel strategiczny 2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej, zapewniającej wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców** realizowany m.in. przez cel operacyjny **2.2 Kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców gminy poprzez zapewnienie odpowiedniej oferty edukacyjnej oraz infrastruktury społecznej**. GPR realizacje ten cel poprzez **Celu strategicznego 1. Wzmocnienie aktywności społecznej** i kolejno kierunków działań: **1.1. Rozwój oferty usług społecznych** któremu przypisane są dwa przedsięwzięcia podstawowe: 3.2., 5.1.

Powyższa analiza zapisów Strategii Rozwoju Gminy Żarki i GPR wskazuje że:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035
realizacje Strategię Rozwoju Gminy Żarki na lata 2016 – 2026.

3.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarki na lata 2021 – 2030 prezentuje szereg problemów (definiując je jako dominujące problemy) na które uwagę zwraca się także na poziomie diagnoz pogłębionych opracowanych dla podobszarów rewitalizacji i zawartych w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035. Są to m.in. bezrobocie, ubóstwo, bezradność wychowawcza, jak również problemy wieku dojrzałego jakie dotyczą środowisko seniorów.

Misja sformułowana dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarki na lata 2021 – 2030 wskazuje, że gmina w zakresie realizacji polityki społecznej, stawia na wysoką jakość życia mieszkańców gminy Żarki oraz na zapewnienie mieszkańcom wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Misja ta jest spójna z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 gdzie także wysoka jakość życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest tym co przenika założenia GPR.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 realizuje Strategię Rozwiązywania problemów społecznych Gminy Żarki na lata 2021 – 2030 przede wszystkim w ramach jej **Celu strategicznego nr 6: Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin dysfunkcyjnych oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym** i kolejno **celu**

operacyjnego nr 4: Wsparcie instytucji i podmiotów, które działają na rzecz dziecka i rodziny, a także placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających realizowanego przez kierunek: (5.) Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka.

W GPR zawarty jest bowiem **Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej** i kolejno kierunek działań: **1.1. Rozwój oferty usług społecznych** któremu przypisane są dwa przedsięwzięcia na podstawie: 3.2., 5.1.

Kolejny cel Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarki na lata 2021 - 2023, na który odpowiada GPR, to **Cel strategiczny 8: Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego dla osób starszych** i dalej **cel operacyjny 3 : Aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy** realizowany m.in. przez takie kierunki jak: (3.) Zachowanie aktywności życiowej, wyrażającej się w wysokim poziomie sprawności fizycznej i umysłowej oraz (4.) Utrzymaniu aktywności sprzyja udział seniorów w różnorodnych inicjatywach organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe i inne podmioty. W GPR cel **Celu strategicznego 1. Wzmocnienie aktywności społecznej** i kolejno kierunek działań: **1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej** któremu przypisane są przedsięwzięcia podstawowe: 1.7., 1.8., 1.9., 4.1., 5.2., 5.3. realizują założenia Strategii.

Powyższa analiz wskazuje że:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035
realizuje założenia
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarki na lata 2021 – 2030.

3.3. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 jest zgodny z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Kwestie problemowe, wokół których skoncentrowano interwencję rewitalizacyjną, wpisują się w diagnozę strategiczną ujętą w Strategii Rozwoju Województwa i odnoszą się przede wszystkim do słabości wskazanych w strategicznej analizie SWOT takich jak m.in:

- negatywne zjawiska demograficzne, w tym: ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa;
- brak zintegrowanego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych i niewystarczająca infrastruktura pomocy społecznej;
- brak systemowych działań w obszarze promocji aktywnego i zdrowego stylu życia;
- niewystarczająca dostępność urbanistyczno- architektoniczna obiektów i przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych ze szczególnymi potrzebami.

W kontekście celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań jakie zawarto w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” dokument GPR wpisuje się w realizację trzech celów strategicznych. Powiązania pomiędzy celami i kierunkami określonymi w Strategii, a celami, kierunkami działań i przedsięwzięciami podstawowymi wskazanymi w GPR, przedstawiono niżej.

Z poniższej prezentacji wynika, że:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 realizuje Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Określony w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego **Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej**, a w jego ramach szczególnie cel operacyjny **A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość** i kierunki działań takie jak:

Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

realizowany będzie poprzez ujęty w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 **Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i doprecyzowujący go kierunek działań: 2.1. **Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.**

We wskazane wyżej zamierzenia strategiczne bezpośrednio wpisują się przedsięwzięcia podstawowe nr:1.1., 1.2.

Ujęty w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego **Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca**, w tym cel operacyjny **B.2. Aktywny mieszkaniec** i m.in.:

Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców

Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

realizowane będą w ramach **Celu strategicznego 1. Wzmocnienie aktywności społecznej** i kolejno kierunków działań: 1.1. **Rozwój oferty usług społecznych** i 1.2. **Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.**

Zdecydowana większość przedsięwzięć podstawowych, przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035, realizuje także założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – są to przedsięwzięcia: 1.1, 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 2.1.

Zawarty w Strategii wojewódzkiej **Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni** uszczegółowiony m.in. poprzez Cel operacyjny **C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu**, w tym kierunki działań:

Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic

realizowany będzie poprzez założenia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji, w **celu strategicznym 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i kierunku interwencji rewitalizacyjnej: 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035, wpisujące się we wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Cel strategiczny C to: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.6., 2.1.,

3.4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Gmina Żarki należy do grupy tzw. wiejskich obszarów funkcjonalnych, jakie zostały wskazane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+.

Ponadto Żarki wskazane są także w niniejszym Planie jako 'obszar terenów zamkniętych' (tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo). Rozwój terenów zamkniętych winien być ukierunkowany na zachowanie ich funkcji podstawowych. W przypadku założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki nie zachodzi kolizja pomiędzy planami zawartymi w GPR a tzw. obszarami terenów zamkniętych, czyli realizacje rewitalizacyjne nie dotyczą tych obszarów.

Objęty Gminnym Programem Rewitalizacji obszar rewitalizacji gminy Żarki, wpisuje się w zakres następujących obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa:

Obszary wymagające rewitalizacji – dla których stawiane są cele zmierzające do przywrócenia im funkcji użytkowych poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach architektury i urbanistyki, uwzględniające zagadnienia efektywności energetycznej i poszanowania energii, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa kulturowego i kształtujące struktury pod kątem poprawy jakości środowiska zamieszkania; integracja przestrzenna i społeczna terenów degradowanych, kreowanie miejsc przestrzeni publicznej ukierunkowane na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Dla obszarów wymagających rewitalizacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania, które odzwierciedlone zostały w treści zamierzeń rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki:

- rewitalizacja terenów z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych;
- kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałającej segregacji i wykluczeniu społecznemu, przyciągających turystów i inwestorów.

W odniesieniu do określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ celów i kierunków polityki przestrzennej województwa

zidentyfikowano szereg powiązań wskazujących na realizację tychże założeń przez
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035.

Odpowiednio:

Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji i uszczegóławiający go kierunek interwencji rewitalizacyjnej **2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki** i kolejno przewidziane przedsięwzięcia rewitalizacyjne takie jak: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.6., 2.1.

Na uwagę zasługuje też **Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej** i kierunek interwencji rewitalizacyjnej **1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej** który wzmacnia integrację lokalnej społeczności, tym samym pośrednio przyczynia się także do realizacji zamierzeń postawionych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ m.in. realizując takie przedsięwzięcia podstawowe jak: 1.9., 4.1., 5.2., 5.3.

3.5. Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego

Określony w Regionalnej Polityce Rewitalizacyjnej Województwa Śląskiego Cel operacyjny:

C1. Wzrost kompetencji społecznych i aktywności mieszkańców oraz ich udziału w życiu społeczności lokalnych i regionu na terenach i obszarach zdegradowanych

i przewidziane kierunki działań, w szczególności:

1.2. Wspieranie osób zagrożonych dziedziczeniem biernych postaw społecznych, trwałym bezrobociem oraz uzależnieniem od systemu pomocy społecznej;

1.3. Budowanie tożsamości lokalnej opartej na tradycji i kulturze;

1.4. Wzmocnienie wspólnot i oddolnych inicjatyw mieszkańców podnoszących aktywność i integrujących społeczności lokalne;

są realizowane przez założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 poprzez **Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej** i kolejno dwa kierunki interwencji rewitalizacyjnej: **1.1. Rozwój oferty usług społecznych** oraz **1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej**. Przedsięwzięcia podstawowe jakie bezpośrednio realizują niniejsze założenia to: 1.9., 3.2., 5.2., 5.3.

Określony w Regionalnej Polityce Rewitalizacyjnej Województwa Śląskiego Cel operacyjny

C2. Wzrost funkcjonalności i jakości przestrzeni publicznych oraz mieszkalnictwa na terenach i obszarach zdegradowanych

a w szczególności kierunki działań:

2.2 Rozwój funkcji miastotwórczych i ożywiających przestrzeń w centrach miast;

2.3 Tworzenie reprezentacyjnych przestrzeni publicznych, służących integracji społecznej oraz stanowiących element promocji i konkurencyjności miast;

2.7 Ochrona i podniesienie walorów architektonicznych zabudowy oraz ograniczenie barier architektonicznych;

są realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 przez **Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i dopełniające go dwa kierunki działań rewitalizacyjnych: 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki oraz 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej. Przedsięwzięcia podstawowe jakie bezpośrednio realizują niniejsze założenia to: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.6., 2.1.

Określony w Regionalnej Polityce Rewitalizacyjnej Województwa Śląskiego Cel operacyjny

C4. Zagospodarowanie terenów i obszarów zdegradowanych

w tym w szczególności kierunki działań:

4.1 Rozwój funkcji rekreacyjnych i usług czasu wolnego, w szczególności w centrach miast są realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 przez **Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji** i dopełniające go dwa kierunki działań rewitalizacyjnych: 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki. Przedsięwzięcia podstawowe jakie bezpośrednio realizują niniejsze założenia to: 1.2., 1.3. oraz 1.4.

Podsumowując:

Określone w Regionalnej Polityce Rewitalizacyjnej Województwa Śląskiego cele: C1., C2, C4 oraz precyzujące je kierunki działań są realizowane przez Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035.

4. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Zachowane pierwotnego brzmienie rozdziału

Rozdział 4, prezentujący proces delimitacji czyli wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żarki (obszar rewitalizacji przyjęty Uchwałą Nr XIX/139/2016 Rady Miejskiej w Żarkach z dnia 11 maja 2016 r. – uchwała stanowi akt prawa miejscowego), jest zapisem bezpośrednim, występującym w pierwotnym dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023 (przed aktualizacją) - co zostało stosownie wskazane

powyżej. Z tego względu dane jakie są w nim przytaczane oraz wyniki badań społecznych odnoszą się do lat 2015 – 2016. Aktualne na rok 2024 wartości wskaźników, jak również ocena bieżącej sytuacji w pięciu sferach rewitalizacyjnych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i funkcjonalno - przestrzennej znajduje się w dalszej części GPR, w rozdziale 5, prezentującym aktualną, pogłębioną diagnozę wyznaczonych na terenie gminy Żarki podobszarów rewitalizacji.

Zachowanie rozdziału 4, w niezmienionym brzmieniu, wynika z faktu, że bieżąco przeprowadzony proces jest aktualizacją GPR i dotyczy zakresu jaki obejmuje sam gminny program rewitalizacji nie zaś etapu go poprzedzającego, czyli wyznaczenia obszaru rewitalizacji, dla którego kolejno opracowany został gminny program rewitalizacji – tym samym rozdział 4 prezentuje proces w jaki sposób doszło, jak również w oparciu o jakie dane /przesłani, do wyznaczenia obowiązującego, także bieżąco, obszaru rewitalizacji w gminie Żarki.

Rozdział opisuje metodologie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Żarki. Prace nad delimitacją obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Żarki miały miejsce w okresie od stycznia do maja 2016 roku i były połączeniem działań eksperckich oraz działań partycypacyjnych, w które włączeni zostali mieszkańcy, przedstawiciele instytucji społecznych i publicznych oraz inni interesariusze procesu rewitalizacji.

Obszar zdegradowany oraz rewitalizacji został wyznaczony Uchwałą nr XIX/139/2016 Rady Miejskiej w Żarkach z dnia 11 maja 2016 w sprawie wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Gminy Żarki.

Poniżej opisana została procedura wyłonienia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Krok 1. Wizyta wprowadzająca

Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żarki rozpoczęły się od spotkania wprowadzającego (wizyty wprowadzającej), na której spotkali się członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Żarki (przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek podległych), a także zewnętrzni eksperci posiadający doświadczenie w opracowywaniu tego typu dokumentów. Do zadań zespołu należała koordynacja prac przy opracowaniu Programu, udzielanie informacji niezbędnych do opracowania Programu, określenie zakresu projektu Programu, a także wsparcie konsultacji społecznych służących opracowaniu Programu. Podczas spotkania ustalono zakres prac nad Programem, wyłoniono kluczowych ekspertów procesu rewitalizacji, a także zdefiniowano metody badań i wskaźniki, które miały posłużyć do delimitacji obszaru zdegradowanego.

Krok 2. Analiza danych statystycznych

Po wytypowaniu wskaźników, zostały one przeliczone dla każdej jednostki referencyjnej (sołectwa) oraz wskazano średnią dla gminy. Każdorazowo wskaźnik obejmujący daną jednostkę referencyjną porównywany był z rzeczoną średnią i w przypadku uzyskania wartości gorszej niż średnia (wartość niższa w przypadku stymulanty oraz wartość wyższa w przypadku destymulanty) badana jednostka referencyjna otrzymywała wartość dla wskaźnika = 1 (w 4i oznaczono kolorami). Po przeanalizowaniu wszystkich wskaźników zsumowano wartość

wystąpień koncentracji problemów społecznych w danych jednostkach (liczba wystąpień wskaźników, które miały wartość gorszą niż średnia dla gminy).

Jako obszary problemowe, na których koncentrują się negatywne kwestie społeczne, uznano wstępnie te miejscowości, w których liczba wystąpień problemów społecznych jest większa bądź równa 5, a zatem Przybynów, Wysoka Lelowska oraz Miasto Żarki.

Tabela 1. Wskaźniki podsumowujące dla sfery społecznej

Wskaźnik	Jednostka											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Gmina	Przybyńów	Jaworzniak	Wysoka Lelowska	Ostrów	Jaroszów	Zawada	Zaborze	Kotowice	Czatachowa	Suliszowice	Miasto Żarki
Przyrost naturalny na 100 mieszkańców	1,0	0,0	1,3	-5,1	-7,4	0,0	11,4	-18,9	-6,5	-7,4	0,0	3,5
Odsetek bezrobotnych mieszkańców	5,1%	4,9%	2,6%	4,9%	4,4%	4,6%	4,2%	4,4%	3,7%	4,4%	4,7%	5,7%
Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	11,0%	11,0%	6,3%	9,9%	15,9%	10,6%	15,6%	20,1%	10,6%	10,3%	10,7%	11,1%
Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców w 2015 r.	1,1	1,2	0,4	1,2	0,0	0,5	0,8	0,6	0,7	0,7	0,4	1,4
Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy na 100 mieszkańców w 2015 r.	0,4%	0,7%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%
Frekwencja w wyborach samorządowych 2014 r.	65,3%	65,3%	62,4%	66,5%	65,3%	61,2%	61,2%	65,3%	85,4%	61,2%	61,2%	63,6%
Odsetek osób posiadających Niebieską Kartę w 2015 r.	0,3%	0,1%	0,4%	0,2%	0,0%	0,5%	0,8%	0,0%	0,2%	0,0%	0,4%	0,3%
Odsetek osób niepełnosprawnych w 2015 r.	2,80%	1,94%	1,83%	3,94%	2,58%	2,76%	2,66%	3,14%	3,04%	2,21%	4,35%	2,41%
Odsetek osób uzależnionych w 2015 r.	0,70%	0,50%	0,39%	0,80%	1,85%	0,92%	1,52%	0,63%	0,87%	1,47%	0,40%	0,58%
SUMA WSKAŹNIKÓW		5	2	5	4	4	4	4	3	3	4	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMIG Żarki.

Tabela 2. Wskaźniki podsumowujące dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej

	Podobszar											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Gmina	Przybynów	Jaworznik	Wysoka Lelowska	Ostrów	Jaroszów	Zawada	Zaborze	Kotowice	Czatachowa	Suliszowice	Miasto Żarki
Sfera gospodarcza												
Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2015 r.	6,2	3,1	3,9	2,7	3,7	2,8	1,1	5,0	4,6	3,7	2,8	8,2
Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych na 100 mieszkańców	0,04	0,05	0,07	0,00	0,17	0,00	0,00	0,35	0,11	0,00	0,00	0,02
Sfera środowiskowa												
Stan jakości powietrza	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	Zła
Występowanie zanieczyszczenia hałasem	ograniczona emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	niska emisja	wysoka emisja
Sfera techniczna												
Długość dróg wymagających naprawy na 1 km ² powierzchni	0,10	0,05	0,03	0,00	0,00	0,47	0,31	0,00	0,06	0,35	0,65	0,01
Liczba nowo wybudowanych budynków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,7	0,7	0,4	0,5	1,5	0,9	1,1	1,3	0,9	0,0	0,0	0,6
Sfera przestrzenno-funkcjonalna												

Szlaki turystyczne piesze i rowerowe	tak	tak	tak	nie	tak	tak	nie	tak	tak	tak	tak	tak
Liczba komunalnych lokali mieszkalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,5	0,5	0,1	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
Liczba boisk na liczbę mieszkańców	0,13	0,15	0,13	0,00	0,00	0,00	0,38	0,00	0,43	0,00	0,00	0,13
Liczba placów zabaw na liczbę mieszkańców	0,20	0,15	0,13	0,17	0,37	0,00	0,00	0,63	0,22	0,74	0,40	0,20
Atrakcje turystyczne na 1 km ²	0,2	0,18	0,00	0,00	0,51	0,63	0,00	0,00	0,00	0,70	0,16	0,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMiG Żarki.

W dalszej kolejności analizie poddano wskaźniki wskazujące na sferę gospodarczą, środowiskową, techniczną oraz przestrzenno - funkcjonalną. Analiza została przeprowadzona ponownie dla całej gminy oraz wszystkich wybranych jednostek referencyjnych (sołectw). W tym przypadku zwrócono jednak uwagę, czy we wskazanych wcześniej jednostkach (Przybynowie, Wysokiej Lelowskiej oraz Żarkach) występują problemy w omawianych sferach. Jak można zauważyć w tabeli 2. Miejscowość Przybynow odznacza się występowaniem niższej niż średnio wartości wskaźnika liczy przedsiębiorstw, świadcząc o niskim potencjale gospodarczym. Dodatkowo w Przybynowie zdiagnozowano także problemy natury przestrzenno-funkcjonalnej, bowiem istnieje tutaj względnie niska dostępność do przestrzeni rekreacyjnych (w szczególności placów zabaw), a także wysokie nagromadzenie mieszkalnictwa komunalnego. Miejscowość Wysoka Lelowska odznaczała się jednym z najniższych wartości wskaźnika przedsiębiorczości (2,7), w tym także brakiem miejsc noclegowych dla turystów (co jest motorem napędowym przedsiębiorczości w gminie). Badana miejscowość charakteryzowała się również bardzo niską dostępnością do miejsc rekreacji (na terenie miejscowości nie było żadnego boiska, a także niższa niż przeciętnie dostępność do placu zabaw). W przypadku miasta Żarki bardzo dużym problemem był stan jakości środowiska, głównie bardzo zły stan powietrza. Dodatkowo warto zwrócić uwagę na problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, takie jak niedostateczna dostępność do terenów rekreacji czy duże nagromadzenie lokali komunalnych. Biorąc pod uwagę wskazane czynniki zarekomendowano, aby obszarami zdegradowanymi uznać tereny trzech wymienionych jednostek terytorialnych – sołectwa Przybynow, Wysoka Lelowska oraz Miasto Żarki. Na dalszym etapie prac wnioski z danych statystycznych poddano dyskusji z mieszkańcami i lokalnymi ekspertami.

Krok 3. Warsztat strategiczny – metoda delficka

Warsztat strategiczny odbył się w dniu 4 lutego 2016 roku i wzięły w nim udział łącznie 33 osoby. Byli to lokalni eksperci, znający dobrze gminę i jej problemy, w tym: sołtysi, radni, przedstawiciele rad sołeckich oraz rad osiedlowych, wspólnot mieszkaniowych, przedstawiciele instytucji publicznych zajmujących się pomocą społeczną, (Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy), dyrektorzy i przedstawiciele szkół działających na terenie gminy Żarki, przedstawiciele instytucji porządku publicznego, (straży miejskiej i ochotniczych straży pożarnych), przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy, przedstawiciele stowarzyszeń społecznych. Dodatkowo spotkanie miało charakter otwarty i wzięli w nim także udział zainteresowani debatą publiczną na temat gminy przedsiębiorcy oraz mieszkańcy.

Spotkanie warsztatowe miało z jednej strony charakter edukacyjno-informacyjny, dzięki czemu uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się czym jest proces rewitalizacji i na jakie problemy powinien odpowiadać. Ta część spotkania dała podbudowę pod drugą, zasadniczą, część warsztatu, a więc dyskusję ekspercką na temat występowania terenów (osiedli, ulic) o ponadprzeciętnej koncentracji problemów na terenie Gminy Żarki.

Druga część spotkania była poświęcona właśnie debacie eksperckiej, w trakcie której do wyboru obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Żarki wykorzystano metody sędziów kompetentnych oraz metodę delficką (głosowania wielokrotnego). Metody te wybrano w myśl *Ustawy o Rewitalizacji*, w celu zastosowania Zasady Partnerstwa i Partycypacji Społecznej w procesie.

Dyskusja nad podobszarami w gminie, które mogą kwalifikować się jako obszar zdegradowany, dotyczyła w pierwszej kolejności problemów społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, wysoki poziom przestępczości czy niski poziom kapitału społecznego. Uznano, iż problemy społeczne są kluczowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, dlatego też to właśnie głównie na ich temat toczyła się dyskusja.

W drodze dyskusji wskazano na 10 podobszarów o różnym charakterze – począwszy od konkretnych kwartałów ulic, po osiedla i całe miejscowości (sołectwa), które według mieszkańców i ekspertów posiadają cechy obszaru zdegradowanego w sferze społecznej.

Następnie przy wykorzystaniu metody sędziów kompetentnych oraz metody delfickiej (głosowania wielokrotnego) ze wskazanych 10 podobszarów dokonano zawężenia wyboru terenów, które faktycznie spełniają kryteria obszaru zdegradowanego. Procedura priorytetyzacji podobszarów, które wymagają w sposób szczególny rewitalizacji przebiegała w następujących krokach:

1. Każdy z ekspertów biorących udział w warsztacie (bazując na swojej wiedzy, doświadczeniach zawodowych, znajomości lokalnego środowiska i miejscowych uwarunkowań) miał możliwość przypisania wartości punktowych poszczególnym podobszaram (od 1 do 5, gdzie 5 oznaczało najpilniejszą potrzebę podjęcia działań rewitalizacyjnych).
2. Po pierwszej rundzie głosowania zliczono głosy i poproszono uczestników warsztatu o wyjaśnienie, dlaczego przyznali odpowiednio najwięcej, jak i najmniej punktów podobszaram, które zajęły pierwsze i ostatnie miejsce.
3. Po wysłuchaniu argumentów uczestnicy, wyposażeni w nową wiedzę i opinie pozostałych uczestników, ponownie oddali swoje głosy wg dotychczasowych zasad.
4. Po zliczeniu głosów z drugiej rundy głosowania, interesariusze analogicznie uzasadniali dlaczego uważają, że dany obszar ma więcej cech, które sugerują potrzebę jego rewitalizacji lub takich cech nie posiada – argumenty te dotyczyły jedynie skrajnych wyborów.
5. Następnie procedurę głosowania ponowiono, tak by po wysłuchaniu kolejnych argumentów uczestnicy mieli możliwość zweryfikowania dotychczasowych opinii.
6. Trzy rundy priorytetyzacji pozwoliły na wyłonienie siedmiu podobszarów.

Dla tak wyodrębnionych podobszarów przeprowadzono analizę SWOT z wykorzystaniem techniki grup nominalnych, umożliwiającej każdemu uczestnikowi wyrażenie swojej opinii w zakresie mocnych stron (atutów) oraz słabości (wad) poszczególnych podobszarów (bazowano tutaj również na argumentach, które padły w trakcie wykorzystania metody delfickiej). W tej części spotkania dyskutowano zarówno o problemach społecznych, jak również o problemach w pozostałych sferach, tak by móc potwierdzić, iż wskazane tereny można było uznać za podobszary zdegradowane. W trakcie prowadzonej analizy SWOT zwrócono uwagę także na potencjały wybranych podobszarów, które mogą się przysłużyć rozwojowi mieszkańców i pomóc w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Ostatecznie w pracach eksperckich wskazano 7 podobszarów (znajdujących się na wskazanych w analizie statystycznej jednostkach referencyjnych), na których łącznie zamieszkiwało 2651 osób, co stanowi 31,96% mieszkańców całej gminy. Można zatem stwierdzić, iż obrady ekspertów pozwoliły z dużą dokładnością wskazać tereny, na których

występuje koncentracja problemów społecznych. Podobszarami, które według ekspertów mają znamiona obszaru zdegradowanego były:

Podobszar 1. Przybynów - rejon ul. Żareckiej i ul. Szkolnej wraz ze znajdującym się tam budynkiem dawnego ośrodka zdrowia z przyległą działką (skrzyżowanie ul. Żareckiej i Szkolnej). Na wprost wspomnianego budynku znajduje się zadbane budynek szkoły podstawowej wraz z działką. Do szkoły przylega również nowe boisko wielofunkcyjne. Na tym terenie znajduje się także komunalny budynek mieszkalny wymagający prac remontowych.

Podobszar 2. Budynki socjalne i komunalne przy ul. Topolowej w Żarkach wraz z terenem przyległym.

Podobszar 3. Wysoka Lelowska rejon ul. Częstochowskiej, gdzie znajduje się budynek po szkole podstawowej, który planuje się adoptować pod mieszkania socjalne oraz zagospodarować plac szkolny przy budynku. Możliwość rozszerzenia podobszaru o ulicę Św. Floriana i ul. Zieloną. Na podobszarze dominuje zabudowa jednorodzinna.

Podobszar 4. Żarki – kąpielisko przy ul. Wierzbowej oraz teren wokół kąpieliska, ul. Leśniowska w kierunku Sanktuarium Leśniowskiego, rejon ul. Leśnej i Górki aż do dawnej synagogi (obecnie Dom Kultury przy ul. Moniuszki). Stary Rynek i ulice przyległe: ul. Kościelna, ul. Marsz. J. Piłsudskiego, ul. Leśniowska, ul. B. Joselewicza, ul. Armii Krajowej.

Podobszar 5. Żarki - tzw. Młynarzówka znajdująca się przy Starym Młynie oraz zabytkowy zespół stodół przy ul. Ofiar Katynia.

Podobszar 6. Żarki – Amfiteatr przy ul. Steinkellera wraz z terenem sportowo - rekreacyjnym.

Podobszar 7. Żarki – teren szkoły podstawowej przy ul. Częstochowskiej oraz bloki przy tej samej ulicy w kierunku Wysokiej Lelowskiej.

W dalszej kolejności zarekomendowano przeprowadzenie pogłębionej diagnozy wskaźnikowej dla powyższych podobszarów, w celu potwierdzenia wniosków eksperckich.

Krok 4. Analiza danych społecznych w wytypowanych Podobszarach

Po przeprowadzeniu analizy eksperckiej, dla wskazanych jednostek oraz całej gminy/uwzględniając kontekst całej gminy zrealizowano analizę statystyczną wskaźników w sferze społecznej, a w dalszej kolejności także w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Szczegółowe informacje (dane, wskaźniki) na temat podobszarów pozyskano z takich jednostek jak: Urząd Stanu Cywilnego, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Straż Miejska, Powiatowy Urząd Pracy w Myszkowie.

Do analizy wybrano 9 wskaźników obrazujących sytuację społeczną we wskazanych podobszarach. Obszar społeczny ujęty w analizie dotyczył wskazanych literalnie w *Ustawie o Rewitalizacji* problemów, takich jak: bezrobocie (odsetek mieszkańców bezrobotnych), ubóstwo (odsetek osób korzystających z pomocy społecznej), przestępczość (liczba wykroczeń na 100 mieszkańców), niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym (frekwencja w wyborach samorządowych). Dodatkowo zwrócono uwagę na inne ważne problemy społeczne, takie jak niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc domowa czy problemy demograficzne (ujemny przyrost naturalny). W kontekście Gminy Żarki i występujących tutaj problemów społecznych są to dane kluczowe.

Poniżej w tabeli zaprezentowano przeprowadzoną analizę w sferze społecznej.

Tabela 3. Wskaźniki podsumowujące dla sfery społecznej

Wskaźnik	Podobszar							
	Gmina	1	2	3	4	5	6	7
Liczba mieszkańców w 2015 r.	8296	184	662	268	948	119	252	218
Przyrost naturalny na 100 mieszkańców	0,0	0,5	0,9	-1,1	-0,2	-1,7	0,0	2,3
Odsetek bezrobotnych mieszkańców	5,1%	4,9%	5,9%	4,9%	4,5%	3,4%	0,0%	8,3%
Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	10,9%	3,80%	10,0%	9,7%	18,2%	11,8%	4,0%	24,3%
Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców w 2015 r.	1,1	2,2	0,5	1,9	3,5	5,0	2,4	3,7
Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy na 100 mieszkańców w 2015 r.	0,4	2,71	0,9	2,23	0,94	2,52	1,98	0,45
Frekwencja w wyborach samorządowych 2014 r.	65,3%	65,3%	63,7%	66,5%	63,7%	67,0%	62,5%	61,2%
Odsetek osób posiadających Niebieską Kartę w 2015 r.	0,3%	0,5%	0,2%	0,0%	0,4%	0,8%	0,4%	0,5%
Odsetek osób niepełnosprawnych w 2015 r.	2,8%	2,2%	3,6%	4,1%	5,7%	0,4%	8,7%	4,3%
Odsetek osób uzależnionych w 2015 r.	0,70%	0,5%	0,9%	0,8%	2,0%	0,0%	0,8%	2,8%
SUMA WSKAŹNIKÓW wyższych bądź równych średniej dla gminy		4	5	5	8	5	7	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMiG Żarki.

W tabeli 3. kolorem czerwonym oznaczono wskaźniki dla konkretnych podobszarów, które odznaczają się wyższą bądź równą koncentracją problemów społecznych, co Gmina Żarki. Warto jednak podkreślić, że w niektórych przypadkach (oznaczonych kolorem żółtym) wartości wskaźników, pomimo tego, iż niższe od średniej to jednak mocno do niej zbliżone.

Poza podobszarem 1, wszystkie wskazane w pracach eksperckich tereny charakteryzują się koncentracją ponad połowy wybranych problemów społecznych (5 i więcej), dodatkowo w kilku przypadkach średnia wskaźników dla podobszarów jest bardzo zbliżona do średniej dla gminy. W związku z powyższym można uznać, iż podobszary zdegradowane zostały poprawnie wskazane w kontekście degradacji w sferze społecznej.

**Krok 5. Analiza danych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej
oraz przestrzenno-funkcjonalnej w wytypowanych Podobszarach**

Tabela 4. Wskaźniki podsumowujące dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej

Wskaźnik	Gmina	Podobszar 1	Podobszar 2	Podobszar 3	Podobszar 4	Podobszar 5	Podobszar 6	Podobszar 7
SFERA GOSPODARCZA								
Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2015 r.	6,2	2,2	0,4	4,1	9	11,8	0,8	8,3
Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych na 100 mieszkańców	0,04	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
SFERA ŚRODOWISKOWA								
Obecność cieków wodnych	tak	nie	nie	nie	tak	nie	tak	tak
Jakość powietrza	pogorszona	pogorszona	słaba	pogorszona	słaba	słaba	pogorszona	pogorszona
Jakość gleb	słaba	pogorszona	pogorszona	pogorszona	słaba	słaba	pogorszona	pogorszona
Jakość wód	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	pogorszona	słaba	słaba	pogorszona
Hałas	ograniczona emisja	niska emisja	Ograniczona emisja	niska emisja	zwiększona emisja	zwiększona emisja	zwiększona emisja	ograniczona emisja
SFERA TECHNICZNA								
Długość dróg wymagających naprawy na 1 km ² powierzchni	0,10	3,02	1,87	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00
Liczba nowo wybudowanych budynków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,7%	0,0%	2,3%	1,1%	0,5%	0,0%	0,4%	2,3%

Liczba przyłączy wodociągowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,40	0,25	0,07	0,33	0,34	0,36	0,04	0,38
Liczba awarii wodociągowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,001	0,011	0,000	0,000	0,002	0,008	0,000	0,005
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA								
Szlaki turystyczne piesze i rowerowe	tak	tak	nie	nie	tak	tak	nie	tak
Liczba komunalnych lokali mieszkalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,005	0,016	0,027	0,000	0,017	0,034	0,000	0,000
Dostęp do boiska	tak	tak	nie	nie	tak	nie	tak	tak
Dostęp do placu zabaw / siłowni zewnętrznej	tak	nie	nie	tak	tak	nie	tak	tak
Atrakcje turystyczne na 1 km ²	0,2	6,7	8,3	0,0	35,3	17,6	4,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMiG Żarki.

Kolejnym punktem w analizie było zestawienie wskazanych siedmiu podobszarów w pozostałych sferach, aby sprawdzić, czy w podobszarach występują kryzysy natury gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Jak można zaobserwować w tabeli 4 we wskazanych podobszarach zdegradowanych 1, 2, 3 oraz 6 występuje problem związany z przedsiębiorczością. Dodatkowo we wszystkich podobszarach zlokalizowanych jest mniej miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców niż średnio w gminie. Należy podkreślić, iż w chwili obecnej turystyka jest jedną z ważniejszych gałęzi przedsiębiorczości w Gminie Żarki, w związku z tym istnienie oferty noclegowej jest ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego.

Podobszary zdegradowane wypadają niekorzystnie w analizie sfery środowiskowej, w szczególności zaś pod względem jakości powietrza. Dodatkowo na obszarze zdegradowanym występuje zanieczyszczenie wód oraz zanieczyszczenie gleb. Jest to jednak problem, który dotyka całej gminy i jego rozwiązań należy szukać w działaniach kompleksowych, znajdujących się nie tylko w granicach obszaru zdegradowanego, ale w całej gminie, czy nawet szerzej, podejmując współpracę z gminami ościennymi.

W przypadku sfery technicznej podobszarami, które koncentrują najwięcej problemów były Podobszar 1 oraz 4 i 5. Pojawiły się tutaj problemy związane zarówno z sieciami przesyłowymi podstawowych mediów (niewielka liczba przyłączy wodociągowych w przeliczeniu na mieszkańcami świadcząca o niskim wskaźniku dostępności), a także względnie wysoka liczba ich awaryjności.

W przypadku analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej warto zauważyć, iż najgorzej wypada podobszar 2, który w swoich granicach nie posiada dostępu do obiektów rekreacyjnych i sportowych, ani szlaków turystycznych. Dodatkowo warto także podkreślić ponadprzeciętną liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych, które charakteryzują się złym stanem technicznym. Należy również wskazać, iż podobszary 1,2,4,5 oraz 6 charakteryzują się wysokim nagromadzeniem atrakcji turystycznych, zabytków, które z jednej strony stanowią o potencjałach obszaru, a z drugiej strony wymagają zwiększonych nakładów finansowych na ich utrzymanie. Wskazane podobszary różnią się między sobą dostępnością do obiektów infrastruktury sportowej, w tym przypadku negatywnie wypadają podobszary 1,2,3 i 5.

Krok 6. Badanie ankietowe mieszkańców

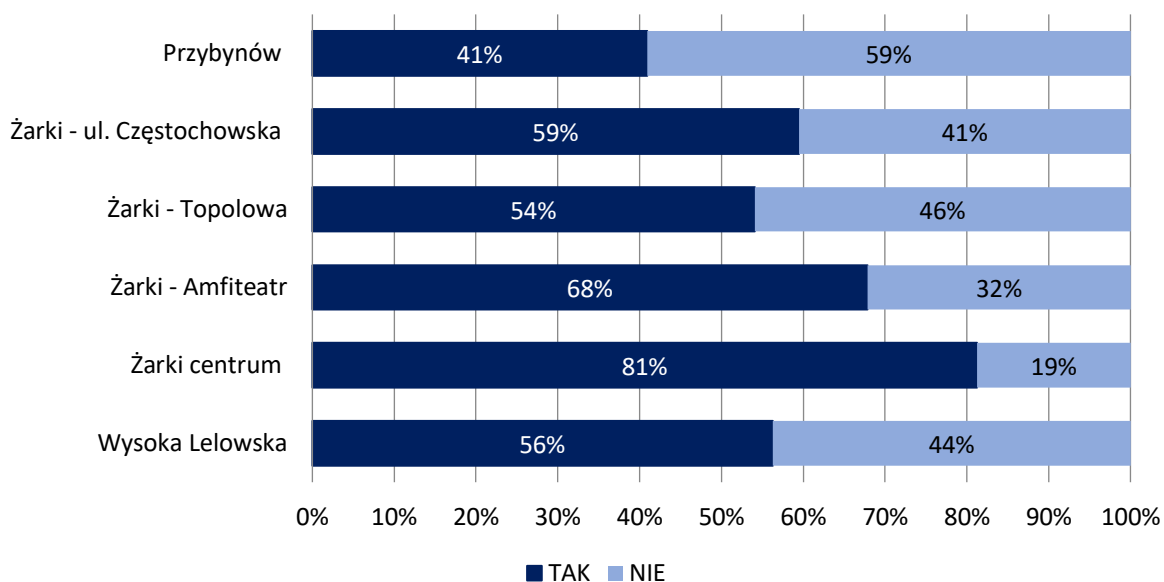
Poza analizami statystycznymi oraz opinią ekspertów o wskazanie podobszarów, na których powinno podjąć się procesu rewitalizacji zapytano mieszkańców całej gminy w trakcie badań ankietowych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż w większości mieszkańcy przychyliłi się do wyborów podobszarów wcześniej wskazanych. Największym poparciem cieszył się podobszar Żarki – Centrum (w ankiecie objęte wraz z podobszarem Żarki - Młynarzówka), który to zdaniem mieszkańców stanowi duży potencjał do rozwoju nie tylko okolicy, ale także całej gminy. Należy pamiętać, iż istnienie dużego potencjału i możliwości rozwoju miejsca jest dodatkowym argumentem za prowadzeniem procesu rewitalizacji na wskazanym terenie.

Ponad 2/3 badanych poparło rewitalizację okolic ul. Częstochowskiej oraz terenów rekreacyjnych w pobliżu ul. Steinkellera w Żarkach, 56% opowiedziało się za ożywieniem społecznym terenu po dawnej szkole w Wysokiej Lelowskiej, a 54% za podniesieniem jakości i standardu życia mieszkańców budynków socjalnych i komunalnych przy ulicy Topolowej.

Najmniejszym poparciem wśród badanych cieszyła się idea rewitalizacji terenu wokół szkoły w Przybynowie, w tym działki po dawnym ośrodku zdrowia (41%).

Wykres 1. Odpowiedzi na pytanie, czy wskazany obszar powinien zostać objęty procesem rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne, na podstawie CAWI (n=80).

Krok 7. Wizja lokalna

Wizja lokalna, zwana inaczej spacerem badawczym, polegała na wizytacji poszczególnych, wyłonionych wcześniej podobszarów gminy i była połączona z rozmowami z mieszkańcami lub osobami korzystającymi w danej chwili z przestrzeni. Wizja lokalna odbyła się dn. 08.02.2016 roku i wzięli w niej udział przedstawiciele wykonawców Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym architekci i urbaniści, przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy, a także przedstawiciel MGOPS, którzy posiadają wiedzę na temat problemów społecznych występujących na terenie gminy. Badanie to było jednym ze składowych badań, które potwierdziło obecność stanów kryzysowych na wskazanych wcześniej terenach. Należy podkreślić, że nie wszystkie problemy można „uchwycić” prowadząc analizy statystyczne i wskaźnikowe, a dzięki wyjściu w teren w sposób jakościowy można było ocenić stan degradacji przestrzennej oraz technicznej podobszarów zdegradowanych, a także sprawdzić w jaki sposób mieszkańcy korzystają z danych przestrzeni publicznych. W ramach badania opracowano także dokumentację fotograficzną wraz z wnioskami, płynącymi z rozmów z mieszkańcami.

Krok 8. Wywiady pogłębione z ekspertami lokalnymi

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żarki przeprowadzono łącznie 3 wywiady pogłębione z lokalnymi ekspertami dotyczące sytuacji na wskazanym obszarze zdegradowanym. Metoda wywiadu pogłębionego jest jedną z najpopularniejszych metod

prowadzenia badań jakościowych i polega na szczegółowej i wnikliwej rozmowie z respondentem, który ze względu na posiadaną wiedzę bądź doświadczenie może przekazać informacje poszerzające wiedzę na dany temat. Respondenci zostali w taki sposób dobrani do wywiadów, aby mogli wypowiedzieć się w odniesieniu do zidentyfikowanych drogą analizy wskaźnikowej problemów społecznych. Wywiady zostały przeprowadzone zatem z osobami będącymi przedstawicielami instytucji publicznych i społecznych, które na co dzień w swojej pracy zawodowej mają do czynienia z rozwiązywaniem różnych problemów społecznych w gminie, takich jak przedstawiciel Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Straży Miejskiej, czy Urzędu Miasta i Gminy (triada, w której wzięli udział przedstawiciele Urzędu, a także Muzeum Dawnych Rzemiosł w Starym Młynie). Wywiady te pozwoliły w szczególności na wskazanie podobszarów, które spośród wytypowanego obszaru zdegradowanego powinny zostać wybrane do rewitalizacji, ze względu na pojawiające się tam problemy społeczne. Dodatkowo wnioski z wywiadów posłużyły do stworzenia pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

Krok 9. Podsumowanie wyników badań i analiz

Wszystkie działania partycypacyjne oraz analizy statystyczne zostały zebrane w dokument diagnostyczny. Diagnoza ta jest załącznikiem do Uchwały nr XIX/139/2016 Rady Miejskiej w Żarkach z dnia 11 maja 2016 w sprawie wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Gminy Żarki. Wykazała ona, że wstępnie wytypowane podobszary zdegradowane faktycznie cechują się koncentracją negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i pozostałych sferach. Jednakże ze względu na fakt, iż wytypowany obszar zamieszkiwany był przez nieco ponad 31% liczby mieszkańców w celu poprawnego wyznaczenia obszaru rewitalizacji konieczne było zawężenie obszaru. Na podstawie dokumentu diagnostycznego nasunęły się następujące wnioski:

1. Podobszar 1. Przybynów – rejon ul. Żareckiej i ul. Szkolnej wraz ze znajdującym się tam wówczas budynkiem dawnego ośrodka zdrowia z przyległą działką (skrzyżowanie ul. Żareckiej i Szkolnej) – rekomenduje się uwzględnienie w GPR jako podobszar zdegradowany.
2. Podobszar 2-7. – rekomenduje się uwzględnienie w GPR jako podobszaru zdegradowanego i podobszaru rewitalizacji, ze względu na istotne nagromadzenie i koncentrację objawów stanu kryzysowego, a także potencjalne silne oddziaływanie na obszary sąsiednie (w przypadku nie podjęcia działań rewitalizacyjnych – negatywne).
3. Docelowo rekomenduje się utworzenie na terenie gminy obszaru rewitalizacji obejmującego podobszary:
 - a. Żarki – Centrum (podobszar obejmujący dotychczasowe podobszary 4, 5, 6 wyznaczone na potrzeby analizy) tj. kąpielisko przy ul. Wierzbowej oraz teren wokół kąpieliska, ul. Leśniowska w kierunku Sanktuarium Leśniowskiego, rejon ul. Leśnej i Górki aż do Domu Kultury przy ul. Moniuszki; Stary Rynek i ulice przyległe: ul. Kościelna, ul. Marsz. J. Piłsudskiego, ul. Leśniowska, ul. B. Joselewicza, ul. Armii Krajowej; tzw. Młynarzówka znajdująca się przy Starym Młynie oraz zabytkowy zespół stodoł przy ul. Ofiar Katynia) z podstrefą rewitalizacji przy ul. Steinkellera wraz z terenem sportowo – rekreacyjnym oraz Zespołem Szkół w Żarkach. Podobszary te charakteryzują się podobnymi funkcjami (koncentracja głównych usług w tym handlu, funkcja rekreacyjna, sportowa, kulturalna,

turystyczna – centralna, reprezentacyjna przestrzeń gminy) oraz problemami i objawami stanu kryzysowego.

- b. Żarki – Osiedla (podobszar obejmujący dotychczasowe podobszary 2 i 7 wyznaczone na potrzeby analizy) tj. mieszkania komunalne i socjalne przy ul. Topolowej wraz z terenem przyległym, część Osiedla 600-lecia, teren szkoły podstawowej oraz bloki przy ul. Częstochowskiej. Podobszary te charakteryzują się podobnymi funkcjami (zabudowa mieszkaniowa jedno i wielorodzinną, mieszkania komunalne i socjalne, wspólnoty mieszkaniowe) oraz problemami i objawami stanu kryzysowego.
- c. Wysoka Lelowska – działki przy ul. Częstochowskiej, z budynkiem po szkole podstawowej, ul. Św. Floriana i ul. Zieloną.

Krok 10. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

W wyniku badań i analiz przeprowadzonych w ramach I etapu prac (diagnostycznych) nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żarki, zgodnie z rekomendacjami zawartymi w diagnozie społeczno-gospodarczej Zespół ds. Rewitalizacji w trakcie spotkania roboczego uznał, iż ostatecznie zostaną wskazane cztery podobszary zdegradowane na terenie gminy, którymi są: Przybynów, Wysoka Lelowska, Żarki – Osiedla oraz Żarki – Centrum. Ich wybór nastąpił na podstawie kroków 6 – 9. Połączenie podobszarów wiązało się przede wszystkim z podobieństwem problemów, z jakimi te obszary się zmagają.

Tabela 5. Powierzchnia i liczba ludności obszaru zdegradowanego

Lp	Jednostka terytorialna	Powierzchnia (km ²)	Odsetek powierzchni (%)	Liczba Ludności	Odsetek ludności (%)
1.	Przybynów	0,15	0,15	184	2,22
2.	Żarki – Centrum	0,59	0,58	1319	15,90
3.	Żarki – Osiedla	0,17	0,17	880	10,61
4.	Wysoka Lelowska	0,02	0,02	268	3,23
X	Obszar zdegradowany	0,92	0,92	2651	31,96

Źródło: opracowanie własne.

Krok 11. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Ze względu na możliwość objęcia Programem jedynie 20% powierzchni gminy oraz 30% mieszkańców, ostatecznie jako obszar rewitalizacji zostały wskazane trzy podobszary. Zawężenie obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji zostało przeprowadzone w trakcie spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji (podobnie jak w kroku 9). Głównymi przesłankami do takiego wyboru był duży potencjał wskazanych podobszarów rewitalizacji dla rozwoju całej gminy. W szczególności ogromne znaczenie według ekspertów miały tutaj podobszary Żarki –

Centrum oraz Żarki – Osiedla, gdzie znajdują się liczne instytucje pożytku publicznego, przestrzenie publiczne oraz zabytki. Z drugiej strony zauważono, iż w Wysokiej Lelowskiej istnieje szansa stworzenia lokali komunalnych, które są bardzo pożądane. Dodatkowo za wyborem wskazanych podobszarów rewitalizacji przemawiała ogromna koncentracja różnego rodzaju problemów społecznych, co zostało zaprezentowane w dalszej kolejności w pogłębionej diagnozie.

Ostatecznie podobszarami rewitalizacji zostały:

- Żarki-Centrum (określany dalej jako Podobszar 1),
- Żarki-Osiedla (określany dalej jako Podobszar 2),
- Wysoka Lelowska (określany dalej jako Podobszar 3).

Tym samym obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,78 km² (0,78% powierzchni gminy) oraz zamieszkuje go 2 467 mieszkańców (29,74% ludności Gminy Żarki). Dokładne położenie podobszarów rewitalizacji przedstawia Mapa 1.

Tabela 6. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji

Lp.	Jednostka terytorialna	Powierzchnia (km ²)	Odsetek powierzchni (%)	Liczba Ludności	Odsetek ludności (%)
1.	Żarki – Centrum	0,59	0,58	1319	15,90
2.	Żarki – Osiedla	0,17	0,17	880	10,61
3.	Wysoka Lelowska	0,02	0,02	268	3,23
X	Obszar rewitalizacji	0,78	0,78	2467	29,74

Źródło: opracowanie własne.

5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Przedstawiona w niniejszym rozdziale diagnoza pogłębiona została opracowana na potrzeby aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2023. Dzięki temu zaplanowane w dalszej części zapisu GPR przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą odpowiadać na aktualne (stan na 2024 rok) potrzeby mieszkańców i problemy, jakie dotyczą bieżąco obszar rewitalizacji.

Pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji gminy Żarki została opracowana w podziale na trzy podobszary rewitalizacji wskazane na etapie przeprowadzonej w 2016 roku delimitacji² (uchwała nr XIX/139/2016 Rady Miejskiej w Żarkach z dnia 11 maja 2016).

Obszar rewitalizacji gminy Żarki:

- Żarki-Centrum (określany dalej jako Podobszar I),
- Żarki-Osiedla (określany dalej jako Podobszar II),
- Wysoka Lelowska (określany dalej jako Podobszar III).

W analizie każdego z podobszarów uwzględniono perspektywę pięciu sfer istotnych w procesie rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Większość danych wykorzystanych w analizie prezentuje stan na 31 grudzień 2023 roku. Dane te pochodzą zarówno z otwartych statystyk publicznych jak i zasobów Urzędu Miasta i Gminy Żarki oraz jednostek mu podległych takich jak m.in. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach. Ponadto w analizie wykorzystano także dane z Powiatowej Komendy Policji w Myszkowie.

Dodatkowo kontekst jakościowy nadały diagnozie przytoczone w tekście bezpośrednie cytaty – fragmenty wypowiedzi osób/liderów lokalnych, reprezentujących środowisko samorządu terytorialnego, edukacji, pomocy społecznej, biznesu i organizacji pozarządowych działających w gminie Żarki, którzy wzięli udział w badaniach jakościowych³ zrealizowanych na potrzeby aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

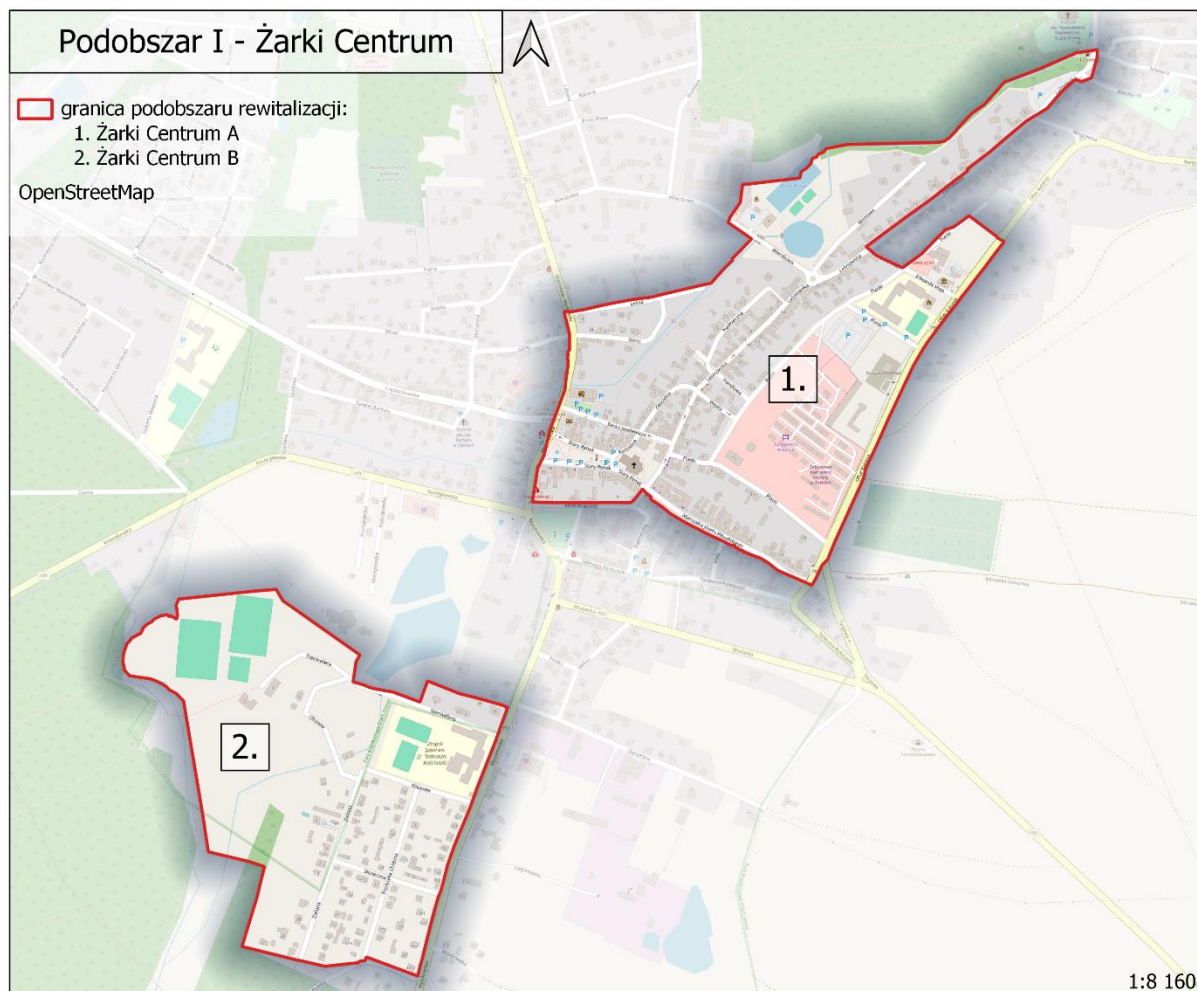
² Delimitacja (z łac. limes dpn. limitis „granica”) – pojęcie z zakresu prawa międzynarodowego oznaczające ustalenie przebiegu granicy państwowej. Pojęcie powszechnie przyjęte do określania procesu wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

³ Badania jakościowe w formie pogłębionych wywiadów telefonicznych (TDI). Wywiady przeprowadzono z pięcioma przedstawicielami środowisk lokalnych gminy Żarki. Wywiady przeprowadzono w dn. 21 października 2024 r.

5.1. Podobszar I – Żarki Centrum

Podobszar I zajmuje powierzchnię 0,588 km²,
na dzień 31 grudzień 2023 roku zamieszkiwało go 855 osób.
Podobszar dzieli się na dwa fragmenty: Żarki Centrum A oraz Żarki Centrum B.

Rysunek 1. Poglądowa mapa Podobszaru I – Żarki Centrum

Źródło: opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap.

Sfera społeczna

Demografia. W podobszarze rewitalizacji Żarki Centrum w 2023 roku mieszkało 855 osób, co stanowiło 19,60% ludności miasta Żarki oraz 10,40% mieszkańców całej gminy. W porównaniu do 2018 roku, czyli sześciolletniej perspektywy pozwalającej na uchwycenie trendu zmian, **liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji zmniejszyła się o 8,16%** (wartość wskaźnika dla całej gminy Żarki wynosi -2,86%).

Analizując dane dotyczące wyznaczonego podobszaru rewitalizacji, można zaobserwować największy procentowy spadek ludności w okresie badanych lat 2018 – 2023 na ulicach: Armii Krajowej (-41,67%), Chopina (-24,49%) oraz Nadrzeczej (-18,75%).

Analizowany Podobszar Żarki Centrum charakteryzuje się **negatywnymi wartościami salda migracji**, liczba wymeldowań (46) prawie dwukrotnie przewyższa liczbę nowo zameldowanych

(24). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość wskaźnika jest wyższa w porównaniu do miasta Żarki (-6,42) wynosząc odpowiednio -25,73. Natomiast ogólnie dla całej gminy Żarki saldo migracji na 1000 mieszkańców jest dodatnie i wynosi 3,28.

*„(...) Centrum miasta **nie jest atrakcyjnym obszarem do osiedlania się nowych mieszkańców z uwagi na charakter przestrzeni. Ciasna zabudowa mieszkaniowa, dużo obiektów z funkcjami handlowo – usługowymi, brak terenów pod place zabaw, kłopoty z parkowaniem oraz brak dostępnych działek na budowę nowych mieszkań – to wszystko czyni obszar nieatrakcyjny do osiedlania się dla nowych mieszkańców. Mieszkają tam w dużej mierze seniorzy, młodzi po usamodzielnieniu wyjeżdżają poza gminę lub osiedlają się w innych częściach gminy**”.*

*„(...) W podobszarze rewitalizacji **nie ma przestrzeni do rozbudowy mieszkaniowej. Istniejąca zabudowa jest zwarta i wieloletnia. W większości przypadków budynki mają wspólne ściany – domy „przyklejone” do siebie. Stoją na wąskich działkach. Można kupić tutaj domy, ale do remontu. Jest bardzo mało wolnych działek do zabudowy. A ludzie młodzi chcą funkcjonalności, nowoczesnych domów, ogrodów – tego nie dają domy i przestrzenie w centrum Żarek. Dlatego podobszar charakteryzują niekorzystne wartości salda migracji**”.*

Dodatkowo Podobszar Żarki Centrum cechuje się **zjawiskiem ubytku naturalnego**, liczba zgonów (16 osób) dwukrotnie przewyższa liczbę urodzeń (8 osób). Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców dla Podobszaru Żarki Centrum stanowiło -9,36. Analogicznie dla całej gminy Żarki oraz miasta Żarki wskaźniki te są także ujemne jednak ich wartości są zdecydowanie mniejsze i wynoszą odpowiednio -3,28 i -2,75.

Ubytek naturalny oraz zmniejszenie się liczby ludności czyni Podobszar Żarki Centrum ośrodkiem z dużym udziałem, w populacji mieszkańców, osób starszych. Analizując dane według grup wiekowych, można zauważyć, że osoby w wieku 60+ stanowią 27,7% wszystkich mieszkańców podobszaru. Największy udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności zamieszkuje na ulicach Leśnej (50%) i Olszowej (43,8%). Problemy demograficzne związane z **procesem starzenia się lokalnej społeczności**, wzmocnione **koncentracją przestrzenną osób starszych** na danym obszarze miasta, wynikającą z zamieszkiwania i korzystania z usług, mogą generować szereg wyzwań odnoszących się do tej grupy mieszkańców takich jak np.: ponadprzeciętna konieczność likwidacji barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, rozszerzona oferta usług opiekuńczych, ułatwiony dostęp do profilaktyki i opieki zdrowotnej, dedykowane wsparcie społeczne, itp.

*„W zakresie nasycenia usługami dla osób starszych to z pewnością stale są **deficyty opieki. Osoby potrzebujące zgłaszają się do MOPS, który świadczy takie usługi, jednak MOPS ma ograniczone zasoby kadrowe. Poza tym osób starszych proporcjonalnie przybywa, więc przybywa też zapotrzebowania na usługi opiekuńcze. To na pewno jest wyzwanie na najbliższe lata zwłaszcza dla tego podobszaru Żarki - Centrum**”.*

*„Jako MOPS świadczymy **usługi opiekuńcze kierowane do osób starszych**. Obserwujemy, że pomoc ta jest w tym podobszarze potrzebna. Widzimy w skali roku wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze np. na wiosnę. To zróżnicowanie w zakresie skali natężenia potrzeb wynika stąd, że szereg osób potrzebujących jest także równolegle wspieranych przez swoje rodziny. Tym samym mamy takie połączenie pomocy naszej, instytucjonalnej oraz bezpośredniej, rodzinnej. Z opieki instytucjonalnej korzysta się, jak na razie, raczej okazjonalnie”.*

Pomoc społeczna to ważny (m.in. wynikający z zaleceń ustawy o rewitalizacji z dn. 9.10.2025 r.) element diagnozy w procesie rewitalizacji. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarkach w 2023 roku w Podobszarze Żarki Centrum ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzystało 49 osób, co stanowi 5,73% ogółu mieszkańców podobszaru przy średniej dla gminy 2,31%. Pomimo stosunkowo niskiego poziomu korzystania ze świadczeń pomocy społecznej **udział beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej** w Żarkach z Podobszaru Żarki Centrum jest **zdecydowanie wyższy** w porównaniu do wartości dla całej gminy, co może świadczyć o pewnym **skumulowaniu problemów społecznych** na podobszarze rewitalizacji.

Najwięcej beneficjentów pomocy społecznej zamieszkuje ulice Piłsudskiego (15 osób) oraz Górki (11 osób). Ponadto, największą grupą korzystających ze świadczeń są osoby przed 18 rokiem życia (38,8%), a wśród osób dorosłych, najczęściej korzystających mieści się w przedziale wiekowym 46-60 (24,5%). 14,29% korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowiły osoby powyżej 60 roku życia. Głównymi powodami przyznania świadczeń są **ubóstwo** (36,7%) oraz **niepełnosprawność** (26,5%).

W kontekście oceny rynku pracy, i powiązanego z nim problemu bezrobocia mieszkańców podobszaru rewitalizacji, diagnozowanego przez służby pomocy społecznej, należy stwierdzić, że *„(...) w Podobszarze Żarki Centrum świadczone jest wsparcie osobom pozostającym bez pracy przez OPS. Są to najczęściej osoby niepracujące z powodu opieki nad dziećmi lub długotrwale bezrobotne. Pierwotna przyczyna nie podejmowania pracy przez te grupy osób jest często wspólna – dziedziczenie wzorców: matka nie pracowała to i córka wychowująca dzieci nie pracuje. Pracuje się jedynie dorywczo, sezonowo na przykład sprząta, pomaga na budowie itp. Ostatecznie osoby te nie potrafią się odnaleźć na rynku pracy, mają obawy przed podjęciem stałej pracy, mają niską samoocenę”*.

Bezpieczeństwo to kolejny, obligatoryjny element diagnozy rewitalizacyjnej, ma on bowiem bezpośredni wpływ na sytuację społeczną danego obszaru rewitalizacji. W ramach diagnozy pogłębionej, przeprowadzonej dla Podobszaru Żarki Centrum, badano aspekt bezpieczeństwa publicznego. Stwierdzono, iż obserwuje się w Podobszarze **obniżenie bezpieczeństwa publicznego**. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Komendę Powiatową Policji w Myszkowie w 2023 roku ponad 21% wszystkich popełnionych wykroczeń w mieście Żarki miało miejsce właśnie w Podobszarze rewitalizacji Żarki Centrum. Ponadto na przestrzeni ostatnich sześciu lat (2018-2023) sytuacja uległa pogorszeniu. Znacznie zwiększyła się liczba wykroczeń – z 11 w 2018 roku do 31 w 2023 roku, co oznacza wzrost o 181,82%. Większość wykroczeń miała miejsce na ulicy Myszkowskiej (23 wykroczenia), co wymaga szczególnej uwagi i podjęcia działań naprawczych na tej ulicy. Dodatkowo w 2023 roku na terenie Podobszaru Żarki Centrum miało miejsce 46 zdarzeń komunikacyjnych bez ofiar, co stanowi aż 51,7% takiego typu zdarzeń dla całej gminy. Najbardziej to negatywne zjawisko dotknęło ulicę Myszkowską (15) oraz Stary Rynek (7).

W opinii mieszkańców odczucie poziomu bezpieczeństwa w Podobszarze Żarki Centrum jest jednak zadawalające: *„Generalnie w centrum czuję się bezpiecznie, nie widzę zagrożeń, mieszkam tu od urodzenia. Myślę sobie, że dla osób starszych możliwe, że poczucie bezpieczeństwa mogą obniżyć młodzi ludzie którzy spotykają się w centrum, siedzą, czasem piją piwo. Ale w zasadzie nikogo nie zaczepiają, a na pewno nie starszych”*.

Kolejną ważną kwestią, w analizie kontekstu społecznego, jest **edukacja**. Dzieci i młodzież mieszkająca w Podobszarze Żarki Centrum uczęszczają do Szkoły Podstawowej

im. Władysława Szafera. Uczniowie Szkoły Podstawowej w roku szkolnym 2023/2024 uzyskali wyniki z egzaminu ósmoklasisty na poziomie nieco niższym niż średnia dla gminy. Z egzaminu z języka polskiego uczniowie uzyskali średnio 44,41% (przy średniej dla gminy na poziomie 45,45%), a z języka angielskiego 44,68% (przy średniej dla gminy 45,21%). Najniższe wyniki są z matematyki. Uczniowie szkoły podstawowej im. Władysława Szafera uzyskali średnio 32,71% przy średniej dla gminy na poziomie 36,91%. W ocenie dyrekcji szkoły zauważalny jest proces „(...) *osłabienia motywacji do uczenia się. Rodzice w coraz mniejszym zakresie są skłonni wspierać dzieci w procesie uczenia się, aktywnie włączać w proces zdobywania wiedzy. Tym samym zajęcia dodatkowe są bardzo pożądane. I nie dotyczy to dzieci z omawianego Podobszaru Żarki Centrum, ale zdecydowanie całej wspólnoty szkolnej jaka obejmuje także Podobszar Żarki Osiedla i Wysoka Lelowską. Obecnie przystępujemy m.in. do projektu 'Nowoczesna szkoła' który pozwoli na dodatkowe zajęcia, ale także wzmocni nas, szkołę od strony sprzętowej, jak również da możliwość dodatkowych szkoleń dla nauczycieli. To na co chcemy postawić i co jest **bieżącą potrzebą edukacyjną to: zajęcia z technik uczenia się, wspomaganie w uczeniu matematyki i języka obcego oraz podnoszenie motywacji do nauki**”.*

W procesie diagnostycznym, prowadzonym w ramach rewitalizacji, analizie podaje się tzw. kapitał ludzki oraz kapitał społeczny. Kapitał ludzki rozumiany jest jako zestaw wiedzy, umiejętności i kompetencji służących aktywności ekonomicznej (scharakteryzowany zostanie w dalszej części opracowania). **Kapitał społeczny** to umiejętności współpracy międzyludzkiej w obrębie grup i organizacji, w celu osiągnięcia wspólnych interesów. Oba rodzaje kapitału stanowią istotny, nie materialny zasób rozwoju lokalnego. W przypadku społeczności Podobszaru Żarki Centrum ocena kapitału społecznego, przygotowana została w oparciu o badania jakościowe – wywiady pogłębione (TDI).

„(...) **Chęć angażowania się ludzi, współpraca w ramach wspólnoty lokalnej, nie jest najlepsza.** Ogólnie nie mamy czasu, potrzeby społecznej, angażowanie się w życie lokalne schodzą na dalszy plan. Nawet na spotkania Rady Osiedla Żarki Centrum przychodzi stosunkowo mało osób chociaż omawiane są tam sprawy dotyczące każdego mieszkańca. Seniorzy, dominująca grupa mieszkańców podobszaru, działają aktywnie w ramach Klubu Seniora – spotykają się, angażują w różne akcje charytatywne, ale mimo wszystko ci aktywni to w zasadzie wąska grupa bliżej 60+ niż więcej. Z roku na rok się starzejemy i mamy mniej siły więc i w naszej grupie senioralnej jest coraz mniej osób aktywnych”.

Analiza **aktywności społecznej** w oparciu o dane zastane w Podobszarze Żarki Centrum wskazuje, że na terenie Podobszaru działa 8 organizacji pozarządowych. Na terenie gminy działają 33 organizacje pozarządowe z czego wspomniane 8 ma swoje siedziby w Podobszarze Żarki Centrum. Najwięcej organizacji jest zlokalizowanych przy ulicach Steinkellera oraz Piłsudskiego (po 3 na każdej z ulic).

„(...) To są organizacje takie jak 'Kreatywni' czy 'Moja Jura' założyciele podmiotu ekonomii społecznej. Przyczyniły się do ograniczenia bezrobocia, zaangażowania na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Mamy też organizację działającą na rzecz dzieci z niepełnosprawnościami. Mamy też inne organizacje. Zrzeszeni są seniorzy. Faktycznie nie jest ich mało jak na taki niewielki obszar. Po prostu tu mieszkają ludzie aktywni (!)”.

„(...) W Centrum mamy sporo organizacji społecznych. Aktywność społeczna jest poprzez te organizacje widoczna jednak warto **wspierać i rozwijać** taką oddolną **aktywność mieszkańców wokół integracji społecznej, organizacji pikników rodzinnych, itp.**”

Tabela 7. Podsumowanie sfery społecznej – zestawienie wskaźników

Wskaźniki	Gmina Żarki	Podobszar I - Żarki Centrum
Zmiana liczby mieszkańców w latach 2018-2023 (%)	-2,9	-8,2
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	3,3	-25,7
Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców	-3,3	-9,4
Odsetek osób powyżej 60 r.ż. (%)	25,3	27,7
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (%)	2,3	5,7
Udział osób powyżej 60 r.ż. w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	34,2	14,3
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	56,8	36,7
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	43,2	26,5
Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	2,1	3,6
Zmiana liczby popełnionych wykroczeń w latach 2018-2023 (%)	35,4	181,8
Liczba zdarzeń komunikacyjnych bez ofiar na 100 mieszkańców	1,1	5,4
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego (%)	45,45	44,41
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego (%)	45,21	44,68
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki (%)	36,91	32,71
Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,4	0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMiG Żarki.

Sfera gospodarcza

Podobszar Żarki Centrum cechuje się stosunkowo **wysokim obciążeniem demograficznym**, które wynosi 85,5. Oznacza to, że na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 85 osób w wieku nieprodukcyjnym. Tak wysoki wskaźnik sugeruje, że w społeczeństwie jest duża liczba osób starszych i/lub dzieci w stosunku do liczby osób zdolnych do pracy. Wartość wskaźnika na poziomie gminy jest niższa i wynosi 79,9%. Taka struktura demograficzna może stanowić **wyzwanie dla lokalnej gospodarki**, szczególnie w kontekście utrzymania i rozwoju działalności gospodarczej.

Podobszar Żarki Centrum obejmuje 250 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON (stan na 9 lipiec 2024 roku), co daje wskaźnik 29,2 przedsiębiorstw na 100 mieszkańców. Największe skupisko podmiotów gospodarczych znajduje się przy ulicach Leśniowska (57 podmiotów), Stary Rynek (31 podmiotów) oraz Piaski (25 podmiotów).

Analiza statystyk w systemie REGON w zakresie liczby **zawieszonych działalności gospodarczych** pokazuje jednak wyniki jakie **mogą budzić niepokój** - aż 246 podmiotów zawiesiło swoją działalność. Najwięcej skreśleń odnotowano przy ulicach Stary Rynek i Leśniowska, gdzie liczba ta wynosi po 60 dla każdej z ulic. W ocenie lokalnych przedsiębiorców powodem są niekorzystane warunki do prowadzenia działalności gospodarczej jakie dotyczą przedsiębiorców w skali ogólnopolskiej, w tym także lokalnej, w Żarkach: *„(...) wysokie koszty mediów, bardzo wysokie podatki i bardzo wysokie opłaty na ZUS, inflacja, ogólnie nienajlepsza sytuacja ekonomiczna, ludzie mniej kupują, mniej inwestują – wszystko to sprawia, że prowadzenie działalności gospodarczej, zwłaszcza małej czy jednoosobowej, jest obecnie bardzo trudne i stąd te zawieszenia. Tym samym klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej w gminie i w mieście Żarki, podobnie jak w innych miejscach w Polsce, jest nieprzychylny. Sytuacja ta jest gorsza niż na przykład parę lat wcześniej”*.

Na terenie miasta dwa razy w tygodniu (środa i sobota) odbywa się duży **targ** o znaczeniu ponadlokalnym. Jego działalność przyczyniła się do popularyzacji gminy wśród mieszkańców sąsiednich miejscowości oraz osób przyjeżdżających (turyistów), co świadczy o **potencjale gospodarczym regionu**. Targ ma też niebagatelny wpływ na lokalny biznes – *„(...) targ ożywia Żarki gospodarczo. Tu mamy miejsce zbytu swoich produktów, tutaj świadczymy swoje usługi takie jak gastronomia czy noclegi, ale też zyskuje lokalny handel. To wszystko idzie w parze. Targ działa cały rok, ale okres wiosenno - letnio - jesienny to najlepszy czas dla nas, lokalnego biznesu. Wtedy targ odwiedza bardzo dużo osób. To nie tylko typowi kupujący, ale też turyści dla których bycie na targu to rodzaj atrakcji turystycznej jaką trzeba koniecznie odwiedzać Żarki zaliczyć”*.

Aktywność ekonomiczną można opisać poprzez ocenę kapitału ludzkiego (wiedza, umiejętności i kompetencje). W przypadku Podobszaru Żarki Centrum ważny jest kontekst populacji tego obszaru. Teren bowiem głównie zamieszkiwany jest przez osoby starsze, *„(...) osoby na emeryturach, dla których aktywność ekonomiczna zwykle już się skończyła. Osoby które zajmują lokale handlowe, prowadzą tu biznes lub są pracownikami tych miejsc w zdecydowanej większości to osoby spoza podobszaru rewitalizacji, często w ogóle spoza Żarek”*.

Generalna **ocena rynku pracy** w podobszarze rewitalizacji, w ocenie lokalnych przedsiębiorców, wskazuje na jego ograniczenia.

„(...) Lokalny rynek pracy jest ograniczony, jest **mało miejsc pracy**. Zwarta zabudowa, mało lokali handlowo – usługowych wpisanych w zabudowę centrum, przy równoczesnym deficycie terenów wolnych, ogranicza znacząco możliwości rozwoju biznesu i tym samym rynku pracy”.

Sfera środowiskowa

Na podstawie danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2022 rok na terenie Podobszaru notuje się przekroczone wartości średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu, oscylujące na poziomie 2,2 µg/m³, podczas gdy dopuszczalna wartość to 1 µg/m³. **Zanieczyszczenie powietrza** w centrum miasta wynika głównie z **niskiej emisji**, będącej efektem indywidualnego ogrzewania budynków. Wartości średniego rocznego stężenia pyłu PM₁₀ (21,8 µg/m³) oraz średniego rocznego stężenia pyłu PM_{2,5} (14,6 µg/m³) były wyższe niż średnie wartości dla całej gminy, które wynosiły odpowiednio 20,6 µg/m³ i 13,7 µg/m³. Może to świadczyć o gorszej (w skali gminy) jakości powietrza na terenie Podobszaru Żarki Centrum. Na terenie gminy są zlokalizowane dwa punkty pomiarowe, z czego jeden znajduje się niedaleko granic podobszaru rewitalizacji – przy ulicy Kościuszki 15/17.

Poza nienajlepszą jakością powietrza Podobszar Żarki Centrum charakteryzuje się korzystnymi warunkami środowiskowymi. Według map zagrożenia powodziowego opublikowanych przez Ministerstwo Infrastruktury w dniu 7 września 2022 roku, **obszar ten nie jest narażony na ryzyko powodzi**. Nie występują na nim obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q10%) ani obszary o średnim ryzyku powodzi (Q1%). Brak zagrożenia powodziowego wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo mieszkańców i infrastruktury, ograniczając potencjalne straty związane z ewentualnymi klęskami żywiołowymi.

Dodatkowo na terenie Podobszaru Żarki Centrum **nie występuje zagrożenie osuwiskowe**, co czyni go bezpiecznym miejscem do zamieszkania oraz inwestowania.

W aspekcie ochrony przyrody obszar wyróżnia się obecnością **Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**, który podnosi jego **walory przyrodnicze**. Ponadto na terenie Podobszaru znajduje się **pomnik przyrody** – Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały), co dodatkowo podkreśla wartość przyrodniczą tego miejsca.

Brak dzikich wysypisk śmieci świadczy o dbałości mieszkańców i lokalnych władz o czystość i porządek w okolicy.

Sfera techniczna

Podobszar Żarki Centrum charakteryzuje się **dobrym stanem technicznym budynków**. Udział pustostanów w ogólnej liczbie budynków wynosi jedynie 0,83% (trzy budynki, które znajdują się przy ul. Stary Rynek). W złym stanie technicznym znajduje się pięć budynków (1,39% ogółu), głównie przy ulicach Piłsudskiego, Piaski i Kościelnej.

Ponadto 56 budynków zawiera **azbest** (15,51%), z największą koncentracją przy ulicach Leśniowska (14 budynków) i Górki (11 budynków).

Ważnym problemem Podobszaru Żarki Centrum jest **duża liczba budynków z nieekologicznymi źródłami ciepła** – 130 obiektów (36% ogółu budynków), zwłaszcza w kontekście wysokiego zanieczyszczenia powietrza w wyniku niskiej emisji (wcześniejsza analiza sfery środowiskowej). Najwięcej z nich zlokalizowano przy ulicy Leśniowskiej (32 budynki). Wymiana pieców na bardziej ekologiczne źródła ogrzewania jest kluczowa dla poprawy jakości powietrza oraz redukcji emisji szkodliwych substancji. W ocenie Urzędu Miasta i Gminy Żarki:

*„(...) Dotychczasowy **proces wymiany źródeł ciepła** idzie stosunkowo dobrze. Pozytywnie przyspiesza. Przede wszystkim wyraźnie czuje się to w powietrzu. Dawniej smog był większy i powszechny na przykład na rynku w Żarkach. Teraz jest lepiej. Proces ten przyspiesza z dwóch zasadniczych powodów – ludzie po prostu chcą wygodniej żyć i zmieniają kotły np. na gazowy. Kwestie ekologii i zdrowia też pewnie są ważne, chociaż wygoda bierze ‘górze’. Generalnie jako Urząd wspomagamy mieszkańców w składaniu wniosków do programu Czyste Powietrze. W sytuacjach interwencji, z powodu spalania niedozwolonych paliw – zgłoszenia od innych mieszkańców - Straż Miejska wręcza ulotki, gdzie zachęca się do wymiany kotła na bardziej ekologiczny. Prowadzimy stałą akcję informacyjną: na stronie internetowej mamy informacje jak można wymienić nieefektywny kocioł, staramy się dotrzeć z informacją poprzez zastosowanie ulotki- jakie są możliwości dofinansowania wymiany źródła ciepła. gdzie szczegółowo informujemy o możliwościach wymiany źródła ogrzewania na bardziej ekologiczne. Po ostatnich wyborach wszyscy Radni byli zobowiązani do wizyt w domach mieszkańców i rozmów na temat zmiany nieekologicznych źródeł ogrzewania, dodatkowo mieli też wręczać ulotki. Jednym słowem **działania informacyjno – edukacyjne są stale prowadzone**”.*

*„Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma dopłaty do wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. Te dopłaty są uzależnione od dochodu. W przypadku osób z bardzo niskim dochodem przykładowo nowy kocioł to koszt 20 tys zł i dopłata jest 15 tys zł, czyli trzeba zapłacić 5 tys. zł. Mimo to **dla tych najuboższych kwota ta i tak jest zaporowa, za duża. I nie wymieniają. To jest problem.**”*

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Miasto Żarki cechuje się **wysokim poziomem dostępności do sieci sanitarnych** (wodociągów oraz kanalizacji). Odsetek budynków podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Podobszaru Żarki Centrum wynosi 97,8% (wodociąg) oraz 88,1% (kanalizacja) co na tle gminy plasuje go na wyższej, korzystniejszej pozycji (odpowiednio średnio w gminie: dostęp do wodociągów ma 87,5% budynków, a do sieci kanalizacyjnej 48,3%). Szczegółowa analiza terenu Podobszaru Żarki Centrum pokazała, że w przypadku wodociągów najniższy odsetek podłączonych budynków występuje na ulicach Olszowa oraz Nadrzeczna – 75%. Natomiast analizując sieć kanalizacyjną najgorszą sytuacją cechują się ulica Moniuszki oraz ulica Leśna – 50% budynków.

Na terenie Podobszaru Żarki Centrum zlokalizowano pięć **budynków (podmiotów) użyteczności publicznej**, z czego dwa znajdują się przy ulicy Steinkellera oraz po jednym budynku przy ulicach Myszkowskiej, Ofiar Katynia oraz Moniuszki. Większość budynków jest **w pewnym zakresie dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami**. Odpowiednio: 80% z nich jest wyposażonych w toaletę dostosowaną do potrzeb OzN oraz posiadają wyznaczone miejsca parkingowe dla OzN, 40% posiada podjazd.

Na terenie podobszaru jest usytuowana placówka opieki zdrowotnej przy ul. Myszkowskiej.

Zważywszy na fakt, iż 1/3 mieszkańców Podobszaru Żarki Centrum to osoby po 60-tym roku życia, a więc seniorzy, którzy kwalifikują się do grupy osób ze szczególnymi potrzebami (w myśl ustawy o zapewnieniu dostępności z dnia 19 lipca 2019 roku), zdecydowanie większą uwagę należy skupić na **dostosowaniu przestrzeni miejskiej oraz budynków użyteczności publicznej do spełniania standardów tzw. dostępnościowych**. Należy m.in. ograniczać bariery architektoniczne przestrzeni publicznej i budynków w Podobszarze Żarki Centrum które nadal są obserwowalne. Dodatkowo należy modernizować przestrzeń publiczną w myśl projektowania uniwersalnego, czyniąc ją bardziej przystępną i dostępną dla wszystkich mieszkańców.

*„Osoby starsze są widoczne w przestrzeni miasta. Widać je w sklepach, na targu, w kościele, po prostu na ulicach. Dominują w tym Podobszarze. **Osoby starsze są zaliczane do osób ze szczególnymi potrzebami** i warto dostosowywać przestrzeń miasta do ich potrzeb. Mamy piękny rynek jednak mamy sporo jeszcze takich mini utrudnień, barier architektonicznych w postaci: stopni, wysokich krawężników, braków wyniesionych przejść dla pieszych itp. Możliwe, że przydałaby się sygnalizacja świetlna na przejściach dla pieszych w centrum z sygnalizacją dźwiękową.”*

„W Urzędzie Miasta i Gminy dostrzegamy także potrzeby osób starszych, osób ze szczególnymi potrzebami. W najbliższym czasie zamierzamy wymienić tablicę informacyjną na taką w kontrastowych kolorach, aby była bardziej czytelna, chcemy zmienić układ funkcjonalny instytucji m.in. przenosząc Kasę na parter, aby osoby starsze nie musiały wchodzić na I piętro, gdzie ona jest obecnie. Myślimy o osobie – asystencie osoby starszej, w Urzędzie, czyli takiej która pomoże, pokieruje, ułatwi załatwienie spraw. Mamy też zamiar, jako zespół Urzędu, przeszkolić się na poziomie wszystkich wydziałów, aby lepiej rozumieć i rozpoznawać potrzeby, oczekiwania osób ze szczególnymi potrzebami. Do tej pory myśląc o dostępności widzieliśmy w głowach tylko windę, której nie mamy, a teraz otwierają się nam także inne potrzeby.”

Tabela 8. Podsumowanie sfer pozaspołecznych – zestawienie wskaźników

Sfera	Wskaźniki:	Gmina Żarki	Podobszar I - Żarki Centrum
Gospodarcza	Obciążenie demograficzne	79,9	85,5
	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 100 mieszkańców	-	29,2
	Liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	-	28,7
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie pyłu PM10 (µg/m3)	20,6	21,8
	Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 (µg/m3)	13,7	14,6

	Średnie roczne stężenie pyłu B(a)P (µg/m³)	1,84	2,2
Przestrzenno - funkcjonalna	Odsetek budynków podłączonych do sieci wodociągowej (%)	87,5	97,8
	Odsetek budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej (%)	48,3	88,1
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb OzN (%)	40,9	80,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z wyznaczonymi miejscami parkingowymi dla OzN (%)	9,1	80,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z podjazdem dla potrzeb OzN (%)	77,3	40,0
Techniczna	Udział pustostanów w ogólnej liczbie budynków (%)	-	0,8
	Odsetek budynków w złym stanie technicznym (%)	-	1,4
	Odsetek budynków zawierających azbest w ogólnej liczbie budynków (%)	53,1	15,5
	Udział liczby pieców do wymiany/budynków z nieekologicznymi źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków (%)	40,1	36,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Żarki, danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2022 rok oraz Bazy Internetowej REGON (stan na 9 lipiec 2024 rok).

Dokumentacja fotograficzna Podobszar I – Żarki Centrum

Stary Rynek w Żarkach

Centrum Żarek – zwarta zabudowa mieszkaniowa

Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach wraz z przestrzenią publiczną bezpośrednio sąsiadującą z budynkiem

„Lasek fabryczny” – teren sportowo – rekreacyjny w centrum Żarek

Teren przy Klasztorze Ojców Paulinów w Leśniowie
– otwarta przestrzeń publiczna, ogólnodostępne toalety
(przestrzeń publiczna powiązana funkcjonalnie z obszarem rewitalizacji – kontynuacja funkcji)

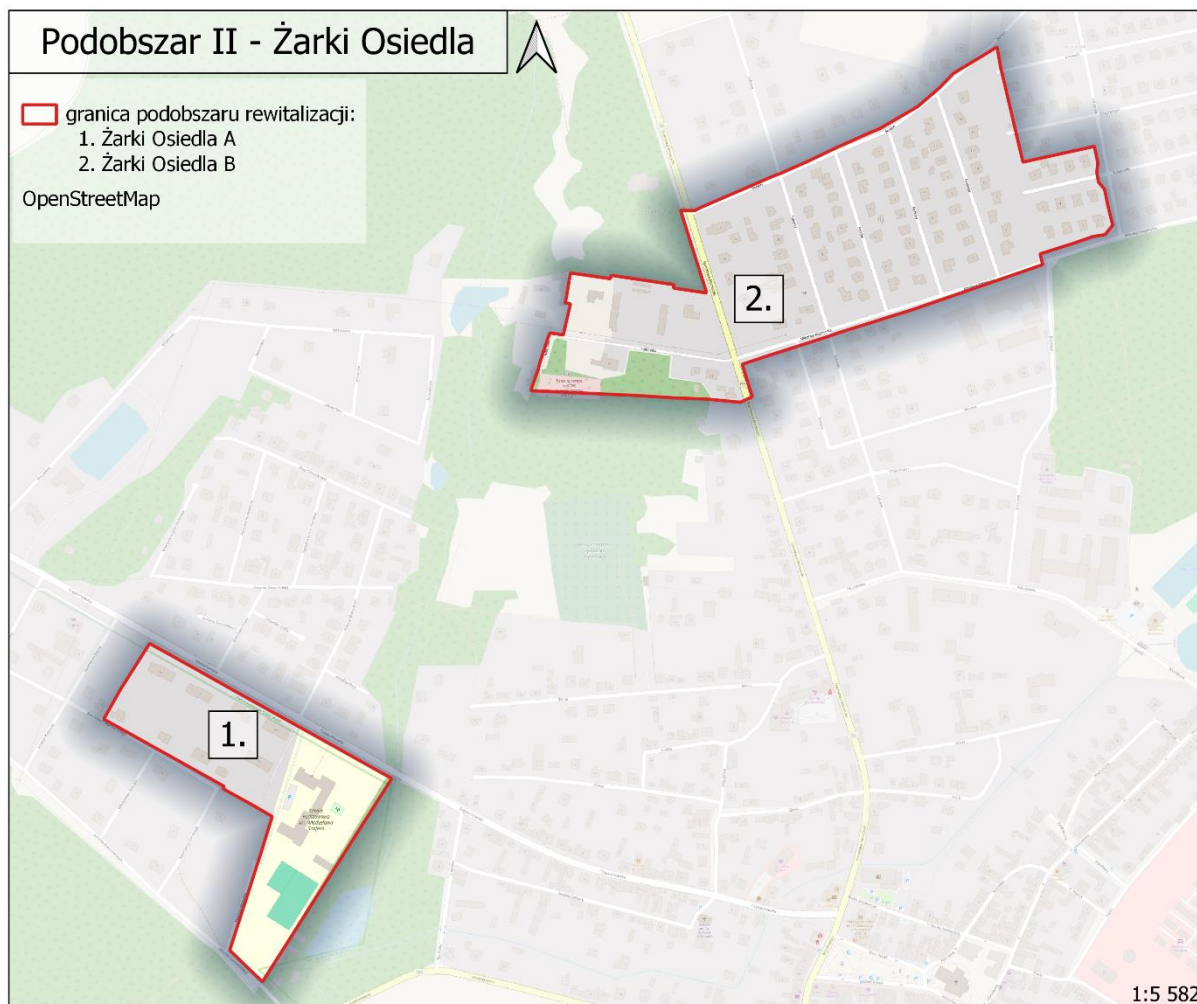

Szkoła Podstawowa im. Wł. Szafera w Żarkach

5.2. Podobszar II – Żarki Osiedla

Podobszar II zajmuje powierzchnię 0,164 km²,
na dzień 31 grudzień 2023 roku zamieszkiwało go 396 osób.
Podobszar dzieli się na dwa fragmenty: Żarki Osiedla A oraz Żarki Osiedla B.

Rysunek 2. Poglądowa mapa Podobszaru II – Żarki Osiedla

Źródło: opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap.

Sfera społeczna

Demografia. **Liczba ludności** Podobszaru Żarki Osiedla w 2023 roku wynosiła 396 osób co stanowi **spadek** o 2,22% w porównaniu do roku 2018. Mimo zanotowanego spadku liczby ludności, **sytuacja demograficzna Podobszaru jest lepsza w porównaniu do średniej dla całej gminy**, gdzie populacja zmalała o 2,86%. Największe spadki ludności w okresie lat 2018-2023 w Podobszarze Żarki Osiedla odnotowano na ulicach Kopernika (-22,22%) oraz Łąkowej (- 4,63%). W Podobszarze występują też ulice gdzie sytuacja demograficzna jest wyraźnie lepsza – notowany jest tam bowiem wzrost liczby mieszkańców: ulica Malinowskiego (16,67%), ulica Częstochowska (13,27%), ulica Chabrów (12,50%).

W aspekcie demograficznym pozytywnym jest również to, że Podobszar Żarki Osiedla wyróżnia się na tle innych podobszarów **dodatnim saldem ruchu naturalnego** na poziomie

2,53 na 1000 mieszkańców. Wartość dla całej gminy to: -3,28. Jednocześnie, saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców występuje na poziomie 17,68, co może świadczyć o atrakcyjności podobszaru dla nowych mieszkańców. Dla porównania wartość wskaźnika dla gminy Żarki oscyluje na poziomie 3,28.

„(...) To obszar gdzie mieszka i osiedla się dużo młodych rodzin. Tu też rodzi się dużo dzieci”.

„(...) Pozytywny czynnik to sam Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego i jego zapisy, które w tym terenie preferują zabudowę mieszkaniową. Są więc tutaj działki pod zabudowę i ludzie je chętnie kupują, budują domy, osiedla się tutaj, nawet sporo osób jest spoza gminy Żarki. Osiedle 600-lecia czy Osiedle Olesiów to atrakcyjne do mieszkania tereny”.

Jeśli chodzi o strukturę wiekową to analiza wskazuje dominację osób starszych. **1/3 mieszkańców** Podobszaru Żarki Osiedla (35,4%) **to osoby w wieku 60+**, co może świadczyć o procesach starzenia się społeczeństwa. Największy odsetek osób starszych w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej ulicę Moniuszki (66,7%), Łąkowa (57,1%) oraz Tulipanów (50,0%), co tym bardziej wymaga podejmowania działań poprawiających jakość przestrzeni publicznej (i budynków użyteczności publicznej) użytkowanej przez osoby ze specjalnymi pogrzebani, w tym seniorów. Dodatkowo władze lokalne muszą szczególną uwagę zwrócić na działania w zakresie opieki nad osobami starszymi.

Pomoc społeczna. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w 2023 roku 16 osób, na terenie Podobszaru Żarki Osiedla, korzystało ze **świadczeń środowiskowej pomocy społecznej**, co stanowiło 4,04% mieszkańców Podobszaru. Znaczna część tych osób (50% wszystkich korzystających ze świadczeń) pochodziła z ulicy Topolowej.

„(...) ul. Topolowa to obszar wcześniejszych działań rewitalizacyjnych. Budynki socjalno-komunalne zostały tam gruntownie wyremontowane, zmieniło się też ich bezpośrednie otoczenie. Teren wokół jest przyjazny, zadbane, budynki zamieszkują osoby starsze, i osoby samotne, niepełnosprawne, ale też osoby z zaburzeniami psychicznymi wymagające często wsparcia ze strony MOPS-u. Są osoby po wyrokach. Występują tam problemy alkoholowe. Część osób dotyka też bezrobocie. Często mamy tam taką sumę trzech głównych czynników: bezrobocia - ubóstwa – niepełnosprawności. To na pewno obszar wymagający stałej uwagi. Pozytywne jest to, że pojawiają się tam też rodziny bardzo dobrze funkcjonujące – prowadzą własną działalność gospodarczą, pracują na etatach. Dawniej ulica odstraszała, teraz po intensywnej rewitalizacji staje się w zasadzie normalnym miejscem do życia”.

Najwięcej beneficjentów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (50%) to osoby zaliczane do grupy wiekowej 46-60 lat. Udział osób starszych (60+) w grupie korzystających z analizowanej pomocy wynosił 37,5%. Dominującymi powodami przyznawania świadczeń były **niepełnosprawność** (75%), **ubóstwo** (31,3%) oraz **bezrobocie** (25%).

Bezpieczeństwo. Według danych Komendy Policji w 2023 roku odnotowano w Podobszarze Żarki Osiedla 22 wykroczenia, z czego większość miała miejsce na ulicach Moniuszki (14 wykroczeń) i Częstochowskiej (7 wykroczeń). Analizując zmiany na przestrzeni lat (2018-2023) można zaobserwować **niewielki wzrost** (o 4,76%) **liczby wykroczeń**, co może wskazywać na potrzebę zwiększenia działań prewencyjnych, zwłaszcza w obszarach o największej liczbie naruszeń. Zdarzenia komunikacyjne bez ofiar w 2023 roku, choć niezbyt liczne (1,01 na 100 mieszkańców) koncentrowały się wyłącznie na ulicy Moniuszki. W ocenie

Na terenie Podobszaru Żarki Osiedla znajduje się Szkoła Podstawowa im. Władysława Szafera. **Placówka edukacyjna** obejmuje swym zasięgiem Podobszar Żarki Osiedla oraz m.in. zanalizowany wcześniej Podobszar Żarki Centrum i Podobszar Wysoka Lelowska. Placówka **nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami**, co stanowi wyzwanie w zakresie dostępności edukacji.

„(...) Szkoła nie ma podjazdu do drzwi wejściowych, drzwi do szkoły nie otwierają się automatycznie, pomiędzy piętrami można poruszać się tylko po schodach, toalety nie są dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami. Tak wygląda ten budynek szkolny”.

„(...) obecnie nie mamy uczniów z dysfunkcją ruchową, z niepełnosprawnościami, co jednak nie oznacza, że budynek, jako placówka publiczna, nie powinien spełniać standardu dostępności”.

Sytuacja edukacyjna w Podobszarze Żarki Osiedle, weryfikowana na podstawie wyników egzaminu ósmoklasistów w roku szkolnym 2023/2024, przedstawia się nieco gorzej niż średnie wartości na poziomie gminy. Z języka polskiego uczniowie klas ósmych osiągnęli średnio 44,41%, podczas gdy średnia dla gminy wynosiła 45,45%. Podobna sytuacja wystąpiła w przypadku języka angielskiego, gdzie uczniowie uzyskali 44,68%, przy gminnej średniej na poziomie 45,21%. Największym wyzwaniem dla uczniów była matematyka. W tej dziedzinie odnotowano najniższe wyniki, ze średnią na poziomie 32,71%, podczas gdy średnia dla gminy wyniosła 36,91%.

W zakresie rozwoju edukacji potencjał jaki posiada szkoła to tzw. plac przyszkolny, rozległy teren wart zagospodarowania zarówno na cele edukacyjne jak i ogólnodostępną, urządzoną przestrzeń publiczną – miejsce spotkań sąsiedzkich społeczności lokalnej.

Aktywność społeczną w Podobszarze Żarki Osiedla można ocenić jako niską - działa tu tylko jedna organizacja pozarządowa, co przekłada się na wartość wskaźnika: 0,25 organizacji na 100 mieszkańców. Niska liczba organizacji pozarządowych na terenie Podobszaru może sugerować potrzebę większego wsparcia w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców przy czym w ocenie instytucji z podobszaru rewitalizacji aktywność społeczna **przejawia się tutaj w sposób mniej sformalizowany**: *„(...) działają tu grupy nieformalne np. biegacze albo osoby które aktywizują się i wspólnie sprzątają teren. Taka lokalna aktywnościach jest widoczna z poziomu miasta. Faktycznie nie ma tu wiele organizacji społecznych i przez to statystyki mogą nieco zdeformować realną sytuację w Podobszarze”.*

„(...) w tym roku obchodzimy 90-lecie Szkoły Podstawowej im. Władysława Szafera. Z tej okazji organizowaliśmy akademie szkolne gdzie uczniowie prezentowali swoje talenty. Uczestniczyła nie tylko społeczność szkolna, ale także mieszkańcy, sąsiedzi, rodzice, było bardzo dużo osób z otoczenia szkoły. Zorganizowaliśmy także wystawę okolicznościową pamiątek, starych zdjęć itp. jakie udało się nam pozyskać od okolicznych mieszkańców. Jednym słowem widać pozytywne włączenie się społeczności lokalnej w życie szkoły, co można uznać za przejaw aktywności lokalnej”.

Tabela 9. Podsumowanie sfery społecznej – zestawienie wskaźników

Wskaźniki	Gmina Żarki	Podobszar II - Żarki Osiedla
Zmiana liczby ludności w latach 2018-2023 (%)	-2,9	-2,2

Saldo migracji na 1000 mieszkańców	3,3	17,7
Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców	-3,3	2,5
Odsetek osób powyżej 60 r.ż. (%)	25,3	35,4
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (%)	2,3	4,0
Udział osób powyżej 60 r.ż. w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	34,2	37,5
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	43,2	75,0
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	56,8	31,3
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej(%)	26,3	25,0
Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	2,09	5,56
Zmiana liczby popełnionych wykroczeń w latach 2018-2023 (%)	35,4	4,8
Liczba zdarzeń komunikacyjnych bez ofiar na 100 mieszkańców	1,1	1,0
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego (%)	45,45	44,41
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego (%)	45,21	44,68
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki (%)	36,91	32,71
Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,4	0,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMiG Żarki.

Sfera gospodarcza

Według danych Bazy Internetowej REGON (stan na 9 lipiec 2024 rok) w granicach podobszaru funkcjonowało 46 podmiotów wpisanych do tego rejestru. Największe skupisko działalności gospodarczych zlokalizowane jest przy ulicy Częstochowskiej, gdzie zarejestrowanych było 17 podmiotów, a także przy ulicach Łąkowej i Bratków – po 7 na każdej z nich. Przyczyną takiego stanu rzeczy (małej liczby podmiotów gospodarczych) jest w dużej mierze miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przeznaczenie terenów przede wszystkim pod zabudowę mieszkaniową „(...) *nawet terenu pod usługi jest tutaj bardzo mało. Tutaj przede wszystkim się mieszka, tutaj się żyje i dojeżdża stąd gdzieś do pracy*”.

To co może rodzić niepokój to stosunkowo **wysoka liczba zawieszonych działalności** (wg REGON w dniu pobrania danych źródłowych) – 50 podmiotów, co może być wyzwaniem dla lokalnej przedsiębiorczości (zwłaszcza mikro) i sugerować konieczność podejmowania działań wspierających lokalny biznes, sprzyjanych niwelowaniu trudności w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej lub podejmowaniu skutecznych działań pozwalających na efektywne konkutowanie z większymi podmiotami gospodarczymi. Najwięcej zawieszzeń odnotowano przy ulicach Częstochowskiej (10), Łąkowej i Astrów (po 9).

Na terenie Podobszaru Żarki Osiedla (podobnie jak w Podobszarze Żarki Centrum) występuje **silne obciążenie demograficzne**. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 103 osoby w wieku nieprodukcyjnym (osób starszych i/lub dzieci). Stanowi to wielkie wyzwanie dla lokalnej gospodarki.

Pogłębiona analiza zjawiska, w ramach rozmów (badania jakościowe – wywiady pogłębione) z przedsiębiorcami, pokazała jeszcze jeden potencjalny kierunek analizy: „(...) *historycznie ul. Astrów czy ul. Łąkowa to były zakłady szewskie. Żarki kiedyś szewstwem stały. Potem przyszły lata dwutysięczne i późniejsze kiedy zakłady te zaczęto przekształcać i de facto wygaszać działalności. Stąd kiedyś tutaj był lokalny biznes a teraz go już nie ma. W zasadzie podobszar to taka sypialnia bez rynku pracy. Tutaj się mieszka, a pracuje poza tym obszarem*”.

Sfera środowiskowa

Według danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2022 rok na terenie Podobszaru Żarki Osiedla wartości **jakość powietrza** są niżej oceniane od jakości powietrza dla gminy. Niestety **Podobszar** w tej ocenie **wypada niekorzystnie**. Świadczą o tym wartości średniego rocznego stężenia pyłów PM10 (22,1 µg/m³), PM2,5 (15,0 µg/m³) oraz B(a)P (2,39 µg/m³), które są wyższe niż średnie dla gminy (PM10 – 20,6 µg/m³, PM2,5 – 13,7 µg/m³ oraz B(a)P – 1,84 µg/m³). Co więcej, brak punktów pomiarowych jakości powietrza na terenie Podobszaru utrudnia bieżącą ocenę jego stanu, co może stanowić problem w kontekście monitorowania i podejmowania działań naprawczych.

Na terenie Podobszaru Żarki Osiedla **nie występują dzikie wysypiska śmieci**, co może świadczyć o dobrym zarządzaniu przestrzenią i niskim poziomie degradacji środowiska.

Pod względem zagrożenia powodziowego Podobszar **nie jest szczególnie narażony na powódzie**. Według map zagrożenia powodziowego, nie jest obszarem szczególnie zagrożonym występowaniem powodzi, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Dodatkowo nie

występują tu obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%).

Ponadto Podobszar **nie jest narażony na zagrożenia związane z ruchami masowymi** (osuwiskami), co pozytywnie wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców.

Atutem Podobszaru Żarki Osiedle jest jego **częściowe położenie (od północy) na terenie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd**. Obecność tego obszaru przyrodniczego podnosi walory krajobrazowe i rekreacyjne terenu.

Sfera techniczna

Na terenie Podobszaru Żarki Osiedla zidentyfikowano sześć budynków zawierających **azbest**, co stanowi 6,12% wszystkich budynków w tej lokalizacji. Najwięcej takich budynków znajduje się przy ulicy Fiołków (3 budynki).

Kolejnym istotnym problemem jest **obecność nieekologicznych źródeł ciepła**. Aż 35 budynków, czyli 35,7% wszystkich obiektów na Podobszarze, wymaga wymiany pieców na bardziej ekologiczne rozwiązania. Najwięcej takich budynków znajduje się przy ulicach Bratków (8 budynków), Fiołków (7 budynków) oraz Łąkowej (6 budynków). Wymiana starych pieców jest istotna z punktu widzenia poprawy jakości powietrza i redukcji emisji szkodliwych substancji, co bezpośrednio wpływa na zdrowie oraz komfort życia mieszkańców i wpływa na niską jakość powietrza w Podobszarze.

„Pomimo prowadzonych działań informacyjno – edukacyjnych, takich samych dla wszystkich podobszarów rewitalizacji w gminie Żarki, wymiana nieekologicznych źródeł ciepła nadal jest w Podobszarze Żarki Osiedla potrzebna. Główne powody korzystania z nieekologicznych źródeł ciepła to – zgodnie z deklaracjami mieszkańców – posiadanie własnego lasu i dostęp do bezkosztowego opału oraz nienajlepsza sytuacja ekonomiczna poszczególnych osób. Wartość kwoty jaką należy zapłacić przy wymianie kotła, pomimo dużego dofinansowania, i tak jest dla tych osób za wysoka”.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobszar Żarki Osiedla cechuje się **dobrze rozwiniętą infrastrukturą wodno-kanalizacyjną**. 90,8% budynków jest podłączonych do sieci wodociągowej, a 86,7% budynków jest podłączona do kanalizacyjnej, co przewyższa wartości zarówno dla całej gminy (87,5% i 48,3%), jak i dla miasta (80,8% i 75,4%).

Na terenie podobszaru znajduje się jeden budynek użyteczności publicznej – Szkoła podstawowa im. Władysława Szafera przy ul. Częstochowska 61. **Szkoła podstawowa nie jest dostosowana dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami**. W szkole jest osoba (pracownik) odpowiedzialna za zapewnienie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami, dla których dotarcie do pomieszczeń oraz poruszanie się po budynkach szkoły jest utrudnione. W duchu ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. takie rozwiązanie jest tymczasowe i każdy obiekt użyteczności publicznej powinien spełniać standardy tzw. dostępnościowe. Tym samym działania związane z przystosowaniem budynku do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w tym z niepełnosprawnościami) jest zadaniem koniecznym.

„Od 2025 roku przewidziany jest remont budynku szkoły – Urząd Miasta i Gminy w Żarkach pozyskał na ten cel stosowne fundusze – tym samym wykonane zostaną także pewne działania w zakresie dostosowania placówki do osób ze szczególnymi potrzebami”.

Tabela 10. Podsumowanie sfer pozaspółecznych – zestawienie wskaźników

Sfera	Wskaźniki	Gmina Żarki	Podobszar II - Żarki Osiedla
Gospodarcza	Obciążenie demograficzne	79,9	103,1
	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 100 mieszkańców	-	11,6
	Liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	-	12,6
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie pyłu PM10 (µg/m3)	20,6	22,1
	Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 (µg/m3)	13,7	15,0
	Średnie roczne stężenie pyłu B(a)P (µg/m3)	1,84	2,39
Przestrzenno - funkcjonalna	Odsetek budynków podłączonych do sieci wodociągowej (%)	87,5	90,8
	Odsetek budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej (%)	48,3	86,7
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb OzN (%)	40,9	0,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z wyznaczonymi miejscami parkingowymi dla OzN (%)	9,1	0,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z podjazdem dla potrzeb OzN (%)	77,3	0,0
Techniczna	Odsetek budynków zawierających azbest w ogólnej liczbie budynków (%)	53,1	6,1
	Udział liczby pieców do wymiany/budynków z nieekologicznymi źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków (%)	40,1	35,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Żarki, danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2022 rok oraz Bazy Internetowej REGON (stan na 9 lipiec 2024 rok).

Dokumentacja fotograficzna Podobszar II – Żarki Osiedla

ul. Topolowa – osiedle mieszkań/budynków socjalnych

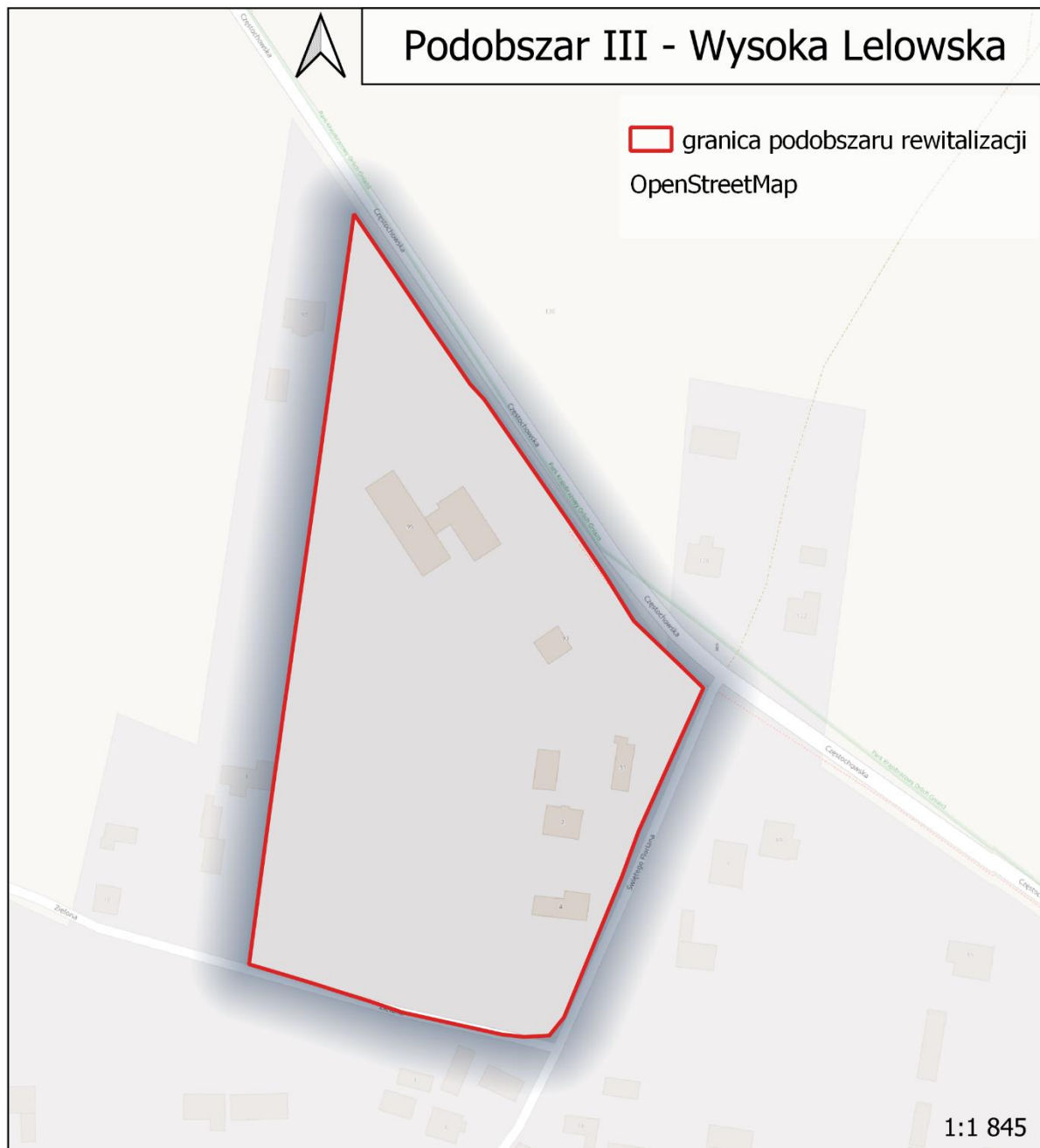

Oś. 600-lecia – przestrzeń publiczna
(miejsce spotkań sąsiedzkich zaaranżowane samodzielnie przez mieszkańców)

5.3. Podobszar III – Wysoka Lelowska

Podobszar III zajmuje powierzchnię 0,021 km²,
na dzień 31 grudzień 2023 roku zamieszkiwały go 52 osoby.

Rysunek 3. Poglądowa mapa Podobszaru III – Wysoka Lelowska

Źródło: opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap.

Sfera społeczna

Podobszar Wysoka Lelowska zamieszkują tylko 52 osoby (stan na 31 grudzień 2023 rok). Wartość ta jest relatywnie niska jednak należy mieć na uwadze, iż od 2018 roku zanotowano znaczący wzrost liczby mieszkańców Podobszaru - wzrost o 136,36% w porównaniu

do 2018 roku. Taki **dynamiczny wzrost populacji** jest charakterystyczny wyłącznie dla Podobszaru Wysoka Lelowska, w skali całej gminie Żarki, i wynika z uruchomienia mieszkań socjalnych (efekt działań rewitalizacyjnych jakie Gmina Żarki podjęła w ramach wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023), co znacząco wpłynęło na strukturę demograficzną i odpowiedziało na potrzeby lokalnej społeczności.

W strukturze wiekowej Podobszaru **dominują osoby młode**, w przedziale wiekowym 0-18 lat, które stanowią 36,5% mieszkańców. Natomiast udział osób powyżej 60 r.ż. wynosi 11,5%. Taki rozkład wskazuje na **młodą strukturę demograficzną**.

Pomoc społeczna. W 2023 roku 5 osób z Podobszaru Wysoka Lelowska **korzystało ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej**, stanowiło to 9,62% mieszkańców Podobszaru. Wszyscy beneficjenci zamieszkiwali ulicę Częstochowską. Interesujące jest, że wśród korzystających z pomocy społecznej nie było osób powyżej 60 r.ż., a **większość przypadków dotyczy dzieci i młodzieży** (najwięcej beneficjentów jest w przedziale wiekowym 19 -30 – to 80%). Generalne powody przyznania świadczeń jakie dominowały w Podobszarze to świadczenia z tytułu **ochrony macierzyństwa** (80%) oraz **bezrobocia** (20,0%,).

*„(...) To podobszar gdzie w budynku z mieszkaniami socjalnymi mieszka **dużo matek samotnie wychowujących dzieci**. Kobiety te najczęściej mają kłopot z podjęciem pracy ponieważ muszą opiekować się dziećmi - te mamy mają często po kilkoro dzieci. Utrzymują się z alimentów i świadczeń rodzinnych. Jako MGOPS wpieramy też dożywianie dzieci przez opłatę posiłków w szkołach. Obserwujemy próby podejmowania aktywności zarobkowej jednak z uwagi na samotny obowiązek rodzicielki, z równoczesnym posiadaniem bardzo małych dzieci, często praca, w przypadku tych kobiet, jest niemożliwa”.*

Bezpieczeństwo. W 2023 roku na terenie Podobszaru odnotowano dwie **interwencje policji** związane z przemocą domową. Liczba ta jest relatywnie niska co wskazuje na stosunkowo **niewielki poziom** takich **incydentów** w porównaniu z innymi obszarami. Niemniej jednak, monitorowanie sytuacji i kontynuowanie działań prewencyjnych jest ważne, aby utrzymać bezpieczeństwo mieszkańców.

Edukacja. Według uchwały NR XI/75/2019 Rady Miejskiej w Żarkach z dnia 17 lipca 2019 roku w sprawie ustalenia planu sieci szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Żarki miejscowość Wysoka Lelowska należy do obwodu szkolnego Szkoły Podstawowej im. Władysława Szafera w Żarkach. **Wyniki egzaminów uczniów** z tego obszaru **są niższe w porównaniu ze średnią gminy** (szczegółowo opisane w ramach charakterystyki wcześniej przeprowadzonej dla Podobszaru Żarki Centrum i Podobszaru Żarki Osiedla), co może wskazywać na **potrzebę dodatkowego wsparcia edukacyjnego**. Wysoki udział dzieci w społeczności podobszaru podkreśla konieczność rozwoju oferty edukacyjnej.

Aktywność społeczna. Na terenie podobszaru rewitalizacji ma siedzibę 1 organizacja pozarządowa, co stanowi 1,92 organizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Choć relatywnie liczba organizacji nie jest duża, obecność jakiegokolwiek formy aktywności społecznej jest pozytywnym aspektem, który może wspierać lokalne inicjatywy. Aktywność ta jest ważna w budowaniu więzi społecznych i integracji mieszkańców.

Tabela 11. Podsumowanie sfery społecznej – zestawienie wskaźników

Wskaźniki	Gmina Żarki	Podobszar III - Wysoka Lelowska
Zmiana liczby ludności w latach 2018-2023 (%)	-2,9	136,4
Odsetek osób powyżej 60 r.ż. (%)	25,3	11,5
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (%)	2,3	9,6
Udział osób powyżej 60 r.ż. w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	34,2	0,0
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	6,8	80,0
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej (%)	26,3	20,0
Liczba interwencji policji odnoszących się do przemocy domowej na 100 mieszkańców	1,2	3,8
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego (%)	45,45	44,41
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego (%)	45,21	44,68
Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki (%)	36,91	32,71
Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,4	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UMiG Żarki.

Sfera gospodarcza

Wskazany obszar charakteryzuje się także **niskim poziomem przedsiębiorczości**, a tym samym także niewielkim potencjałem gospodarczym. Na terenie podobszaru zarejestrowane są dwa podmioty gospodarcze: Stowarzyszenie Wsi Wysoka Lelowska oraz Koło Gospodyń Wiejskich Wysoka Lelowska - oba znajdują się przy ul. Częstochowskiej 95. Obecność tych podmiotów może sprzyjać lokalnemu rozwojowi oraz wspierać działalność społeczno-gospodarczą Podobszaru.

Sfera środowiskowa

Podobszar Wysoka Lelowska nie posiada punktów pomiarowych **jakości powietrza**, co może utrudniać monitorowanie stanu środowiska. Niemniej jednak, według ogólnodostępnych danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2022 rok stężenia pyłów na terenie podobszarów są na poziomie PM10 – 22,1 µg/m³, PM2,5 – 15,1 µg/m³ oraz B(a)P – 2,17 µg/m³, co **przewyższa średnie wartości dla gminy** i świadczy o **gorszej jakości powietrza**. Wysokie stężenia tych substancji mogą negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców, podkreślając potrzebę poprawy jakości powietrza.

Teren jest bezpieczny pod względem naturalnych zagrożeń. Podobszar **nie jest zagrożony występowaniem powodzi** o prawdopodobieństwie wysokim (Q10%), średnim (Q1%) oraz niskim (Q0,2%). **Nie ma również zagrożenia osuwiskowego.** Na terenie Podobszaru **nie ma dzikich wysypisk śmieci.**

Dodatkowo podobszar **znajduje się w otulinie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd,** co pozytywnie wpływa na jego walory przyrodnicze.

Sfera techniczna

Podobszar Wysoka Lelowska jest obszarem o niewielkiej powierzchni oraz liczbie budynków (6 szt.). Pomimo tak małej liczby budynków Podobszar boryka się z problem występowania **nieekologicznych źródeł ciepła.** Dotyczy to dwóch budynków - co stanowi 33,3% wszystkich obiektów. Tym samym problem ten dotyczy istotnej części zasobów lokalnych. Wymiana starych pieców na bardziej ekologiczne rozwiązania jest kluczowa dla poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia emisji szkodliwych substancji.

Kompleks mieszkań socjalnych wyposażony jest w zbiorniki wody deszczowej (wychwyt wody z rynien) co bezsprzecznie jest rozwiązaniem prośrodowiskowym.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wszystkie budynki w Podobszarze Wysoka Lelowska są **podłączone** zarówno **do sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej.** Jest to istotny element, który pozytywnie wpływa na komfort życia mieszkańców jak również ma pozytywny wpływ na jakość środowiska naturalnego.

Na terenie podobszaru znajdują się dwa **budynki użyteczności publicznej,** jednak **żaden z nich nie jest dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami.** Z pewnością działania jakie doprowadzą do przystosowania tych budynków dla osób ze szczególnymi potrzebami są działaniami jakie należy bezwzględnie pojąć w najbliższym czasie.

Tabela 12. Podsumowanie sfer pozaspołecznych. Zestawienie wskaźników

Sfera	Wskaźniki:	Gmina Żarki	Podobszar III – Wysoka Lelowska
Gospodarcza	Obciążenie demograficzne	79,9	92,6
	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 100 mieszkańców	-	3,8
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie pyłu PM10 (µg/m3)	20,6	22,1
	Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5 (µg/m3)	13,7	15,1

	Średnie roczne stężenie pyłu B(a)P (µg/m³)	1,8	2,2
Przestrzenno - funkcjonalna	Odsetek budynków podłączonych do sieci wodociągowej (%)	87,5	100,0
	Odsetek budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej (%)	48,3	100,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb OzN (%)	40,9	0,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z wyznaczonymi miejscami parkingowymi dla OzN (%)	9,1	0,0
	Odsetek budynków użyteczności publicznej z podjazdem dla potrzeb OzN (%)	77,3	0,0
Techniczna	Udział liczby pieców do wymiany/budynków z nieekologicznymi źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków (%)	40,1	33,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Żarki, danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2022 rok oraz Bazy Internetowej REGON (stan na 9 lipiec 2024 rok).

Dokumentacja fotograficzna Podobszar III – Wysoka Lelowska

Ul. Częstochowska – budynek wielorodzinny z mieszkaniami socjalnymi oraz terenem bezpośrednio przyległym

Świetlica wiejska w Wysokiej Lelowskiej oraz ogólnodostępny plac zabaw

6. Wizja obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja Miasta i Gminy Żarki ma przyczynić się **do podniesienia jakości życia mieszkańców** i stworzyć atrakcyjną przestrzeń dla turystów. Działania rewitalizacyjne mają być prowadzone z **aktywnym udziałem lokalnych społeczności**, jako **współodpowiadających za swoje małe ojczyzny (sołectwa, osiedla, ulice)**.

Rewitalizacja przyczynić się ma do **odbudowy i wzmocnienia więzi międzyludzkich** („mieszkańcy z długim stażem – nowoosiedleni”, mieszkańcy miasta – mieszkańcy wsi, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym – pozostali mieszkańcy), **poczucia lokalnej wspólnoty, zwiększenia zaangażowania i odpowiedzialności za los miasta, gminy i współmieszkańców**.

Gmina w wyniku procesów ożywienia społecznego i gospodarczego zyskać ma nowy wymiar – przestrzeni przyjaznej tworzeniu nowych miejsc pracy (bazujących na lokalnych potencjałach, w tym turystycznych) oraz rozwojowi indywidualnemu.

Sprzyjać temu będzie zadbana, bezpieczna, estetyczna i uporządkowana przestrzeń publiczna – eksponująca troskę mieszkańców o dobro wspólne i lokalne dziedzictwo kulturalno-przyrodnicze (zabytkowe stodoły, Sanktuarium MB Leśniowskiej, Las Sejmikowy, stara synagoga, Muzeum Dawnych Rzemiosł) .

Ograniczenie wpływu obszarów zdegradowanych i kryzysowych odbywać się będzie poprzez **zrównoważony rozwój, uwzględniający potrzeby mieszkańców** miasta Żarki, jak i miejscowości na obszarach wiejskich. Przy jednoczesnym **zachowaniu funkcji centrotwórczych Żarek**, których rozwój powinien skutecznie promieniować na otaczające miejscowości.

Szczególną troską objęci zostaną mieszkańcy z grup defaworyzowanych (osoby niepełnosprawne, ubogie, bezrobotne, starsze i samotne). Przy wykorzystaniu ich zdolności i potencjałów podejmować się będzie **działania służące podniesieniu komfortu ich życia, aktywizacji społecznej i zawodowej**.

Zaprezentowana wizja, czyli pożądaný stan docelowy, dla wyznaczonego na terenie gminy Żarki obszaru rewitalizacji, opracowana w 2016 roku, w dużej części jest aktualna także dzisiaj.

To co charakteryzuje dzisiejszą wizję obszaru rewitalizacji to przede wszystkim:

postawienie na **lokalną społeczność, aktywne włączenie mieszkańców** w życie gminy, ale przede wszystkim **budowę lokalnej wspólnoty sąsiedzkiej, aktywnej, zaangażowanej i współodpowiedzialnej.**

Równocześnie pamiętając o **osobach które należy objąć większą uwagą**, często pomocą (**osoby z niepełnosprawnościami, ubogie, starsze, samotne**) oraz tych które stanowią potencjał społecznych gminy: **dzieci i młodzież.**

A wszystko w **funkcjonalnej, estetycznej, zielonej i zaaranżowanej** stosownie do potrzeb, **przestrzeni gminy Żarki.**

7. Cele rewitalizacji

Poniżej zestawiono cele strategiczne określone dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań (kierunki interwencji rewitalizacyjnej) służącymi eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Postawione cele odpowiadają bieżącej sytuacji Gminy Żarki, tym samym różnią się od celów jakie wyznaczono w 2016 roku dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023. Pierwotne cele zostały osiągnięte (co zostało przedstawione w „Ocenie aktualizacji i stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023”). Obecnie gmina stoi przed kolejnymi wyzwaniami rewitalizacyjnymi zawierającymi się w następujących celach strategicznych i kierunkach działań:

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej.

- 1.1. Rozwój oferty usług społecznych.
- 1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji.

- 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.
- 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej.

Wskaźniki realizacji celów programu zostały omówione w części dotyczącej zarządzania oraz monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji (rozdział 13).

8. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W poniższych tabelach zestawiono wszystkie przedsięwzięcia podstawowe, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035. Tabele prezentują odpowiednio przedsięwzięcia podstawowe dla każdego z trzech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji oraz przedsięwzięcia podstawowe które odnoszą się łącznie do dwóch lub trzech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji (tym samym obejmują swym oddziaływaniem większą część wyznaczonego na terenie gminy Żarki obszaru rewitalizacji lub cały obszar rewitalizacji). Łącznie jest to **16 przedsięwzięć podstawowych**. W dalszej części rozdziału znajduje się szczegółowy opis każdego z tych przedsięwzięć ujęty w formę karty przedsięwzięcia.

Tabela 13. Przedsięwzięcia podstawowe – Podobszar I – Żarki Centrum

Nr przedsięwzięcia	Tytuł przedsięwzięcia
1.1.	Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach
1.2.	Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach
1.3.	„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek
1.4.	Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych
1.5.	Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żarkach
1.6.	Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żarkach
1.7.	Ruch to zdrowie – profilaktyka zdrowego stylu życia
1.8.	Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach
1.9.	Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek

Tabela 14. Przedsięwzięcia podstawowe – Podobszar II – Żarki Osiedla

Nr przedsięwzięcia	Tytuł przedsięwzięcia
2.1.	Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach

Tabela 15. Przedsięwzięcia podstawowe – Podobszar III – Wysoka Lelowska

Nr przedsięwzięcia	Tytuł przedsięwzięcia
3.1.	Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej
3.2.	„Szkoła zainteresowań” – cykl zajęć pozalekcyjnych dla dzieci

Tabela 16. Przedsięwzięcia podstawowe obejmujące dwa podobszary rewitalizacji: Podobszar II – Żarki Osiedla oraz Podobszar III – Wysoka Lelowska

Nr przedsięwzięcia	Tytuł przedsięwzięcia
4.1.	Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy

Tabela 17. Przedsięwzięcia podstawowe obejmujące cały obszar rewitalizacji: Podobszar I – Żarki Centrum, Podobszar II – Żarki Osiedla, Podobszar III – Wysoka Lelowska

Nr przedsięwzięcia	Tytuł przedsięwzięcia
5.1.	Diagnostujemy!– akcja informacyjno– edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach
5.2.	Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowanych mieszkańcom
5.3.	Kawiarenka społeczna

Przedsięwzięcie 1.1.	
PODOBSZAR REWIRALIZACJI: Podobszar I – Żarki Centrum	
TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA: Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach	
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA: Koncepcja i zakres przedsięwzięcia: Stary Rynek w Żarkach to centralny, reprezentacyjny plac miejski w sąsiedzie ważniejszych instytucji Żarek oraz kościoła katolickiego pod wezwaniem Św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza. Płyta rynku w latach 2019-2020 przeszła gruntowną renowację (m.in. zmiana nawierzchni, oświetlenia, wprowadzenie miejsc do siedzenia, zabudowa fontann, nasadzenia zieleni niskiej, itp.), w ramach wdrożenia działań rewitalizacyjnych. Jednak potencjał tego centralnego i reprezentacyjnego dla podobszaru rewitalizacji, ale także dla miasta i całej gminy Żarki, miejsca nie jest jeszcze w pełni wykorzystany. Ożywienie rynku polegać ma na stworzeniu w jego obrębie przestrzeni sprzyjającej spotkaniom sąsiedzkim, częstszemu i dłuższemu korzystaniu ze Starego Rynku przez mieszkańców w różnym wieku. Nowa aranżacja przestrzeni ma podnieść komfort użytkowania stref do siedzenia, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami. Proponowany zakres zmian: <ul style="list-style-type: none"> — wprowadzenie dodatkowych nasadzeń – zieleń niska oraz kwiaty w miejscach dotychczas zajętych przez zieleń oraz w ramach ruchomych gazonów / mis ustawionych na płycie rynku, — generalny remont fontann miejskich (fontanna kaskada – wzmocnienie przepływu wody – „szumiący potok”, fontanna tryskacz – wzmocnienie siły wody, urozmaicenie kompozycji wodnej, wprowadzenie oświetlenia w celu realizacji pokazów: światło – dźwięk - woda), 	

- dodanie miejsc do siedzenia sprzyjających spotkaniom sąsiedzkim (ławki ustawione frontalnie do siebie itp.) plus stojaki na rowery,
- dodanie urządzeń dla dzieci w formule mini parku doświadczeń (np. lustra zniekształcające sylwetkę, urządzenie/tuba do wzmocnienia siły głosu, urządzenie do prezentacji zjawisk optycznych, zamontowanie rowerka produkującego prąd – tzw. energorower i podłączenie go do iluminacji świetlnej na płycie rynku - będzie to m.in. zachęta dla młodzieży do wspólnego spędzania czasu, dając mnóstwo radości a jednocześnie wskazując na edukacyjny, proekologiczny i zdrowotny efekt);
- modernizacja oświetlenia niskiego oraz dodanie oświetlenia wysokiego (np. nastrojowe żarówki w spięciu szeregowym rozwieszane na drzewach),
- wprowadzenie elementów zielono – błękitnej infrastruktury,
- monitoring wizyjny przestrzeni publicznej.

Efektom realizacji przedsięwzięcia będzie poprawa jakości centralnej przestrzeni miasta Żarki jak również jednej z głównych przestrzeni publicznych podobszaru rewitalizacji. Mieszkańcy zyskają bardziej komfortową przestrzeń do spotkań sąsiedzkich. Wprowadzone rozwiązania z zakresu zielono – błękitnej infrastruktury będzie wspierać tradycyjny system odprowadzania wód opadowych/deszczowych zwiększając możliwość używania wody deszczowej do podlewania zieleni jaka w przestrzeni rynku zostanie dosadzona. Tym samym realizacja przedsięwzięcia będzie nie tylko odpowiedzią na zmiany klimatu, ale także skutecznie wpłynie na bioróżnorodność miejskiej przestrzeni zurbanizowanej.

W efekcie realizacji o charakterze infrastrukturalnym przewidziane są także nowe działania/wydarzenia o charakterze „miękkim” wpierające cel przedsięwzięcia jakim jest ożywienie Starego Rynku w Żarkach, takie jak np. letnie potańcówki, wystawy plenerowe – okresowe, akcje „wyjdz z domu”, cykl mini imprez kulturalnych na płycie rynku – okres letni z elementem lokalnej kuchni / prezentacja lokalnych organizacji społecznych, KGW itp.

Podniesienie jakości przestrzeni publicznej (Stary Rynek) i wynikający z tego wzrost osób korzystających z przestrzeni publicznej stanie się także impulsem dla rozwoju lokalnego biznesu (usługi typu: lody, kawa, słodczyce, kwiaty, itp.).

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- podniesienie atrakcyjności centralnego placu w mieście (estetyka przestrzeni publicznej, w tym także atrakcyjności gospodarczej),
- wprowadzone rozwiązania zachęcą do przebywania w ciekawie zaaranżowanej przestrzeni i korzystania z oferty kulturalnej,
- realizacja minimum 3 wydarzeń adresowanych do mieszkańców, w skali jednego roku, w zmodernizowanej przestrzeni publicznej Starego Rynku na przestrzeni lat 2028 – 2035,
- zwiększenie bezpieczeństwa w rewitalizowanym obszarze.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Wprowadzone w przestrzeni Starego Rynku w Żarkach zmiany będą odpowiadać potrzebom osób ze szczególnymi potrzebami – zaaranżowana przestrzeń Starego Rynku będzie uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, będzie uwzględniać dostępność

architektoniczną przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez wprowadzenie rozwiązań podnoszących komfort użytkowania (np. ławki z podłokietnikami, zacienienie) oraz zapewni wolne od barier ciągi komunikacyjne w przestrzeni publicznej.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- X Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- X Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej / powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,5042 ha

Otwarta przestrzeń publiczna utworzona lub rekultywowana na obszarze rewitalizacji – 1 szt.

Liczba przedsięwzięć proekologicznych – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Stary Rynek w Żarkach, działka nr 2209/2

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2028	3 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.2.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Teren rekreacyjny z kąpieliskiem w Żarkach to obszar który przeszedł gruntowną metamorfozę w ramach wdrożenia rozwiązań rewitalizacyjnych w latach 2019-2020 stając się z przestrzeni nieużytkowanej, zaniedbanej, przestrzenią centralną, reprezentacyjną, odwiedzaną powszechnie przez mieszkańców gminy Żarki, ale także turystów spoza gminy. Skala wykorzystania obszaru przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także całej gminy Żarki, jest na tyle wysoka, że w zestawieniu z wyrażanymi przez nich, na etapie prac nad aktualizacją GPR, potrzebami, aby rozwijać otwarte zaaranżowane, wielofunkcyjne, przestrzenie publiczne gminy, czyni realizację przedsięwzięcia „Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach” nie tylko wysoce zasadną, ale także priorytetową.

Proponowany zakres zmian:

- budowa sceny/amfiteatru wraz z zapleczem (szatnie, sanitariaty ogólnodostępne, media, przystosowanie terenu dla osób ze szczególnymi potrzebami) oraz widownią (ławki) umożliwiającą także realizację kina letniego,
- reorganizacja terenu wokół basenu kąpielowego – wprowadzenie dodatkowych, nowych urządzeń zabawowych dla dzieci, rozbudowa systemu spacerowych ścieżek edukacyjnych oraz sensorycznych, stworzenie przestrzeni kreatywnej dla dzieci i młodzieży, uzupełnienie terenu rekreacyjnego o dodatkowe meble miejskie i elementy małej architektury,
- zainstalowanie systemu filtrującego wodę w niecce basenowej,
- realizacja systemu monitoringu wizyjnego.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- efektem realizacji przedsięwzięcia będzie rozbudowana przestrzeni publicznej – terenu rekreacji rodzinnej w Żarkach. Mieszkańcy zyskają bardziej komfortową przestrzeń do spotkań sąsiedzkich oraz rekreacji. Dodatkowe urządzenia, kreatywna organizacja przestrzeni rekreacyjnej, czysta woda do kąpiei zachęci do przebywania w zrewitalizowanym obszarze;
- wybudowanie sceny bądź amfiteatru stworzy miejsce do organizacji imprez rodzinnych, prezentacji wydarzeń kulturalnych czy edukacyjnych, zwiększając tym jeszcze bardziej atrakcyjność miejsca (które już teraz cieszy się dużym zainteresowaniem wśród rodzin z dziećmi, młodzieży czy osób starszych), ale przede wszystkim zwiększając wachlarz oferty społecznej adresowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy Żarki;
- monitoring będzie miał bezpośredni wpływ na poprawę bezpieczeństwa w trakcie organizowania różnych imprez, a także dla wszystkich korzystających z kąpieliska.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Wprowadzone w przestrzeni terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach zmiany będą uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, będą uwzględniać dostępność architektoniczną przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez wprowadzenie rozwiązań podnoszących komfort użytkowania oraz zapewnią wolne od barier ciągi komunikacyjne w przestrzeni publicznej.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- X Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej / powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1,6761 ha
 Otwarta przestrzeń publiczna utworzona lub rekultywowana na obszarze rewitalizacji – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.	
LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Teren rekreacyjny z kąpieliskiem w Żarkach, działka nr 2040/4, 1749/71 (w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji), 1784/1, 1784/6, 1784/1.	
PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	-
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2028	6 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.3.
PODOBSZAR REWIRALIZACJI:
Podobszar I – Żarki Centrum
TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:
„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:
<p><u>Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:</u></p> <p>Teren sportowo - rekreacyjny zwany „Laskiem fabrycznym” w Żarkach to obszar gdzie znajduje się kompleks boisk sportowych oraz urządzeń sportowo – rekreacyjnych (siłownia na powietrzu, plac zabaw, itp.) prowadzonych przez LKS.</p> <p>Teren na przestrzeni ostatnich 15 lat był poddany sukcesywnej modernizacji (remont urządzeń sportowo – rekreacyjnych oraz budowa nowej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej) jednak stale występują tam fragmenty terenu/przestrzenie warte uwagi, modernizacji oraz wprowadzenia/rozwijania nowych funkcji, zwłaszcza będących odpowiedzią na zgłaszane podczas prac nad aktualizacją GPR przez mieszkańców potrzeby: kreowania przestrzeni dla młodych.</p> <p>Proponowany zakres zmian:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozszerzenie/uzupełnienie funkcji rekreacyjno - sportowej kompleksu LKS o nowoczesny: skatepark (m.in. z sekcjami Bank i Quarter - rozpędy umożliwiające najazd na przeszkody, oraz Funbox z murkami i rurkami, half-pipe'y, poręcze, rampy pionowe, schody, quarter pipe'y, półki, spine transfery, piramidy, rampy z nachylnymi krawędziami, pełne pipe'y, baseny, bowle, snake runy itp.) oraz pumtrack (specjalistyczny tor do jazdy jednośladem - bandy i pompki rozpędowe, połączone ze sobą z możliwością rozbudowy modularnej o nowe tory i przeszkody – możliwość etapowania rozwiązania). Materiał – prefabrykowany beton; — uzupełnienie placu zabaw w urządzenia zabawowe dedykowane najmłodszym dzieciom (wiek: 1 – 3 lat); — urządzenie przestrzeni do ćwiczeń dla młodzieży i dorosłych – urządzenia do kalisteniki wraz z opisem propozycji ćwiczeń i wskazaniem partii mięśni jakie są rozbudowywane poprzez ćwiczenia; — pawilon społeczny (forma modułowego pawilonu oszklonego z automatem do kawy i herbaty) i/lub altana / wiata do spotkań sąsiedzkich, spotkań rodziców/opiekunów których dzieci równolegle mają zajęcia sportowe z klubem LKS, tenis itp.;

- wkomponowanie w przestrzeń tablic informacyjnych prezentujących historię rzemiosła i przemysłu żareckiego w tym postać patrona ulicy, przemysłowca Piotra Steinkellera;
- wprowadzenie systemu monitoringu wizyjnego,
- budowa i modernizacja ciągów pieszych w tym „wpięcie” obszaru w sieć ścieżek spacerowo-rowerowych, budowa mostku pieszego na południe od obszaru sportowo – rekreacyjnego, oznaczenie szlaku rowerowego im. Piotra Steinkellera.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- zwiększenie intensywności wykorzystania terenu rekreacyjno – sportowego przez mieszkańców, w różnym wieku, podobszaru rewitalizacji i gminy Żarki,
- stworzenie przestrzeni publicznej dedykowanej młodym,
- propagowanie zdrowego stylu życia, ruchu, uprawiania kultury fizycznej tym samym przeciwdziałanie problemom społecznym (otyłość, brak ruchu, choroby cywilizacyjne ale także alienacją młodych – ucieczka w świat mediów społecznościowych i obniżenie kondycji zdrowia psychicznego) – realizacja dzięki rozwojowi dostępnej przestrzeni sportowo rekreacyjnej
- bezpieczne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców w różnym wieku – w tym tych najmłodszych (najmłodszy będą obserwowani przez opiekunów, a rodzaj pawilonu społecznego zacieśni kontakty pomiędzy korzystającymi z atrakcyjnego terenu);
- wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez poznanie historii miejsca, upowszechnianie/edukowanie mieszkańców (elementy informacji historyczne wkomponowane w przestrzeń: akcent historyczny – informacje o zasłużonym mieszkańcu Żarek – Piotrze Steinkellerze, który uruchomił tu w I poł. XIX w. fabrykę maszyn rolniczych);
- poprawienie stanu bezpieczeństwa oraz dozoru na zrewitalizowanym terenie (monitoring).

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Wprowadzone w przestrzeni terenu zmiany będą uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, będą uwzględniać dostępność architektoniczną przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez wprowadzenie rozwiązań podnoszących komfort użytkowania oraz zapewnienie wolnych od barier ciągów komunikacyjnych w przestrzeni publicznej.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
 - Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
 - Sfera środowiskowa
 - Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej / powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1,6976 ha
 Otwarta przestrzeń publiczna utworzona lub rekultywowana na obszarze rewitalizacji – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren sportowo – rekreacyjny przy ul. Steinkellera w Żarkach, działka nr 2488/18

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Ludowy Klub Sportowy Zieloni Żarki
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2028 - 2030	4 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.4.

PODOBSZAR REWIRALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Dom Kultury w Żarkach to miejsce realizacji szerokiej oferty zajęć i wydarzeń dla mieszkańców gminy Żarki, oferowanej przez Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach. Sam budynek ma 140 letnią tradycję. Pierwotnie był synagogą (1870 – 1939). W latach 2009 – 2011 został gruntownie odrestaurowany na rosnące potrzeby placówki kulturalnej. Obecnie to serce kulturalne Żarek, miejsce powszechnie odwiedzane przez mieszkańców (zarówno wewnątrz placówki – liczne zajęcia, warsztaty, wydarzenia, jak i w bezpośrednim jej otoczeniu – plac zabaw, otwarta przestrzeń publiczna).

Proponowany zakres zmian:

- przestrzeń publiczna – bezpośrednie otoczenie budynku (teren funkcjonalnie powiązany): dodanie nowych nasadzeń (zieleni wysoka i niska), dodanie mebli miejskich m.in. ławki (w układzie ułatwiającym spotkania/rozmowy sąsiedzkie), zacienienie placu zabaw (np. żagle) oraz dodanie ławek w przestrzeni placu zabaw;
- wewnątrz budynku: dostosowanie sali widowiskowej Domu Kultury do realizacji imprez i przedstawień poprzez zamontowanie profesjonalnego oświetlenia sceny, techniczne dostosowanie sceny do możliwości wyświetlania (z projektora) tła przedstawień scenicznych, wymiana nagłośnienia sali widowiskowej, przebudowa miejsca pracy operatora dźwięku i światła. Dostosowanie zaplecza do grup występujących na scenie;
- nowa oferta placówki: „Archiwum społeczne” – odpowiedź na zapotrzebowanie kultywowania lokalnych tradycji i historii. W gminie istnieją zbiory i archiwa prywatne różnego rodzaju pamiątek, w tym zdjęć, jednak w związku z tym, nie są one dostępne szerszej publiczności, nie jest wykorzystywany ich potencjał popularyzatorski i edukacyjny. Prywatny charakter zbiorów nie gwarantuje ciągłości ich istnienia. Efektem realizacji będzie stworzenie miejsca do kolekcjonowania, magazynowania, opracowywania oraz wystawiennictwa pamiątek materialnych z obszaru gminy Żarki. Koncepcja zakłada również, że idea ta wsparta będzie akcjami społeczno-artystycznymi oraz warsztatami organizowanymi wspólnie z mieszkańcami. Realizację poprzedzi kampania informacyjna, warsztaty edukacyjne, itp. Działania wstępne zakładają przeprowadzenie mniejszych wydarzeń i spotkań pozwalających na zwiększenie

świadomości społecznej na temat wartości płynącej z przechowywania i opracowania dokumentów, pamiątek, artefaktów, kronik, itp. opisujących działania organizacji społecznych, instytucji, ale także dokumentujących życie społeczne i kulturalne gminy Żarki. Kampania społeczna zachęcać będzie do lepszego zapoznania się z posiadanymi zasobami, które mogą okazać się wyjątkowo cenne. Zakłada się pozyskanie i upowszechnienie ciekawych i ważnych zbiorów lokalnych/regionalnych: nagrań dźwiękowych, filmów, zdjęć i innych materiałów z festiwali, przeglądów, koncertów i wydarzeń kulturalnych czy patriotycznych, a także cennych zasobów bibliotecznych. Koncepcja stworzenia archiwum społecznego oparta będzie na współpracy z mieszkańcami, a także międzysektorowej ze szkołami oraz organizacjami pozarządowymi.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- nasadzenia zieleni niskiej i wysokiej w przestrzeni publicznej wokół budynku podniosą atrakcyjność wizualną przestrzeni publicznej, ale także całego kompleksu (budynek + przestrzeń wokół), będą sprzyjać budowie atmosfery miejsca, jako przytulnego, zielonego, bezpiecznego, budującego relacje sąsiedzkie, co z kolei zachęci do korzystania z przestrzeni publicznej, ale także oferty Domu Kultury przez dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzież. Ławki w sąsiedztwie placu zabaw stworzą miejsce do odpoczynku dla mam czekających na swoje pociechy bawiące się na placu zabaw. Natomiast zastosowanie żagli umożliwi wykorzystanie cienia, który podniesie komfort użytkowania placu zabaw i przestrzeni publicznej w upalne dni.
- modernizacja sali widowiskowej pozwoli na rozszerzenie oferty kulturalnej placówki (organizacja dużych wydarzeń kulturalnych);
- zmodernizowana sala widowiskowa będzie pozbawiona barier architektonicznych i będzie dostosowana do osób ze szczególnymi potrzebami.
- promocja i budowa świadomości wartości historycznej i społecznej pamiątek materialnych wzmocni tożsamość lokalną.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Wprowadzone w przestrzeni publicznej (przestań wokół budynku Domu Kultury) oraz w samym budynku zmiany będą odpowiadać potrzebom osób ze szczególnymi potrzebami – zaaranżowana przestrzeń i budynek/obiekt będzie uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, będzie uwzględniać dostępność architektoniczną przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez wprowadzenie rozwiązań podnoszących komfort użytkowania oraz zapewni wolne od barier ciągi komunikacyjne w przestrzeni publicznej.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- X Sfera środowiskowa
- X Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

Otwarta przestrzeń publiczna utworzona lub rekultywowana na obszarze rewitalizacji – 1 szt.

Liczba przedsięwzięć proekologicznych – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

ul. Moniuszki 2, Żarki, działka nr 2070/7, 2070/3

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2027 - 2028	2 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.5.

PODOBSZAR REWIRALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żarkach

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach mieści się w budynku zlokalizowanym centralnie w podobszarze rewitalizacji Żarki Centrum.

Działania jakie prowadzone są w tej przestrzeni nie tylko wiążą się z działalnością polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa przeciwpożarowego dla mieszkańców ale także skupione są na aranżacji życia społecznego i kulturalnego lokalnej wspólnoty mieszkańców. Jednostka jest w KSRG, posiada sekcję młodzieżową i Klub Strażaka Sama. Pełni ważną rolę w społeczności lokalnej, a obecny potencjał budynku jest niewystarczający dla różnych funkcji jakie pełni jednostka ratownicza.

Proponowany zakres zmian:

Modernizacja i rozbudowa budynku strażnicy ochotniczej straży pożarnej. W ramach prac:

- zmodernizowanie istniejącej przestrzeni
- utworzenie sali szkoleniowej,
- utworzenie pomieszczenia dla orkiestry dętej
- wykonanie dodatkowego garażu na sprzęt gaśniczy/wóz bojowy itp.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

Rozbudowa budynku OSP będzie mieć znaczący wpływ na funkcjonowanie jednostki, lokalną społeczność oraz na efektywność działań ratunkowych. Najważniejsze aspekty:

- zwiększenie możliwości operacyjnych: rozbudowa budynku umożliwi przechowywanie większej ilości sprzętu gaśniczego, pojazdów strażackich i innych materiałów oraz poprawi tym samym gotowość do działania w sytuacjach kryzysowych;
- szkolenia i edukacja: zwiększenie przestrzeni umożliwi organizację szkoleń i warsztatów dla orkiestry dętej jak również dla innych użytkowników;

— estetyka i bezpieczeństwo: nowoczesny i dobrze zaprojektowany budynek pozytywnie wpłynie na wrażenia estetyczne okolicy oraz poprawi bezpieczeństwo mieszkańców dzięki lepszemu dostępowi do jednostki w nagłych przypadkach (brak barier architektonicznych).

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

W projekcie i wykonaniu budynku uwzględnione będą zasady projektowania uniwersalnego, poprzez dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

X	Sfera społeczna
	Sfera gospodarcza
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna
	Sfera środowiskowa
X	Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

ul. Ofiar Katynia 3, Żarki, działka nr 2204/4

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2027 - 2028	4 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.6.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żarkach

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

W bezpośrednim sąsiedztwie wyznaczonego podobszaru rewitalizacji znajduje się Klasztor Ojców Paulinów w Żarkach wraz z ogrodem przyklasztornym stanowiącym zaaranżowaną, otwartą dla wszystkich chętnych/ogólnodostępną, przestrzeń publiczną (teren o charakterze parkowym – zieleń wysoka i niska, alejki, ławki oraz toalety publiczne). Teren ten jest funkcjonalno – przestrzennie (także wizualnie) powiązany z wyznaczonym podobszarem rewitalizacji, stanowiąc jego naturalną kontynuację. W ogrodzie przyklasztornym (jeden z budynków) działa Centrum Pomocy Rodzinie – miejsce/placówka świadczenia

profesjonalnej pomocy osobom w kryzysach (w tym kryzysie zdrowia psychicznego – spotkania z psychologiem rodzinnym).

Proponowany zakres zmian:

- wybudowanie tężni w przestrzeni parkowej - miejsca do odpoczynku, spotkania, rozmowy (aranżacja w postaci małej architektury wkomponowanej w ogród – ławki, oświetlenie, itp.),
- remont budynku technicznego – ogólnodostępnych toalet (remont sanitariatów, w tym przystosowanie ich dla osób ze szczególnymi potrzebami).

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- tężnia będzie pełniła rolę prozdrowotną (inhalacje solankowe, regeneracja oraz relaks), edukacyjną (poprzez informowanie użytkowników o korzyściach zdrowotnych inhalacji solankowych m.in. łagodzenie astmy, alergii, zapalenia oskrzeli itp.) a także turystyczną (atrakcja turystyczna),
- nowo wyremontowane toalety podniosą komfort dla osób korzystających z ogrodu przyklasztornego (ogólnodostępnego terenu parkowego) oraz Centrum Pomocy Rodzinie, jak również pielgrzymów którzy w przybywają dla Klasztoru,
- zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami – dostępność przestrzeni publicznej i ogólnodostępnych toalet.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Wprowadzone w przestrzeni terenu obiekty małej architektury jak i zmiany w budynku technicznym (WC) będą uwzględniać zasady projektowania uniwersalnego, będą uwzględniać dostępność architektoniczną przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez wprowadzenie rozwiązań podnoszących komfort użytkowania oraz zapewnione zostaną wolne od barier ciągi komunikacyjne w przestrzeni publicznej.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej/powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1,11064 ha

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren Klasztoru Ojców Paulinów ul. Leśniowska 99, działka nr 1764/4, 1765/2, 1768/1 (w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji).

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Klasztor Ojców Paulinów w Żarkach	-
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI

Przedsięwzięcie 1.7.

PODOBSZAR REWIRALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Ruch to zdrowie – profilaktyka zdrowego stylu życia

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Problemy cywilizacyjne jak brak nawyku ruchu, niska aktywność fizyczna, skutkują szeregiem chorób cywilizacyjnych m.in. otyłością, ale też innymi zaburzeniami metabolicznymi organizmu. Problemy te dotyczą osoby w różnym wieku – od dzieci, przez młodzież po osoby dorosłe, w tym seniorów. Powszechność niepokojącego zjawiska nie omija także gminy Żarki, w tym obszarze rewitalizacji. Tym samym istnieje potrzeba zmian nawyków w społeczności lokalnej – większe otwarcie na ruch, wysiłek fizyczny realizowany poprzez szerszą ofertę atrakcyjnych zajęć w plenerze.

Proponowany zakres zmian:

— przygotowanie i przeprowadzenie w plenerze w okresie wiosenno – letnio – jesiennym zestawu cyklicznych zajęcia typu joga, zumba, gimnastyka dla każdego, nordic walking, taniec brake dance (adresowane do różnych grup, także różnych wiekowo);

W ramach realizacji zadania będą pracowali profesjonalni animatorzy/trenerzy.

Zajęcia będą bezpłatne, realizowane o stałej porze (np. sobotni ruch) i miejscu, bez ograniczeń ilości uczestników, w okresie maj – wrzesień (pięć ciepłych miesięcy roku).

Realizacja zajęć m.in.: Stary Rynek w Żarkach, „Lasek fabryczny” w Żarkach, teren rekreacyjny przy kąpielisku w Żarkach.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- propagowanie zdrowego stylu życia poprzez sport (kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia oraz ogólnego samopoczucia). Poprawa funkcjonowania organizmu, w tym w obszarze zdrowia fizycznego ale też psychicznego,
- budowanie relacji społecznych.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Zajęcia będą odbywać się na terenach ogólnodostępnych, zapewniając dostępność również dla osób ze szczególnymi potrzebami.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
 Sfera gospodarcza
 Sfera przestrzenno-funkcjonalna
 Sfera środowiskowa
 Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 20 szt. / rok

Sposób pomiaru:

Wyliczenia własne realizatora, ewentualnie dokumentacja fotograficzna.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren rekreacyjny przy kąpielisku miejskim w Żarkach, Stary Rynek w Żarkach, „Lasek fabryczny” w Żarkach.

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Ludowy Klub Sportowy Zieloni Żarki
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2035	200 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.8.

PODOBSZAR REWIRALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Teren rekreacyjny przy kąpielisku w Żarkach to duża, wielofunkcyjna przestrzeń publiczna chętnie odwiedzana przez mieszkańców z uwagi na swój charakter, zaaranżowanie (m.in. mała architektura, ścieżki spacerowe, kąpielisko, plaża miejska, miejsce do piknikowania, itp.) stanowiąca wielki potencjał pod rozwój szerokiej oferty wydarzeń, warsztatów, zajęć kierowanych do mieszkańców, w tym do całych rodzin.

Proponowany zakres zmian:

— przygotowanie i przeprowadzenie w plenerze cyklu zajęć/warsztatów. Wydarzeń adresowanych do całych rodzin np.: Strażak Sam w terenie, Szkoła przetrwania dla najmłodszych, Szlak pełen zagadek, różne zabawy i gry terenowe, itp. Plan: 9 wydarzeń na rok.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

— ożywienie obszaru miasta – poprzez skoncentrowanie szerokiej oferty zajęć / wydarzeń w przestrzeni terenu rekreacyjnego przy miejskim kąpielisku;
— promowanie zdrowego stylu życia, w tym integracji rodzinnej i sąsiedzkiej.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Zajęcia będą odbywać się na terenach ogólnodostępnych, zapewniając dostępność również dla osób ze szczególnymi potrzebami.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 9 szt./rok (w skali realizacji całego przedsięwzięcia: 90 wydarzeń).

Sposób pomiaru:

Wyliczenia własne realizatora, ewentualnie dokumentacja fotograficzna.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren rekreacyjny przy kąpielisku miejskim w Żarkach

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY Gmina Żarki	PARTNERZY W REALIZACJI Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach Ludowy Klub Sportowy w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI 2026 - 2035	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI 200 000 PLN

Przedsięwzięcie 1.9.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

Podobszar I – Żarki Centrum

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Godzina z historią Żarek

- edukacja dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek.

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Żarki mają bogatą historię, która często ukryta jest w wielu miejscach na terenie miasta Żarki, w tym obszarze rewitalizacji. Z drugiej strony historia miejsca to ważne spoiwo dla budowania lokalnej tożsamości, poczucia przynależności, dumy ale też odpowiedzialności za miejsce gdzie się mieszka, pracuje, uczy – odpowiedzialność za tzw. „swoje miejsce”, małą ojczyznę.

Proponowany zakres zmian:

- przygotowanie/opracowanie i przeprowadzenie cyklu spacerów historycznych po mieście Żarki (np. miejsce startu/spotkania – Stary Rynek w Żarkach) prowadzonych przez przewodnika/nauczyciela historii – na zasadzie: stałe miejsce startu oraz stała godzina startu, bezpłatne dla uczestników (np. niedziele wakacyjne), różne tematy (poznanie historii miasta, zabytków, ludzi z Żarek, legend, żareckich produktów lokalnych);
- działania wsparte tworzeniem „Archiwum społecznego” – kompletowanie zbiorów starych fotografii, opowieści, pamiątek (w ramach realizacji przedsięwzięcia podstawowego 1.4.).

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- wzmocnienie zainteresowania „lokalnością”: historią, ważnymi wydarzeniami, osobami, ciekawymi miejscami. Wsparte „Archiwum społecznym” – elementem integrującym społeczność wokół wspólnej, ważnej sprawy,

- cykl spacerów – to wspólny czas mieszkańców z mocnym efektem edukacyjnym to budowanie relacji, poznanie się, integracja,
- rozszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców, dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przy organizacji spacerów będą brane pod uwagę osoby ze specjalnymi potrzebami np. dobranie trasy, odpowiednie nagłośnienie.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
Sfera gospodarcza
Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Sfera środowiskowa
Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 9 szt./rok (w skali realizacji całego przedsięwzięcia: 90 wydarzeń).

Sposób pomiaru:

Wyliczenia własne realizatora, ewentualnie dokumentacja fotograficzna.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren rekreacyjny przy kąpielisku miejskim w Żarkach

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY Gmina Żarki	PARTNERZY W REALIZACJI Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach Ludowy Klub Sportowy w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI 2026 - 2035	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI 200 000 PLN

Przedsięwzięcie 2.1.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

Podobszar II – Żarki Osiedla

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

W przestrzeni osiedla 600-Lecia w Żarkach (zespołu domów jednorodzinnych) znajduje się niewystarczająco zagospodarowany teren zielony stanowiący własność Gminy Żarki. Teren ten jest wykorzystywany przez mieszkańców do spotkań sąsiedzkich, spacerów, rekreacji itp. Jest też miejscem spotkań młodzieży. Mieszkańcy z własnej inicjatywy zaaranżowali miejsce spotkań (ławki wykonane z palet towarowych, prowizoryczne zadaszenie, wyznaczone przez krąg kamienny miejsce na ognisko). Jest to jedyny tego typu – otwarty teren w przestrzeni osiedla, wymagający profesjonalnej aranżacji i dostosowania go do pełnienia funkcji jakie są oczekiwane przez mieszkańców podobszaru rewitalizacji - miejsca spotkań sąsiedzkich, miejsca rekreacji, miejsca organizacji wydarzeń lokalnych.

Proponowany zakres zmian:

- zaaranżowanie przestrzeni otwartej w centrum osiedla mieszkaniowego na przestrzeń spotkań sąsiedzkich – aranżacja zieleni wysokiej i niskiej, wprowadzenie elementów edukacyjnych – ścieżka edukacyjna/przyrodnicza, mała architektura (wiata do spotkań sąsiedzkich, ławki, leżaki, mini plac zabaw dla dzieci oraz miejsce do ćwiczeń dla młodzieży (uwaga: oddzielne przestrzenie) – do kalisteniki, palenisko/grill, oświetlenie, kosze na śmieci, monitoring.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- nasadzenia zieleni poprawią estetykę terenu oraz podniosą jego efektywność ekologiczną,
- informacje na tablicach edukacyjnych z zakresu przyrody/ekologii, które wpłyną na wzrost wiedzy mieszkańców odnośnie lokalnego środowiska naturalnego a ścieżki edukacyjne pozwolą uczestnikom na bezpośrednie zapoznanie się z lokalną przyrodą, historią czy kulturą,
- mała architektura (ławki, stoły, wiata/zadaszenie, miejsce na ogniska/grill) wzmocnią funkcję społeczną – budowanie relacji sąsiedzkich,
- odpowiednie oświetlenie podniesie bezpieczeństwo i komfort użytkowników ścieżek edukacyjnych, stworzy także odpowiednią atmosferę np. wieczorami.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przy planowaniu przedsięwzięcia będą uwzględniane zasady projektowania uniwersalnego, jak np. zapewnienie wolnych od barier ciągów komunikacyjnych w przestrzeni publicznej.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej/powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,7486 ha

Otwarta przestrzeń publiczna utworzona lub rekultywowana na obszarze rewitalizacji – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren otwarty na osiedlu 600-lecia w Żarkach, działka nr 3614/2

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	-
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2027	1 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 3.1.

PODOB SZAR REWIRALIZACJI:

Podobszar III – Wysoka Lelowska

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Świetlica wiejska w Wysokiej Lelowskiej to jedyny obiekt publiczny na terenie podobszaru nr III rewitalizacji, ale także całego sołectwa, pełniący rolę miejsca integracji lokalnej społeczności.

To także miejsce spotkań i działań lokalnych organizacji społecznych - Koła Gospodyń Wiejskich i lokalnego zespołu muzycznego.

Obiekt jest parterowym budynkiem z salą spotkań dla mieszkańców, zapleczem kuchennym oraz kilkoma małymi pomieszczeniami gospodarczymi. Budynek jest konstrukcyjnie połączony z budynkiem wielorodzinnym (mieszkania socjalne). Działka na której znajduje się świetlica wiejska jest wyposażona w mały plac zabaw i ławki. W pobliżu jest także boisko sportowe ogólnodostępne dla mieszkańców.

Budynek świetlicy wiejskiej wymaga modernizacji, zwłaszcza wewnątrz, tak aby mógł spełniać w pełni funkcje miejsca integracji, spotkań lokalnej społeczności Wysokiej Lelowskiej.

Proponowany zakres zmian:

- przebudowa pomieszczeń wewnętrznych – podniesienie funkcjonalności przestrzeni, malowanie itp.,
- zakup niezbędnego wyposażenia,
- doposażenie zewnętrznego placu zabaw.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- podniesienie komfortu spotkań lokalnych, działania Koła Gospodyń Wiejskich czy zespołu muzycznego,
- dostosowanie obiektu do użytkowania go przez osoby ze szczególnymi potrzebami.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

W projekcie i wykonaniu budynku uwzględnione będą zasady projektowania uniwersalnego, poprzez dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- X Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

Sposób pomiaru:

Protokół odbioru robót, dokumentacja fotograficzna wykonanych prac.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

ul. Częstochowska 95, Wysoka Lelowska, działka nr 272/2, 272/5, 271/2, 270/3, 269/3, 268/3, 267/3, 266/3

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	-
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2027 - 2028	1 000 000 PLN

Przedsięwzięcie 3.2.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

Podobszar III – Wysoka Lelowska

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

**„Szkoła zainteresowań”
– cykl zajęć pozalekcyjnych, edukacyjnych i wyrównawczych dla dzieci**

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

W podobszarze rewitalizacji znajduje się budynek mieszkalny wielorodzinny, z mieszkaniem socjalnym, zamieszkały przez szereg rodzin, w tym matki samotnie wychowujące dzieci. Generalnie struktura wiekowa w podobszarze rewitalizacji jest bardzo młoda. Równocześnie diagnoza dla podobszaru rewitalizacji wykazała potrzebę wsparcia dzieci z podobszaru w zakresie zajęć wyrównawczych podnoszących poziom edukacyjny. Potencjałem dla realizacji oferty skierowanej do dzieci w podobszarze, ale także na terenie sołectwa Wysoka Lelowska, jest budynek świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej pełniący rolę miejsca integracji lokalnej społeczności, zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedzie budynku wielorodzinnego.

Proponowany zakres zmian:

w oparciu o zaplecze świetlicy wiejskiej prowadzenie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci w wieku szkolnym z podobszaru rewitalizacji, ale także z miejscowości Wysoka Lelowska:

- zajęcia wyrównawcze,
- koła zainteresowań,
- wsparcie psychologiczne.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- wsparcie młodych mieszkańców w procesie edukacyjnym,
- dostępność oferty rozwojowej w podobszarze rewitalizacji (aspekt społeczny).

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Oferty zajęć i warsztatów będą zapewniać dostępność, będą realizowane w pomieszczeniach dostępnych oraz będą prowadzone metodami zapewniającymi dostępność.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba osób/dzieci objęta wsparciem: 20 osób / rok

Sposób pomiaru:

Listy obecności ewentualnie dokumentacja fotograficzna prowadzonych zajęć.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

ul. Częstochowska 95 , Wysoka Lelowska

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach	Gmina Żarki
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2035	200 000 PLN

Przedsięwzięcie 4.1.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

Podobszar II – Żarki Osiedla, Podobszar III – Wysoka Lelowska

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

W podobszarach rewitalizacji na ul. Topolowej oraz ul. Częstochowskiej występują dwa zespoły mieszkań gminnych o najmie socjalnym i komunalnym. W przypadku ul. Topolowej to zespół mieszkań w zabudowie szeregowej, w przypadku ul. Częstochowskiej to budynek wielorodzinny dwukondygnacyjny z 9 mieszkaniami. W ramach procesu rewitalizacji w latach 2018-2019 przeprowadzono generalne remonty w obu zespołach. W przypadku ul. Topolowej przeprowadzono gruntowny remont i rozbudowę istniejącej zabudowy mieszkalnej wraz z przestrzenią otaczającą, a w przypadku ul. Częstochowskiej dokonano adaptacji budynku dawnej szkoły podstawowej na mieszkania socjalne i zagospodarowano teren przyległy.

Obecnie osoby mieszkające w tych lokalizacjach mogą korzystać z mieszkań o dobrym standardzie. Dodatkowo do obu zespołów mieszkalnych przyległe są przestrzenie, zagospodarowane (place zabaw, wiaty do spotkań sąsiedzkich, itp.) przestrzenie publiczne.

To co na chwilę obecną jest obserwowalne to stosunkowo niski poziom angażowania się mieszkańców w życie lokale, niska chęć podejmowania się inicjatyw np. porządkowych itp. w otoczeniu budynków.

Proponowany zakres zmian:

- przygotowanie programu aktywizującego mieszkańców mieszkań komunalnych i socjalnych polegającego na efektywnym włączaniu mieszkańców w działania mające na celu utrzymanie porządku w przestrzeniach wspólnych osiedli, budowanie współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania, wzmocnianie więzi sąsiedzkich;
- wdrożenie rocznego programu cyklicznych działań lokalnych (np. moderowanych spotkań sąsiedzkich, akcji sadzenia kwiatów przed domami, akcji wiosennego/jesiennego sprzątania, itp.).

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- włączenie mieszkańców z obszarów kryzysowych do różnych aktywności realizowanych wspólnie z innymi mieszkańcami,
- wzmocnienie więzi sąsiedzkich/lokalnych, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za miejsce zamieszkania.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Oferty zajęć i warsztatów będą zapewniać dostępność, będą realizowane w pomieszczeniach dostępnych oraz będą prowadzone metodami zapewniającymi dostępność.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- X Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba wydarzeń: 4 szt./rok (w skali realizacji całego przedsięwzięcia: 36 wydarzeń).

Sposób pomiaru:

Ewentualnie dokumentacja fotograficzna wydarzeń, obliczenia własne realizatora wydarzeń.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ul. Topolowa 3 i 5 ul. Częstochowska 95

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2027 - 2035	200 000 PLN

Przedsięwzięcie 5.1.

PODOB SZAR REWIRALIZACJI:

**Podobszar I – Żarki Centrum, Podobszar II – Żarki Osiedla,
Podobszar III – Wysoka Lelowska**

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

**Diagnostujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów
Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach**

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Przeprowadzana na etapie prac nad GPR diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji wykazała m.in. niższy od średniej gminy wskaźnik zdawalności egzaminów 8-klasisty dla Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach gdzie uczęszczają wszystkie dzieci z obszaru rewitalizacji (z trzech podobszarów rewitalizacji). Pogłębienie wyniku w badaniach jakościowych (wywiady pogłębione) pokazało, że jednym z powodów może być niższy niż zdaniem kadry pedagogicznej stopień zdiagnozowania dysfunkcji edukacyjnych u dzieci, co skutkuje niedostosowaniem programu nauczania do możliwości poszczególnych uczniów. W procesie diagnostycznym każdorazowo zgodę musi wyrazić rodzic/opiekun prawny małoletniego, tym samym akcja informacyjna, mówiąca o potrzebie diagnozowania potencjalnych dysfunkcji edukacyjnych, powinna być skierowana także do rodziców/opiekunów prawnych dzieci.

Proponowany zakres zmian:

- przygotowanie i przeprowadzenie cyklicznych akcji informacyjnych, adresowanych do rodziców/opiekunów prawnych uczniów, celem rozpowszechnienia informacji o możliwościach ale też przede wszystkim wadze/znaczeniu przeprowadzenia diagnozy kompetencji i identyfikacji ewentualnych dysfunkcji edukacyjnych u dzieci na możliwe najwcześniejszym etapie edukacji szkolnej.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- wczesna identyfikacja wszelkich dysfunkcji przyczyni się do ich poznania i w konsekwencji prowadzenia zajęć edukacyjnych w sposób dostosowany do potrzeb edukacyjnych poszczególnych uczniów, celem efektywnej realizacji zadań edukacyjnych (m.in. więcej zajęć wyrównawczych, proces edukacyjny dostosowany do możliwości poznawczych ucznia, itp.)

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Nie dotyczy.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
- Sfera gospodarcza
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna
- Sfera środowiskowa
- Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Wdrożona akcja informacyjna dotycząca wczesnej identyfikacji dysfunkcji edukacyjnych: 1 szt.

Sposób pomiaru:

Wyliczenia własne realizatora.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Szkoła Podstawowa im. Wł. Szafera w Żarkach – obszar rewitalizacji.

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Szkoła Podstawowa im. Wł. Szafera w Żarkach	Gmina Żarki
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2027 - 2035	100 000 PLN

Przedsięwzięcie 5.2.**PODOBSZAR REWIRALIZACJI:**

**Podobszar I – Żarki Centrum, Podobszar II – Żarki Osiedla,
Podobszar III – Wysoka Lelowska**

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowanych mieszkańcom

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:**Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:**

Budowanie integracji lokalnej społeczności to ważne zadanie jakie stawia przed sobą także koncepcja rewitalizacji zawarta w GPR. Jedną z form sprzyjających poznaniu się, zawiązaniu realizacji sąsiedzkich, są lokalne święta/wydarzenia plenerowe, których podmiotem jest przede wszystkim mieszkańiec.

Proponowany zakres zmian:

- przygotowanie i zorganizowanie cyklu wydarzeń lokalnych mających na celu integrację społeczności lokalnej Żarek w różnym wieku;
- formuła wydarzenia: wydarzenie plenerowe, piknik lokalne, Święta Sąsiadów;
- w ramach wydarzeń m.in. prezentacja lokalnych tradycji, rzemiosła, kuchni, obrzędów, przybliżanie historii miasta z różnych punktów widzenia (młodzieży, seniorów, itp.).

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- wspólne świętowanie, integracja lokalna, budowanie relacji/budowanie lokalnej wspólnoty,
- realizacja dwóch wydarzeń w skali każdego roku (różne tematy wiodące i różne lokalizacje).

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Zajęcia będą odbywać się na terenach ogólnodostępnych, zapewniając dostępność również dla osób ze szczególnymi potrzebami.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
 Sfera gospodarcza
 Sfera przestrzenno-funkcjonalna
 Sfera środowiskowa
 Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 2 szt./rok
(w skali realizacji całego przedsięwzięcia: 20 wydarzeń).

Sposób pomiaru:

Wyliczenia własne realizatora, ewentualnie dokumentacja fotograficzna.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren obszaru rewitalizacji oraz także gminy Żarki.

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Gmina Żarki	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2035	200 000 PLN

Przedsięwzięcie 5.3.

PODOBSZAR REWITALIZACJI:

**Podobszar I – Żarki Centrum, Podobszar II – Żarki Osiedla,
Podobszar III – Wysoka Lelowska**

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Kawiarenka społeczna

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA:

Koncepcja i zakres przedsięwzięcia:

Obszar rewitalizacji pod kątem analizy demograficznej wykazuje tendencje wzrostu w populacji odsetka osób w wieku 60+. Zjawisko to jest dość powszechne, obserwowane w wiele polskich gminach. W odpowiedzi na nie należy podejmować działania, z obszaru szeroko rozumianej polityki społecznej, adresowane do osób starszych, których z roku na rok w strukturze mieszkańców gminy i tym samym obszaru rewitalizacji, będzie przybywać. Zakres tych działań to zarówno bezpośrednia pomoc/odpowiedź na potrzeby wynikające z chorób wieku dojrzałego, niepełnosprawności czy niedostatków ekonomicznych (niskie emerytury contra wysokie koszty życia) ale także działania których celem jest utrzymanie aktywności, w tym aktywności społecznej, osób dojrzałych, gdyż to bezpośrednio wpływa na ich stan zdrowia (zarówno fizycznego jak i psychicznego).

Proponowany zakres zmian:

- organizacja miejsca spotkań dla seniorów (ale też generalnie mieszkańców) w formule Kawiarenki Społecznej np. w budynku Domu Kultury w Żarkach, itp. jako miejsca spotkań sąsiedzkich,
- wyposażenie miejsca to m.in.: kącik informacyjny (co, gdzie dzieje się na bieżąco w gminie Żarki), kącik prasowy (dostęp do pracy codziennej ale też tygodników), kącik gier planszowych, kawiarnia (oferująca kawę/herbatę dla seniorów za symboliczną opłatą),
- organizacja okazjonalnych wydarzeń w przestrzeni Kawiarenki Społecznej np. spotkania autorskie, spotkania z podróżnikami, spotkania z artystami/twórcami, itp.

Efekty planowanych działań/rezultaty podjętych działań:

- ożywienie lokalnej społeczności, w tym środowiska osób starszych (często samotnych),
- zachęcenie uczestników do dbania o wspólne dobro jakim jest Kawiarenka Społeczna,
- pobudzanie kreatywności poprzez budowanie ciekawej, kawiarnianej oferty.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przestrzeń Kawiarenki Społecznej i miejsca gdzie zostanie zorganizowana wolna od barier architektonicznych, przy aranżacji przestrzeni uwzględnione będą zasady projektowania uniwersalnego, poprzez dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami.

ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

- X Sfera społeczna
 Sfera gospodarcza
 Sfera przestrzenno-funkcjonalna
 Sfera środowiskowa
 Sfera techniczna

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY W ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI (WSKAŹNIKI PRODUKTU, REZULTATU, SPOSÓB POMIARU):

Liczba zorganizowanych wydarzeń: 4 szt. / rok
 (w skali realizacji całego przedsięwzięcia: 40 wydarzeń).

Sposób pomiaru:

Wyliczenia własne realizatora, ewentualnie dokumentacja fotograficzna.

LOKALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Teren obszaru rewitalizacji oraz także gminy Żarki.

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY W REALIZACJI
Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach	Gmina Żarki Żarecki Klub Seniora „Barwy Jesieni”
SZACUNKOWY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI
2026 - 2035	800 000 PLN

8.2. Charakterystyka pozostałych, uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W trakcie działań partycypacyjnych jakie prowadzone były na etapie prac nad aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 powstało wiele pomysłów na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które bezpośrednio lub pośrednio odpowiadają na zdiagnozowane problemy i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby, jednak z różnych względów nie spełniały kryteriów podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego (np. z uwagi na zbyt małą szczegółowość, brak potwierdzenia gotowości do realizacji przez działające na terenie gminy instytucje/organizacje, brak określenia źródeł finansowania przedsięwzięcia, itp.). Przedsięwzięcia te zostały zestawione w formie listy pozostałych dopuszczalnych, uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ze wskazaniem sfer na które potencjalnie mogą oddziaływać.

- ❖ **Dzienny dom pobytu seniorów** – jako miejsce spotkań, zajęć, aktywizacji dla seniorów. Lokalizacja: nieokreślona. Oddziaływanie przedsięwzięcia: sfera społeczna, sfera techniczna.
- ❖ **Młynarzówka – adaptacja historycznego budynku do nowych funkcji.** Zakres działania: w oparciu o posiadaną przez Gminę Żarki dokumentację techniczną przystąpienie do modernizacji obiektu zabytkowego celem przywrócenia go do dawnej świetności z nową funkcją – miejsce odpoczynku dla wycieczek odwiedzających Muzeum Dawnych Rzemiosł, mini kawiarnię, itp. Lokalizacja: Podobszar I – Żarki Centrum. Oddziaływanie przedsięwzięcia: sfera społeczna, sfera techniczna.
- ❖ **Zielona i wielofunkcyjna przestrzeń wokół Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach.** Rewitalizacja zieleni oraz wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeń publiczną otaczającą szkołę. Proponowany zakres: wprowadzenie elementów parku doświadczeń pozwalającego na realizację zajęć edukacyjnych poza budynkiem szkoły (lekcje geografii, biologii, fizyki), rozbudowa placu zabaw, wprowadzenie urządzeń do kalisteniki⁴ wraz z tablicami informacyjnymi z propozycjami ćwiczeń, realizacja toalety ogólnodostępnej (np. rozwiązanie kontenerowe). Lokalizacja: Podobszar I – Żarki Centrum. Oddziaływanie przedsięwzięcia: sfera społeczna, sfera funkcjonalno – przestrzenna.
- ❖ **Rozbudowa placu zabaw oraz remont boiska sportowego przy świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej.** Zakres działania: dodanie nowych urządzeń zabawowych, uzupełnienie piłko-chwytyłów wokoło boiska sportowego, remont bramek, uzupełnienie przestrzeni o dodatkowe ławki do spotkań sąsiedzkich, wprowadzenie monitoringu terenu. Lokalizacja: Podobszar III – Wysoka Lelowska. Oddziaływanie przedsięwzięcia: sfera społeczna, sfera funkcjonalno – przestrzenna.
- ❖ **Meble miejskie – projekt, realizacja, wdrożenie.** Zakres działania: przygotowanie konkursu na meble miejskie (minimum: ławka – dwa warianty, kosz na śmieci, tzw. przysiadak, stojak na rowery). Realizacja zadania – ustawienie w przestrzeni miejskiej mebli miejskich z uwzględnieniem dużego nasycenia przestrzeni kosztami na śmieci. Lokalizacja przedsięwzięcia: Podobszar I – Żarki Centrum. Oddziaływanie przedsięwzięcia: sfera społeczna, sfera funkcjonalno – przestrzenna.
- ❖ **Uporządkowanie terenu przy ul. Leśnej w Żarkach.** Zakres działania: uporządkowanie zieleni – nowe nasadzenia, zieleń niska, wysoka, mała architektura –

⁴ Kalistenika – trening wykorzystujący ciężar własnego ciała, powszechnie rozwijany już przez starożytnych Greków i Rzymian, obecnie przeżywający renesans w postaci street workout / treningu ulicznego.

miejsce na ognisko, ławostół, altanka. Lokalizacja przedsięwzięcia: sąsiedztwo Podobszaru I – Żarki Centrum, ul. Leśna Żarki działka: 2053,2025/1 (poza obszarem rewitalizacji). Oddziaływanie przedsięwzięcia: sfera społeczna, sfera funkcjonalno – przestrzenna.

9. Komplementarność działań

Zasada zachowania komplementarności działań w różnych aspektach, jest jedną z kluczowych cech Gminnego Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań przestrzennych, problemowych, proceduralno-instytucjonalnych, międzyokresowych a także źródeł finansowania pomiędzy działaniami pozwoli na uzyskanie trwałości podejmowanej interwencji, czym przyczyni się do bardziej efektywnej i skutecznej pomocy dla mieszkańców i innych grup interesariuszy procesu rewitalizacji.

W niniejszym rozdziale wykazana jest komplementarność działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 w pięciu aspektach komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno – instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

9.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność w aspekcie przestrzennym została zapewniona w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 dzięki **zogniskowaniu rewitalizacyjnych przedsięwzięć podstawowych oraz uzupełniających na wyznaczonym obszarze rewitalizacji** (Podobszar I – Żarki centrum, Podobszar II – Żarki Osiedla, Podobszar III – Wysoka Lelowska). Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 koncentruje się bowiem na trzech podobszarach rewitalizacji stanowiących łącznie wyznaczony na terenie gminy obszar rewitalizacji, będący przestrzenią szczególnej intensyfikacji zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych (głównie w sferze społecznej). Przedsięwzięcia podstawowe, jak również przedsięwzięcia uzupełniające, stanowią odpowiedź na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji kwestie problemowe.

Zasadniczym mechanizmem zapobiegania niepożądanym efektom społecznym oraz przenoszenia problemów na inne obszary było założenie przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035: **komplementarność działań miękkich i infrastrukturalnych**. Dodatkowo zogniskowanie Gminnego Programu Rewitalizacji i zawartych w nim przedsięwzięć podstawowych na działaniach społecznych, odpowiadających na zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji potrzeby i problemy, pozwoli zasadniczo ograniczyć zagrożenie rozlewania się problemów społecznych na inne obszary Gminy Żarki.

Projekty infrastrukturalne, wskazane do realizacji w ramach GPR, są przewidziane do realizacji w obrębie poszczególnych podobszarów rewitalizacji, jednak należy mieć też na uwadze, że ich pozytywne skutki/oddziaływanie może emanować w szerszej skali – na sąsiednie tereny obecnie poza wyznaczonymi granicami obszaru rewitalizacji. Dotyczy to działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, z których korzystać będzie mogła szersza grupa odbiorców – to przedsięwzięcia takie jak m.in.: 1.1. Żywy błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach, 1.2. Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach, 1.2. „Lasek fabryczny Strefa Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek czy 1.4. Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze „miękkim” (m.in. edukacyjnym, integracyjnym, aktywizującym) także realizowane będą w miejscach zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji, ale także mogą mieć szersze oddziaływanie.

9.2. Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 opracowano w oparciu o wyniki pogłębionej diagnozy trzech, wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, z uwzględnieniem wniosków płynących z działań partycypacyjnych (warsztaty z mieszkańcami, spacerki badawcze) oraz badawczych (jakościowe badania społeczne techniką pogłębionego wywiadu telefonicznego) prowadzonych w trakcie aktualizacji GPR oraz prac eksperckich (analiza danych zastanych). W efekcie prac nad GPR uzyskano **zintegrowanie problemów i potrzeb z zaproponowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi**, tym samym osiągnięto komplementarność problemową.

Powiązania problemów i potrzeb zdiagnozowanych w procesie prac nad aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 **z przedsięwzięciami podstawowymi** przedstawia poniższa tabela:

Tabela 18. Powiązania zdiagnozowanych problemów i potrzeb z przedsięwzięciami podstawowymi

Kluczowe problemy, potrzeby obszaru rewitalizacji <i>źródło: pogłębiona diagnoza podobszarów rewitalizacji (rozdział 5)</i>	Sfera	Podobszar rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
<p>Niepokojące trendy demograficzne takie jak: zmniejszanie się liczby mieszkańców podobszaru rewitalizacji, negatywne wartości salda migracji – liczba wymeldowań prawie dwukrotnie przewyższa liczbę zameldowań, obserwowalne zjawisko ubytku naturalnego, wyraźny proces starzenia się lokalnej społeczności.</p> <p>Koncentracja w przestrzeni podobszaru osób 60+.</p>	<p>społeczna</p>	<p>Żarki Centrum</p>	<p>Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żakach (1.1.)</p> <p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żakach (1.2.)</p> <p>Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.)</p> <p>Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żakach (1.5.)</p> <p>Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żakach (1.6.)</p> <p>Ruch to zdrowie – profilaktyka zdrowego stylu życia (1.7.)</p> <p>Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy</p>

			<p>kąpielisku miejskim w Żarkach (1.8)</p> <p>Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.)</p> <p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowanych mieszkańcom (5.2.)</p> <p>Kawiarenka społeczna (5.3.)</p>
<p>Nowi mieszkańcy w podobszarze (jako potencjał ale też wynikające z tego potrzeby) - dodatnie saldo ruchu naturalnego (2,53/na 1000 mieszkańców), saldo migracji na 1000 mieszkańców na poziomie 17,68.</p>	społeczna	<p>Żarki Osiedla</p>	<p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.)</p> <p>„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek (1.3.)</p> <p>Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.)</p> <p>Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach (1.8)</p> <p>Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.)</p> <p>Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach (2.1.)</p> <p>Diagnostujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach (5.1.)</p> <p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych</p>

			<p>dedykowany mieszkańcom (5.2.)</p> <p>Kawiarenka społeczna (5.3.)</p>
<p>Dominacja osób młodych 0-18 lat (36,5% mieszkańców podobszaru) - młoda struktura demograficzna.</p> <p>Dynamiczny wzrost populacji.</p>	społeczna	Wysoka Lelowska	<p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.)</p> <p>„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek (1.3.)</p> <p>Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.)</p> <p>Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach (1.8)</p> <p>Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.)</p> <p>Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej (3.1.)</p> <p>„Szkoła zainteresowań” – cykl zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (3.2.)</p> <p>Diagnostujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach (5.1.)</p> <p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowany mieszkańcom (5.2.)</p>
<p>Udział beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarkach z Podobszaru Żarki Centrum jest zdecydowanie wyższy w</p>	społeczna	Żarki Centrum	<p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowany mieszkańcom (5.2.)</p>

<p>porównaniu do wartości dla całej gminy, co może świadczyć o pewnym skumulowaniu problemów społecznych na podobszarze rewitalizacji.</p> <p>Główne powody przyznawania świadczeń to ubóstwo (36,7%) i niepełnosprawność (26,5%).</p>			<p>Kawiarenka społeczna (5.3.)</p>
<p>50% wszystkich korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w podobszarze rewitalizacji pochodzi z ulicy Topolowej (mieszkania socjalne i komunalne).</p> <p>Dominujące powody przyznawania świadczeń: niepełnosprawność (75%), ubóstwo (31,3%), bezrobocie (25%).</p>	<p>społeczna</p>	<p>Żarki Osiedla</p>	<p>Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy (4.1.)</p> <p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowany mieszkańcom (5.2.)</p> <p>Kawiarenka społeczna (5.3.)</p>
<p>Korzystający ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej to głównie dzieci i młodzież ale także matki (ochrona macierzyństwa), często bezrobotne.</p>	<p>społeczna</p>	<p>Wysoka Lelowska</p>	<p>Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach (1.8)</p> <p>Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.)</p> <p>„Szkoła zainteresowań” – cykl zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (3.2.)</p> <p>Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy (4.1.)</p> <p>Diagnostujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach (5.1.)</p> <p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych</p>

			dedykowany mieszkańcom (5.2.)
Obniżone bezpieczeństwo publiczne (wzrost sytuacji niepożądanych: wykroczenia, zdarzenia komunikacyjne).	społeczna	Żarki Centrum	<p>Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach (1.1.)</p> <p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.)</p> <p>„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek (1.3.)</p>
<p>Edukacja: w roku szkolnym 2023/2024 wyniki z egzaminu ósmoklasisty: z języka polskiego 44,41% (przy średniej dla gminy na poziomie 45,45%), a z języka angielskiego 44,68% (przy średniej dla gminy 45,21%), z matematyki 32,71% (przy średniej dla gminy na poziomie 36,91%).</p> <p>Potrzeba wczesnej diagnostyki dysfunkcji edukacyjnych u dzieci oraz wsparcie procesu edukacyjnego m.in. zajęcia wyrównawcze.</p>	społeczna	<p>Żarki Centrum</p> <p>Żarki Osiedla</p> <p>Wysoka Lelowska</p>	<p>Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.)</p> <p>Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.)</p> <p>„Szkoła zainteresowań” – cykl zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (3.2.)</p> <p>Diagnozujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach (5.1.)</p>
Potrzeba wspierania i rozwijania aktywności społecznej w tym procesu integracji społecznej mieszkańców.	społeczna	<p>Żarki Centrum</p> <p>Żarki Osiedla</p> <p>Żarki Wysoka Lelowska</p>	<p>Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach (1.1.)</p> <p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.)</p> <p>„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek (1.3.)</p> <p>Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żarkach (1.5.)</p>

			<p>Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żarkach (1.6.)</p> <p>Ruch to zdrowie – profilaktyka zdrowego stylu życia (1.7.)</p> <p>Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach (1.8)</p> <p>Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.)</p> <p>Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach (2.1.)</p> <p>Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej (3.1.)</p> <p>Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy (4.1.)</p> <p>Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowany mieszkańcom (5.2.)</p> <p>Kawiarenka społeczna (5.3.)</p>
<p>Skala zawieszonych działalności gospodarczych w Żarkach Centrum - wyniki mogą budzić niepokój (246 podmiotów - stan na 09.07.2024 r., baza REGON).</p> <p>Wysoka liczba zawieszonych działalności w podobszarze Żarki Osiedla.</p>	gospodarcza	<p>Żarki Centrum</p> <p>Żarki Osiedla</p>	<p>Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach (1.1.)</p> <p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.)</p>
<p>Potrzeba dostosowania przestrzeni miejskiej oraz budynków użyteczności publicznej do spełniania standardów tzw. dostępnościowych</p>	<p>techniczna</p> <p>przestrzenno</p> <p>-</p> <p>funkcjonalna</p>	<p>Żarki Centrum</p> <p>Żarki Osiedla</p> <p>Wysoka Lelowska</p>	<p>Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach (1.1.)</p> <p>Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.)</p>

			<p>„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek (1.3.)</p> <p>Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.)</p> <p>Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żarkach (1.5)</p> <p>Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żarkach (1.6.)</p> <p>Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach (2.1.)</p> <p>Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej (3.1.)</p>
--	--	--	---

9.3. Komplementarność proceduralno– instytucjonalna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 zakłada zintegrowane podejście na poziomie podmiotów realizujących założenia niniejszego Programu. W proces prac nad dokumentem włączono **różne grupy interesariuszy** (szerszy opis w rozdziale 12). Przewidziane do realizacji przedsięwzięcia podstawowe uwzględniają **współpracę partnerów reprezentujących różne sektory**. Proces wdrażania GPR, przejawiający się w realizacji poszczególnych przedsięwzięć podstawowych, jest przewidziany jako proces komplementarny – realizacja wspólna: Podmiot Odpowiedzialny oraz Partner/Partnerzy Realizacji (szczegółowe wskazania w kartach przedsięwzięć podstawowych). Za realizację GPR odpowiada Burmistrz Miasta i Gminy Żarki wraz z Operatorem ds. Rewitalizacji, przy współpracy z Partnerami (realizacja poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych) oraz Komitetem Rewitalizacji.

Założenia systemu zarządzania i monitorowania Programu także zapewniają udział różnych typów interesariuszy w procesie wdrażania zapisów GPR (szerszy opis w podrozdziale 13). W tym:

- Operator ds. Rewitalizacji pełni rolę wykonawczą i zarządczą w stosunku do GPR, a także co najważniejsze, zapewnia możliwości aktywnego włączania się Partnerów Programu. Aby to osiągnąć realizuje zadania z zakresu upowszechniania wiedzy na temat Programu i jego realizacji oraz mobilizacji zasobów, które powinny lub mogą działać na rzecz realizacji Programu. W trakcie realizacji Programu Operator ds. Rewitalizacji podejmuje

także współpracę z różnymi podmiotami społecznymi i publicznymi celem włączenie nowych podmiotów i interesariuszy w proces rewitalizacji oraz wspiera Partnerów Programu, w realizację przez nich zadań;

- Komitet Rewitalizacji jest ciałem opiniotwórczym i doradczym dla Burmistrza Miasta i Gminy Żarki. Jako podmiot międzysektorowy tworzy warunki do współpracy i koordynacji działań rewitalizacyjnych przez różnych Partnerów.
- Każdy potencjalny Partner Programu dzięki działaniom Operatora ds. Rewitalizacji ma zapewniony dostęp do informacji na temat realizacji założeń programu. Dodatkowo w ramach procedur zarządczych przewidziano możliwość zgłaszania nowych zadań oraz uwag do istniejącego Programu Rewitalizacji przez wszystkich zainteresowanych. W ten sposób każdy Partner będzie miał wpływ na realizację Programu.

Tym samym spełniona jest zasada komplementarności proceduralno – instytucjonalnej.

9.4. Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki charakteryzuje komplementarność międzyokresową. Podejmowane w ramach realizacji założeń niniejszego dokumentu przedsięwzięcia są kontynuacją działań podejmowanych przez gminę już wcześniej, w ramach wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023. Tym samym proces rewitalizacji jaki prowadzony jest w gminie Żarki jest procesem ciągłym, skoncentrowanym na wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów gdzie zidentyfikowany jest ów kryzys w sferze społecznej, ale także sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej czy funkcjonalno – przestrzennej. Przykładem komplementarności międzyokresowej jest sekwencja działań projektowych jakie obserwujemy analizując działania rewitalizacyjne podejmowane przez gminę pięć czy siedem lat temu i obecnie. To m.in.:

- ❖ gruntowna modernizacja tkanki mieszkaniowej przy ul. Topolowej (lokale socjalne i komunalne) przeprowadzona w latach 2018-2019, obecnie wsparta przedsięwzięciem podstawowym skoncentrowanym na aktywizacji mieszkańców, budowaniu więzi sąsiedzkich i wzmacnianiu poczucia odpowiedzialności za swoje miejsce zamieszkania;
- ❖ dalsze poszerzanie terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach czyli rozwój pierwotnego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, zrealizowanego w 2019-2020 roku, zarówno co do powierzchni samego zagospodarowanego terenu jak i wprowadzenie dodatkowych funkcji jakie są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców;
- ❖ realizacja szeregu imprez, wydarzeń, spotkań sąsiedzkich w oparciu o zrewitalizowane parę lat wcześniej przestrzenie publiczne (m.in. Stary Rynek).

Innym kontekstem zintegrowania międzyokresowego jest powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki ze Strategią Rozwoju Gminy Żarki - oba dokumenty są ze sobą komplementarne i wzajemnie się uzupełniają. Szereg przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 jest bezpośrednią kontynuacją wizji rozwoju gminy Żarki wyrażoną w Strategii Rozwoju Gminy. Tym samym GPR jest kontynuacją zamierzeń strategicznych gminy i w takim kontekście także występuje komplementarność międzyokresowa.

9.5. Komplementarność źródeł finansowania

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2026 - 2035 odznacza się także komplementarnością w zakresie źródeł finansowania. Tym samym w ramach wdrażania GPR przewidziano **wykorzystanie kilku źródeł finansowania**, co da możliwość stworzenia montażu finansowego i uniezależni realizację Programu od dostępności finansowania z tylko jednego źródła. W ramach wdrażania GPR przewiduje się uzupełnianie i **łączenie wsparcia z różnych funduszy i programów** przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian.

Gmina Żarki zakłada przede wszystkim wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji.

W trakcie trwania GPR zakłada się prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla różnych podmiotów z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. W ramach dbałości o zróżnicowanie źródeł finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć Gmina Żarki, wdrażając GPR, będzie starała się pozyskać Partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego i współpracę z różnymi podmiotami. W sytuacji ograniczonych środków własnych przewidziana w GPR dywersyfikacja źródeł finansowania pozwoli na efektywniejsze wdrożenie wskazanych w Programie przedsięwzięć i osiągnięcie postawionych w nim celów.

Dla poszczególnych przedsięwzięć podstawowych ujętych w GPR wykazano **możliwe źródła finansowania** z wykorzystaniem następujących funduszy:

- **publicznych** pochodzących z budżetu Gminy Żarki
- **publicznych wspólnotowych** (m.in. Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego i krajowych Programów Operacyjnych);
- **publicznych krajowych** – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie – ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej);
- **z innych źródeł finansowych** w tym **środków prywatnych**.

10. Zintegrowane podejście do procesu rewitalizacji

10.1. Zintegrowanie na poziomie celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przewidziane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 przedsięwzięcia cechuje opisane powyżej zintegrowanie interwencji rewitalizacyjnych (kompleksowość programu rewitalizacji). Wszystkie przedsięwzięcia podstawowe wpisują się bowiem we wszystkie sfery interwencji rewitalizacyjnej: społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną oraz funkcjonalno-przestrzenną, a ich realizacja zapewni wypełnienie postawionych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji celów i kierunków działań. Tym samym każdy wskazany w Gminnym Programie Rewitalizacji cel strategiczny oraz kierunek działania (kierunek interwencji rewitalizacyjnej) jest „zaopiekowany” przez zestaw przedsięwzięć podstawowych co wskazuje na **zintegrowanie na poziomie celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych**. Zintegrowanie to prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Zintegrowanie przedsięwzięć podstawowych z celami strategicznymi rewitalizacji i kierunkami działań

Cel strategiczny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie podstawowe
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej	1.1. Rozwój oferty usług społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> „Szkoła zainteresowań” – cykl zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (3.2.) Diagnostujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach (5.1.)
	1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> Ruch to zdrowie – profilaktyka zdrowego stylu życia (1.7.) Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach (1.8.) Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek (1.9.) Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy (4.1.) Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowanych mieszkańcom (5.2.) Kawiarenka społeczna (5.3.)
	2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do	<ul style="list-style-type: none"> Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach (1.1.) Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach (1.2.) „Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji

Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji	osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.	w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek (1.3.) <ul style="list-style-type: none"> • Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.) • Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żarkach (1.6.) • Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach (2.1.)
	2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych (1.4.) • Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żarkach (1.5.) • Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej (3.1.)

10.2. Zintegrowanie interwencji rewitalizacyjnej (kompleksowość programu rewitalizacji)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035 poprzez realizację szeregu **przedsięwzięć** w nim zawartych, **wpisujących się we wszystkie** istotne dla procesu rewitalizacji **sfer interwencji** (społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną oraz przestrzenno-funkcjonalną), zakłada **wprowadzenie kompleksowej, wielopłaszczyznowej zmiany na obszarze rewitalizacji.**

Powiązania i oddziaływania między poszczególnymi sferami – na które odpowiada rewitalizacja (zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku i jej późniejszymi zmianami) – a kierunkami działań rewitalizacyjnych i **16 przedsięwzięciami podstawowymi** przewidzianymi do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035, wskazują na **kompleksowość zaplanowanej interwencji.**

Kompleksowość ta przedstawia się następująco:

Sfera społeczna – przedsięwzięcia podstawowe wpisujące się w sferę społeczną to: **1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 2.1., 3.1., 3.2., 4.1., 5.1., 5.2., 5.3.** Przedsięwzięcia te realizują następujące kierunki działań rewitalizacyjnych:

— 1.1. Rozwój oferty usług społecznych.

- 1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.
- 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.
- 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej.

Sfera gospodarcza - przedsięwzięcia podstawowe wpisujące się w sferę gospodarczą to: **1.1., 1.2.**

Przedsięwzięcia te realizują następujące kierunki działań rewitalizacyjnych:

- 1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.
- 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.

Sfera środowiskowa - przedsięwzięcia podstawowe wpisujące się w sferę środowiskową to: **1.1, 1.4.**

Przedsięwzięcia te realizują następujące kierunki działań:

- 1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.
- 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.
- 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej.

Sfera techniczna - przedsięwzięcia podstawowe wpisujące się w sferę techniczną to: **1.4., 1.5.**

Przedsięwzięcia te realizują następujące kierunki działań rewitalizacyjnych:

- 1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.
- 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej.

Sfera funkcjonalno – przestrzenna - przedsięwzięcia podstawowe wpisujące się w sferę funkcjonalno – przestrzenną to: **1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.6., 2.1., 3.1., 4.1.**

Przedsięwzięcia te realizują następujące kierunki działań rewitalizacyjnych:

- 1.2. Wspieranie działań sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnej.
- 2.1. Rozwój przestrzeni publicznych poprzez ich powiększanie, wprowadzanie nowych funkcji, dostosowywanie do osób ze szczególnymi potrzebami oraz akupunktury zielenią w obszarze rewitalizacji, w tym aranżacja przestrzeni publicznych z potencjałem pod rozwój zrównoważonej rekreacji i turystyki.
- 2.2. Poprawa infrastruktury technicznej i funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez modernizację i rozbudowę budynków użyteczności publicznej.

W kartach przedsięwzięć podstawowych, w rozdziale „Oddziaływanie przedsięwzięcia”, każdorazowo wskazano na jaką sferę oddziałuje dana realizacja (odpowiednio: społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną czy przestrzenno-funkcjonalną). Jedno przedsięwzięcie może oddziaływać równocześnie na więcej niż jedną ze sfer, może także realizować więcej niż jeden kierunek działań rewitalizacyjnych.

10.3. Zintegrowanie na poziomie różnych sektorów, partnerów

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki od momentu jego opracowywania zakłada realizację zasady partnerstwa i partycypacji społecznej. Współpraca różnych partnerów – mieszkańców, instytucji społecznych, biznesowych oraz publicznych, na etapie diagnostycznym i strategicznym pozwoliła na zdiagnozowanie występujących problemów w gminie oraz zaplanowanie działań niezbędnych do poprawy jakości życia mieszkańców. Z kolei włączenie partnerów z różnych sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego) na etapie realizacji programu pozwoli na skuteczną realizację zadań i przyczyni się do zwiększenia trwałości podjętych inwestycji.

Wśród podmiotów odpowiadających za realizację poszczególnych przedsięwzięć podstawowych (we wcześniejszych szczegółowych opisach przedsięwzięć podstawowych wskazanych jako: „podmiot realizujący” oraz „partnerzy w realizacji”) znaleźli się przedstawiciele przede wszystkim sektora publicznego i społecznego:

- sektor publiczny – Gmina Żarki/Urząd Miejski w Żarkach, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach, Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach,
- partnerzy społeczni – organizacje pozarządowe (Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach, Ludowy Klub Sportowy Zieloni Żarki, Żarecki Klub Seniora „Barwy jesieni”), Klasztor Ojców Paulinów w Żarkach.

Tym samym przewidziano zintegrowanie sektorów i różnych partnerów na poziomie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035.

10.4. Zintegrowanie na poziomie zastosowanych metod pracy nad Gminnym Programem Rewitalizacji

Zintegrowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki przejawia się również w zastosowaniu różnych metod, w trakcie jego opracowywania, a w dalszej perspektywie także w procesie wdrażania, monitoringu i ewaluacji.

Proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki opierał się na zasadzie partycypacji i partnerstwa. Aby uzyskać pełny obraz sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy, już na etapie diagnostycznym (wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji) zastosowano metody badawcze włączające lokalnych interesariuszy (całość procesu opisana została w rozdziale 12 Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji). Wśród metod tych pojawiły się zarówno klasyczne metody badań społecznych, jak sondaż uliczny, badania internetowe, spacer badawczy, czy wywiady indywidualne z ekspertami, jak również metody deliberacji, w tym spotkania warsztatowe, metoda world cafe, czy spotkania konsultacyjne. Zróżnicowanie metod pozwoliło na uzyskanie opinii różnych środowisk społecznych (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje społeczne, instytucje publiczne). Działania te, wraz z pracami eksperckimi pozwoliły na wypracowanie występujących problemów oraz przedsięwzięć, które są kluczowe dla rozwoju lokalnej społeczności.

Podobnie w ramach procesu aktualizacji GPR skorzystano z różnych metod służących aktywizacji i włączaniu w proces prac nad GPR interesariuszy rewitalizacji. Prowadzono m.in. spacer badawczy, badania społeczne (pogłębione wywiady indywidualne) czy warsztaty strategiczne.

Dodatkowo, w Gminnym Programie Rewitalizacji zaplanowano zastosowanie różnych metod włączających lokalne środowiska w trakcie jego realizacji, co zostało wykazane w rozdziale 13 System wdrażania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji.

11. Ramy finansowe

Skuteczność działań rewitalizacyjnych będzie możliwa jedynie dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a to z kolei wymaga zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku podkreśla istotę dywersyfikacji źródeł i podmiotów finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zostały wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji. W związku z powyższym konieczne jest łączenie różnych, potencjalnych źródeł finansowania.

Przewidywany termin realizacji, szacunkowe koszty oraz możliwe źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć podstawowych zestawiono poniżej w tabeli.

Tabela 20. Plan finansowy przedsięwzięć podstawowych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Przewidywany termin realizacji	Szacunkowy koszt realizacji w PLN	Potencjalne źródła finansowania
1.1.	Żywy, błękitno – zielony Stary Rynek w Żarkach	2026 - 2028	3 000 000	Budżet Gminy, Program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021 -2027 (FEdŚ)
1.2.	Nowe funkcje terenu rekreacyjnego przy kąpielisku w Żarkach	2026 - 2028	6 000 000	Budżet gminy, FEdŚ
1.3.	„Lasek fabryczny Strefą Młodych” – wprowadzenie nowych funkcji w przestrzeni sportowo – rekreacyjnej Żarek	2028 - 2030	4 000 000	Budżet gminy, FEdŚ
1.4.	Dom Kultury – nowa aranżacja otoczenia oraz reorganizacja pomieszczeń wewnętrznych	2027 - 2028	2 000 000	Budżet gminy, FEdŚ
1.5.	Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Żarkach	2027 - 2028	4 000 000	Budżet gminy, FEdŚ
1.6.	Kontakt z naturą czyli miejsca wyciszenia dla osób w kryzysie, w ogrodzie przyklasztornym Ojców Paulinów w Żarkach	2027 - 2029	3 000 000	Środki prywatne, FEdŚ
1.7.	Ruch to zdrowie – profilaktyka zdrowego stylu życia	2026 - 2035	200 000	Budżet Gminy, granty na aktywizację lokalnych społeczności

1.8.	Cykliczne zajęcia dla rodzin na terenie rekreacyjnym przy kąpielisku miejskim w Żarkach	2026 - 2035	200 000	Budżet Gminy, granty na aktywizację lokalnych społeczności
1.9.	Godzina z historią Żarek – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców na temat historii Żarek	2026 - 2035	200 000	Budżet Gminy, granty na aktywizację lokalnych społeczności
2.1.	Przestrzeń spotkań sąsiedzkich na terenie osiedla 600-lecia w Żarkach	2026 - 2027	1 000 000	Budżet gminy, WFOŚiGW w Katowicach
3.1.	Remont świetlicy wiejskiej w Wysokiej Lelowskiej	2027 - 2028	1 000 000	Budżet gminy, FEdŚ
3.2.	„Szkoła zainteresowań” – cykl zajęć pozalekcyjnych dla dzieci	2026 - 2035	200 000	Budżet Gminy,
4.1.	Aktywni i współodpowiedzialni mieszkańcy	2027 - 2035	200 000	Budżet Gminy granty na aktywizację lokalnych społeczności
5.1.	Diagnostujemy – akcja informacyjna – edukacyjna skierowana do rodziców uczniów Szkoły Podstawowej im. Wł. Szafera w Żarkach	2027 - 2035	100 000	Budżet Gminy
5.2.	Spotkania trzech pokoleń – cykl wydarzeń lokalnych dedykowany mieszkańcom	2026 - 2035	200 000	Budżet Gminy, granty na aktywizację lokalnych społeczności
5.3.	Kawiarenka społeczna	2026 - 2035	800 000	Budżet Gminy, granty na aktywizację lokalnych społeczności

Koszt planowanych przedsięwzięć podstawowych został oszacowany na poziomie:

24 600 000 PLN.

12. Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035 roku został opracowany w oparciu o **zasadę partnerstwa i partycypacji społecznej**, czyli interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość włączenia się w prace na każdym etapie prac (od etapu delimitacji,

czyli wyznaczania obszaru rewitalizacji, po opracowanie dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację) zgodnie z ideą rewitalizacji. Przepisy ustawowe o rewitalizacji nakazują prowadzenie działań rewitalizacyjnych w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy. Tym samym zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o rewitalizacji działania inicjowane w ramach partycypacji społecznej, jak i cały proces rewitalizacji prowadzonych w gminie Żarki, opierał się o wyznaczone w treści niniejszej ustawy zasady, takie jak:

- poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy i dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
- umożliwianie wspierania działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności zapisu GPR,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji GPR.

Przy identyfikacji potencjalnych interesariuszy procesu rewitalizacji, na etapie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035, uwzględniono założenia dotyczące zaangażowania interesariuszy (podmiotów społeczno-gospodarczych) jakie regulują zapisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2035, będący aktualizacją pierwotnego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023, został przygotowany z uwzględnieniem partnerów określonych w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Udział poszczególnych typów partnerów w pracach nad programem zapewniono w następujący sposób:

- **władze regionalne, lokalne i miejskie/gminne oraz inne instytucje publiczne** zaangażowane były w tworzenie założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, m.in. poprzez udział w działaniach partycypacyjnych takich jak warsztaty strategiczne, wizje lokalne prowadzone w metodzie spaceru badawczego, wywiady pogłębione oraz konsultacje indywidualne – spotkania robocze, następujących podmiotów: Urząd Miasta i Gminy Żarki, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach, Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach. Ponadto udział władz lokalnych, regionalnych oraz instytucji publicznych zapewniony jest przez procedurę opiniowania projektu GPR zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji;
- **partnerzy gospodarczy i społeczni** – poprzez uczestnictwo w warsztatach strategicznych, wizjach lokalnych prowadzonych w metodzie spaceru badawczego czy wywiadach pogłębionych przeprowadzonych z przedstawicielami sektora gospodarczego oraz publicznego i społecznego. Wśród przedstawicieli partnerów gospodarczych i społecznych znaleźli się reprezentanci: Rady Miejski w Żarkach (w tym Radni z podobszarów rewitalizacji), sołtys z Wysokiej Lelowskiej, reprezentanci lokalnego biznesu oraz liderzy organizacji społecznych takich jak Ludowy Klub

Sportowy Zieloni Żarki, Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach, Żarecki Klub Seniora „Barwy jesieni”, Klasztor Ojców Paulinów w Żarkach. Ponadto w zaproponowanych formach włączania się w działania partycypacyjne – warsztat w formule spotkania otwartego - zapewniono udział w procesie rewitalizacji: podmiotom prowadzącym lub zamierzającym prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą, podmiotom prowadzącym działalność społeczną na terenie gminy, w tym organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym, mieszkańcom gminy, mieszkańcom podobszarów rewitalizacji oraz użytkownikom wieczystym nieruchomości / właścicielom / podmiotom zarządzającym nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, wspólnotom mieszkaniowym, społecznym inicjatywom mieszkaniowym, towarzystwom budownictwa społecznego oraz członkom kooperatywy mieszkaniowej współdziałającym w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);

- **właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie** takie jak organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji – do prac warsztatowych i spacerów badawczych oraz badań społecznych (indywidualne wywiady pogłębione) zaproszono podmioty i organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Żarki, które obejmują swym obszarem działalności m.in. osoby starsze, zagrożone wykluczeniem społecznym (m.in. Żarecki Klub Seniora „Barwy jesieni”), podmioty współtworzące przedsięwzięcia kulturalno-oświatowe i sportowe, zajmujące się realizacją działań integrujących oraz aktywizujących społeczność (Ochotnicza Straż Pożarna w Żarkach, Ludowy Klub Sportowy Zieloni Żarki).

W dalszej części niniejszego rozdziału przedstawiono techniki partycypacyjne, które wykorzystano na etapie opracowywania dokumentu, i do udziału w których zaproszono lokalną społeczność, liderów społecznych oraz przedstawicieli różnych grup i instytucji społecznych, gospodarczych i publicznych (interesariuszy rewitalizacji).

I Etap diagnostyczny – wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Zachowane pierwotnego brzmienie opisu I Etap diagnostyczny – wyznaczenie obszaru rewitalizacji

W ramach tego etapu wykorzystano następujące metody:

Informacje o procesie rewitalizacji – proces opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji rozpoczął się od zamieszczenia informacji o tym czym jest proces rewitalizacji oraz w jaki sposób będzie toczył się on w Gminie Żarki. W tym celu na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Żarki pojawił się artykuł prezentujący najważniejsze założenia procesu rewitalizacji oraz zachęcający mieszkańców do włączenia się w zaplanowane działania społeczne (ankiety, spotkania warsztatowe i konsultacyjne).

Warsztat strategiczny I z udziałem przedstawicieli władz gminy, pracowników Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek podległych, przedstawicieli środowiska biznesu, organizacji społecznych oraz mieszkańców Miasta i Gminy. W trakcie I warsztatu zaprezentowano wstępnie wybrane obszary do rewitalizacji, wynikające z analizy danych zastanych. W trakcie warsztatów strategicznych dokonano wyboru obszarów do rewitalizacji. Dodatkowo na warsztacie określono wizję, czyli główny cel rewitalizacji gminy. Warsztat odbył się dn. 04.02.2016 roku i wzięło w nim udział łącznie N:33 osoby.

Badania sondażowe z mieszkańcami (PAPI). Kolejnym etapem włączenia mieszkańców do opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji były badania sondażowe, które odbyły się na ulicach miasta i gminy. W badaniu uczestniczyło łącznie 100 mieszkańców. Ankieta, w której mieli okazję wziąć udział mieszkańcy, miała na celu zdiagnozować występujące na terenie miasta i gminy problemy, w tym przede wszystkim problemy społeczne, ale także środowiskowe, techniczne, gospodarcze oraz przestrzenno-funkcjonalne. Badania pozwoliły z jednej strony zdiagnozować główne problemy i potrzeby mieszkańców, ale dały one również okazję do przekazania informacji mieszkańcom czym jest rewitalizacja oraz jakim problemom może ten proces przeciwdziałać.

Badania internetowe (CATI). Badania sondażowe z mieszkańcami uzupełniono o ankietę internetową, takiej samej treści. Głównym celem badania było dotarcie do większej liczby respondentów przy minimalizacji kosztów badania. Dodatkowo należy zauważyć, iż badania internetowe z natury są skierowane do innej grupy społecznej mieszkańców. Dzięki połączeniu dwóch metod badawczych uzyskano szerszą perspektywę badawczą i wyłoniono podstawowe problemy mieszkańców. Wnioski płynące z badań ankietowych zostały zaprezentowane w rozdziale 4.6. niniejszego dokumentu. Wyniki badań ankietowych były przedstawiane uczestnikom procesu podczas II warsztatu strategicznego, w trakcie którego odbyła się dyskusja na temat zadań, które powinny zostać zrealizowane na obszarach rewitalizacji. Badania ankietowe z mieszkańcami były zatem jednym z elementów, na podstawie których wyciągano wnioski odnośnie potrzeb mieszkańców obszarów rewitalizacji.

Badania jakościowe - wywiady pogłębione (N=3) z lokalnymi ekspertami. Badania ilościowe w postaci ankietowej z mieszkańcami (PAPI oraz CAWI) uzupełnione zostały o badania jakościowe, z lokalnymi ekspertami. Dzięki temu uzyskano szerszy kontekst badawczy. Badania zostały przeprowadzone z przedstawicielami instytucji, które w gminie odpowiedzialne są za pomoc społeczną i rozwój społeczny, w tym: przedstawiciel Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel służb porządkowych (Straż Miejska) oraz przedstawicielami instytucji kulturalno-turystycznych (triada – wywiad trzyosobowy), odpowiedzialnych za rozwój turystyczny gminy oraz nakierowane na zwiększenie aktywności kulturalnej mieszkańców. Wnioski z badań jakościowych posłużyły do uzupełnienia części diagnostycznej oraz wskazania głównych problemów. Wywiady traktowano jako badanie grup przedstawicielskich. W ankiecie papierowej nie każdy mieszkaniec miał możliwość wzięcia udziału. Wydaje się również, że osoby wykluczone społecznie, bądź zagrożone wykluczeniem nie chcą dzielić się swoimi problemami podczas badań. Natomiast instytucje, które zajmują się pomocą społeczną, czy animacją lokalnych społeczności mają wiedzę na temat tego co dzieje się w mieście i jakie problemy występują na konkretnych obszarach. Wnioski z badań jakościowych znajdują się w rozdziale pogłębionej diagnozy.

Wizja lokalna (spacer badawczy), to kolejne badanie natury jakościowej. Badanie polega na wizytacji poszczególnych, wcześniej wyłonionych obszarów gminy i jest połączone z rozmowami z mieszkańcami lub osobami korzystającymi w danej chwili z przestrzeni. Metoda ta pozwala na zdiagnozowanie występujących w terenie problemów przede wszystkim problemów natury przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wizja lokalna odbyła się dn. 08.02.2016 roku.

Ponadto po zakończeniu prac związanych z I etapem diagnostycznym, zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 roku, Uchwała o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (wraz z diagnozą społeczno – gospodarczo – przestrzenną oraz mapą o treści mapy ewidencyjnej w skali 1:5000, z wyznaczonymi obszarami zdegradowanymi i obszarami rewitalizacji wynikającymi z przeprowadzonego etapu I prac) została poddana konsultacjom społecznym w dniach od 29 lutego 2016 r. do 29 marca 2016 roku w trzech formach:

- **zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej.** Na tydzień (22.02.2015 roku) przed rozpoczęciem konsultacji właściwych na stronie Urzędu Miasta i Gminy oraz w BIP pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. W ogłoszeniu tym ukazał się elektroniczny kwestionariusz do zgłaszania uwag, który można było przesłać na adres mailowy Urzędu. Uwagi zbierane były w terminie od 29.02.2016 do 29.03.2016 roku. W trakcie trwania konsultacji nie przedstawiono żadnych uwag do tej części realizacji Programu.
- **zbieranie uwag ustnych w siedzibie Urzędu Gminy.** Na tydzień (22.02.2016 roku) przed rozpoczęciem się konsultacji właściwych na stronie Urzędu Miasta i Gminy oraz w BIP pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. Ogłoszenie zawierało informacje o możliwości zgłaszania uwag osobiście w godzinach funkcjonowania Urzędu. Uwagi zbierane były w terminie od 29.02.2016 do 29.03.2016 roku. W trakcie trwania konsultacji nie przedstawiono żadnych uwag do tej części realizacji Programu.
- **warsztat strategiczny II** z udziałem przedstawicieli władz gminy, pracowników Urzędu Miasta i Gminy, przedstawicieli środowiska biznesu, organizacji społecznych, na którym m.in. dyskutowano na temat granic obszarów zdegradowanych i obszarów wyznaczonych do rewitalizacji, a także sformułowano projekty rewitalizacyjne, które mogłyby odpowiadać na zdiagnozowane problemy (w fizekch projektowych oznaczono, które z zadań zgłoszone zostały podczas warsztatów) – spotkanie warsztatowe odbyło się w dniu 29.02.2016. W warsztacie wzięło udział łącznie n=27 osób.

Etap II strategiczny – opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Zachowane pierwotnego brzmienie opisu II Etap strategicznego – opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Na etapie opracowywania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki wykorzystano materiały wynikające z etapu diagnostycznego. Dodatkowo, po zakończeniu prac eksperckich związanych z etapem II, dokument ten został poddany konsultacjom społecznym, w trzech formach:

- **zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej.** Tydzień przed rozpoczęciem konsultacji społecznych (11.05.2016 roku) na stronie Urzędu Miasta i Gminy oraz BIP

pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. Uwagi zbierane w terminie od 18.05.2016 do 16.06.2016 roku. W trakcie trwania konsultacji nie przedstawiono żadnych uwag do tej części realizacji Programu.

- **zbieranie uwag ustnych w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy.** Tydzień przed rozpoczęciem konsultacji społecznych (11.05.2016 roku) na stronie Urzędu Miasta i Gminy oraz BIP pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. Ogłoszenie zawierało informacje o możliwości zgłaszania uwag osobiście w godzinach funkcjonowania Urzędu. Uwagi zbierane były w terminie od 18.05.2016 do 16.06.2016 roku. W trakcie trwania konsultacji nie przedstawiono żadnych uwag do tej części realizacji Programu.
- **otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami gminy Żarki.** Spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 15 czerwca. Na spotkanie mogli przyjść wszyscy zainteresowani interesariusze, a dodatkowo celowo zostali zaproszeni mieszkańcy obszarów rewitalizacji. W trakcie spotkania przedstawiono główne założenia dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym przede wszystkim zadania wybrane do realizacji. W trakcie spotkania mieszkańcy zgodzili się z tym, że wszystkie zadania, zaproponowane do rewitalizacji są bardzo potrzebne dla lokalnej społeczności. Jednakże, jako zadania najważniejsze uznano działania zmierzające do remontu mieszkań socjalnych na ulicy Topolowej, a także stworzenie mieszkań socjalnych w Wysokiej Lelowskiej. Działania te bezpośrednio wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej. Ponadto zwrócono uwagę na konieczność prowadzenia działań uspołeczniających całość procesu – duże uznanie wśród uczestników spotkania zyskały zadania nastawione na wspólne projektowanie przestrzeni. Postulowano, aby taki moduł pojawił się we wszystkich zadaniach infrastrukturalnych (tam, gdzie jest to możliwe) oraz działania społeczne zmierzające do rozwoju przedsiębiorczości wśród młodych mieszkańców Żarek. Wśród postulatów rozszerzenia działań rewitalizacyjnych pojawił się pomysł na zorganizowanie działań aktywizujących dla najstarszych mieszkańców gminy, seniorów, co zostało uwzględnione w trakcie wprowadzania poprawek do Programu.

Całość procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki odbywała się zatem przy współpracy z różnymi partnerami i interesariuszami Programu.

Po zakończeniu prac związanych z etapem II, dokument ten został poddany konsultacjom społecznym zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 roku.

Kolejno Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 – 2023 został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Żarkach dnia 27.02.2017r. nr XXIX/218/2017.

Etap III aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Na etapie aktualizacji dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki wykorzystano **zestaw danych źródłowych** przekazanych przez Urząd Miejski w Żarkach i jednostki mu podległe w tym m.in. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach, Szkołę Podstawową im. Wł. Szafera, jak również Powiatową Komendę Policji w Myszkowie. Ponadto korzystano z danych źródłowych prezentowanych w powszechnie dostępnych bazach danych takich instytucji jak: Okręgowa Komicja Edukacyjna, Państwowy Instytut Geologiczny, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Państwo Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. W oparciu o nie przygotowano analizę ekspercką pozwalającą na **aktualizację pogłębionych diagnoz trzech**

podobszarów rewitalizacji. Stan danych w oparciu o które dokonano analizy – w większości przydatków - **na 31 grudzień 2023 rok.**

Badania społeczne – pogłębione wywiady telefoniczne (TDI) – przeprowadzono pięć (N:5) pogłębionych wywiadów z przedstawicielami interesariuszy rewitalizacji – szefami głównych instytucji gminnych (sektor publiczny), przedstawicielami organizacji pozarządowych (sektor społecznych) oraz lokalnego biznesu (sektor gospodarczy). Wyniki badań pozwoliły na uszczegółowienie zapisu diagnoz pogłębionych dla każdego z trzech podobszarów rewitalizacji.

Warsztaty strategiczne (2 szt.) – przeprowadzono dwa warsztaty strategiczne z interesariuszami rewitalizacji w dniu 23 październik 2024 rok (warsztat z przedstawicielami instytucji publicznych oraz warsztat z mieszkańcami – w tym przedstawicielami organizacji społecznych i środowiska lokalnego biznesu).

Spacery badawcze (3 szt.) – przeprowadzone w każdym podobszarze rewitalizacji w dniu 23 październik 2024 rok, z udziałem interesariuszy rewitalizacji (m.in. przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Żarka, Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarkach, radnych, sołtysów, przedstawiciele organizacji społecznych, mieszkańców podobszarów).

Projekt GPR został poddany konsultacja społecznym.

13. System wdrażania i monitoringu

*Zachowane pierwotnego brzmienie rozdziału
(aktualizacja dotyczy tylko tabeli prezentującej wskaźniki monitorowania zmian – Tabela 23,
podrozdział 13.2.)*

Zgodnie z Ustawą o Rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku oraz Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w Programach operacyjnych na lata 2014 -2020, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki będzie realizowany z uwzględnieniem następujących zasad:

- Zasada Partnerstwa i Partycypacji – stosowanie różnych metod i narzędzi partycypacji różnych grup interesariuszy na każdym etapie procesu rewitalizacji, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi itp.
- Zasada Kompleksowości – zapewnienie wzajemnego powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi, synchronizację efektów tychże działań na wyprowadzanie obszarów ze stanu kryzysowego.
- Zasada Koncentracji Programu Rewitalizacji – realizowane w ramach Programu projekty dotyczą terenów, które zostały zdiagnozowane, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów, ale także wykazują się szczególnym potencjałem ze względu na rozwój gminy.
- Zasada Komplementarności – w tym Komplementarność Przestrzenna, a zatem wybór obszarów i późniejsze zarządzenia nimi nie może doprowadzić do przenoszenia się problemów społecznych; Komplementarność Problemowa, oznaczająca taki dobór projektów, które będą odpowiadały na zdiagnozowane problemy i wzajemnie się uzupełniały, Komplementarność Proceduralno Instytucjonalna, pozwalająca na efektywne współdziałanie różnych Interesariuszy Procesu, Komplementarność Międzyokresowa – pozwalająca na wyciąganie wniosków z poprzednich perspektyw finansowych oraz zachowanie ciągłości programowej, a także Komplementarność Finansowa, zapewniająca synergię pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi finansowanymi z różnych źródeł (w ramach EFS oraz EFRR oraz środków prywatnych inwestorów).

W celu zapewnienia realizacji ww. zasad zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki odbywać się będzie na trzech poziomach:

- zarządzanie projektami rewitalizacyjnymi,
- zarządzania podobszarami rewitalizacyjnymi,
- zarządzania Programem.

13.1. Opis struktury zarządzania GPR oraz podmiotów zaangażowanych w realizację Programu

Realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Żarki poprzez Urząd Miasta i Gminy Żarki, w szczególności – Referat do Pozyskiwania Funduszy Europejskich i Krajowych – Operator ds. Rewitalizacji.

Ponadto w proces realizacji wdrażania założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki zaangażowane będą następujące podmioty:

- Komitet Rewitalizacji – Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Burmistrza. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu zostaną określone osobną uchwałą Rady Miejskiej;
- Strażnicy Podobszarów Rewitalizacji (wyłonieni w ramach Komitetu ds. Rewitalizacji);
- Partnerzy Programu – interesariusze procesu rewitalizacji, wśród których znajdują się m.in. podmioty takie jak:
 - Mieszkańcy,
 - Lokalni aktywiści,
 - Przedsiębiorcy,
 - Związki przedsiębiorców,
 - Właściciele nieruchomości,
 - Wspólnoty mieszkaniowe,
 - Zarządcy nieruchomości,
 - Instytucje zarządzające infrastrukturą techniczną,
 - Instytucje społeczne, w tym kościoły, parafie, związki wyznaniowe,
 - Instytucje edukacyjne,
 - Organizacje pozarządowe,
 - Kluby sportowe.

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji będzie odbywać się w ramach istniejących struktur Urzędu Miasta i Gminy Żarki, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem.

Tabela 21. Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania

Podmioty	Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania		
	Zarządzanie Programem	Zarządzanie podobszarami rewitalizacji	Zarządzanie projektami rewitalizacyjnymi
Operator ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w GPR; – dba o upowszechnienie założeń GPR wśród mieszkańców gminy; – odpowiada za aktualizację zapisów GPR; – prowadzi konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy; – zbiera propozycje zmian do GPR; – diagnozuje sytuację na obszarze objętym rewitalizacją; – sporządza okresowe sprawozdania z realizacji GPR; 	<ul style="list-style-type: none"> – w sposób stały monitoruje realizację zadań i zmiany zachodzące w ramach poszczególnych podobszarów; – prowadzi wystandaryzowaną bazę wskaźników monitorujących zmiany w podobszarach rewitalizacji; – podejmuje działania na rzecz angażowania Partnerów do realizacji założeń Programu, w ramach poszczególnych podobszarów rewitalizacji; 	<ul style="list-style-type: none"> – wspiera Partnerów w poszukiwaniu zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć wpisujących się w założenia GPR; – wspiera merytorycznie Partnerów realizujących projekty; – monitoruje możliwości pozyskania dofinansowania na realizację zadań uwzględnionych w GPR; – zbiera propozycje zadań do GPR;
Komitet ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnia wśród lokalnej społeczności informacje na temat postępów w realizacji założeń GPR; – określa standardy bieżącego monitorowania wdrażania GPR (wprowadza niezbędne zmiany do procedury monitoringu); – rekomenduje zmiany do GPR; – opiniuje sprawozdania z realizacji GPR; 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wstępną opinię dotyczącą zmian w ramach podobszarów; – wdraża założenia GPR oraz koordynuje procesy w podobszarach rewitalizacji; – stanowi forum wymiany opinii nt. podobszarów rewitalizacji, ich potrzeb i zmian zachodzących na ich terenie; 	<ul style="list-style-type: none"> – poszukuje nowych Partnerów do realizacji istotnych przedsięwzięć; – inicjuje partnerstwa do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy warunki do współpracy i koordynacji działań rewitalizacyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> – diagnozuje zaistniałe problemy w podobszarach rewitalizacji; – promuje założenia i efekty realizacji zadań w ramach podobszarów rewitalizacji; 	
Strażnicy Obszarów Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – opiniują wnioski Partnerów dotyczące zmian w GPR; 	<ul style="list-style-type: none"> – opiniuje propozycje zmian w ramach podobszarów; 	<ul style="list-style-type: none"> – opiniują propozycje projektów rewitalizacyjnych dotyczących podobszarów, wnoszone przez Partnerów, oraz zgłaszają projekty własne;
Partnerzy Programu	<ul style="list-style-type: none"> – przekazują informacje nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia GPR oraz statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania wskaźników dla Programu; – zgłaszają wnioski dotyczące zmian w GPR; 	<ul style="list-style-type: none"> – zgłaszają propozycje projektów rewitalizacyjnych dotyczących podobszarów; 	<ul style="list-style-type: none"> – aktywnie, zgodnie z posiadanymi kompetencjami włączają się w realizację zadań wpisujących się w GPR; – zgłaszają Operatorowi ds. Rewitalizacji pojawienie się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi zadaniami uwzględnionymi w GPR;

Realizacja projektów przez gminę

Wszystkie projekty rewitalizacyjne będące w gestii gminy oraz jej jednostek realizowane będą zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską *Wieloletnią Prognozą Finansową* oraz budżetami rocznymi.

Spójność niniejszego Programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej, właściwa jednostka gminna zleca i przygotowuje wymaganą dokumentację techniczną i przekazuje jej wyciąg wraz z pozwoleniem na budowę i innymi dokumentami (jak np. harmonogram finansowo – rzeczowy, kosztorysy, przedmiary, itp.) Operatorowi ds. Rewitalizacji celem przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. Operator przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Burmistrza Miasta i Gminy Żarki zostaje złożony do Instytucji Ogłaszającej Konkurs.

Po podpisaniu umowy dofinansowania z Instytucją Ogłaszającą Konkurs, w zarządzanie projektem zostaje włączony Referat Finansowy.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi/programami, Burmistrz może powołać Zespoły Zadaniowe. W skład Zespołów wchodzi przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem.

Ideą powołania *Zespołów* jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją. Począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Realizacja projektów przez Partnerów

Projekty realizowane przez Partnerów Programu (gospodarczych, społecznych itp.) realizowane będą zgodnie z harmonogramem Programu Rewitalizacji zaopiniowanym przez Komitet i zatwierdzonym przez Operatora ds. Rewitalizacji.

W przypadku chęci zgłoszenia nowych projektów rewitalizacyjnych przez Partnerów, ich przyjęcie będzie odbywać się zgodnie z Procedurą zgłaszania nowych zadań do GPR i będzie opiniowane przez Komitet Rewitalizacji.

W trakcie realizacji Projektu Rewitalizacyjnego przez Partnerów Operator ds. Rewitalizacji, w razie konieczności, będzie udzielał wsparcia merytorycznego oraz wspólnie z Partnerem realizującym projekt będzie czuwał nad osiągnięciem założonych wskaźników.

13.2. Procedury zarządzania i monitoringu GPR

Procedura zgłaszania nowych zadań do GPR

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym Partnerzy Programu oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia nowego zadania do Gminnego Programu Rewitalizacji. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- a. Propozycję nowego zadania, opisaną zgodnie z kartą projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, zgłasza instytucja zaliczająca się do katalogu Partnerów GPR lub grupa minimum 15 mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Propozycje zadań zbierane są raz w roku i muszą zostać złożone do Operatora ds. rewitalizacji w terminie do 31 października.

- b. Po upływie tego terminu Operator ds. rewitalizacji w przeciągu dwóch tygodni zwołuje spotkanie Komitetu Rewitalizacji. Podczas spotkań Zespół opiniuje zebrane propozycje zadań rewitalizacyjnych dla danego podobszaru oraz zgłasza własne zadania.
- c. Zgodnie z punktem procedurą stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Procedura zgłaszania propozycji zmian do GPR

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym Partnerzy Programu oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia propozycji zmian w Gminnym Programie Rewitalizacji. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- a. Propozycję zmiany w zakresie zasięgu podobszaru rewitalizacji czy diagnozy podobszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem zgłasza instytucja zaliczająca się do katalogu Partnerów GPR lub grupa minimum 15 mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Propozycje zmian zbierane są raz w roku i muszą zostać złożone do Operatora ds. rewitalizacji w terminie do 31 października.

- b. Po upływie tego terminu Operator ds. rewitalizacji w przeciągu dwóch tygodni zwołuje spotkania Zespołów Roboczych ds. podobszarów rewitalizacji. Podczas spotkań Zespoły opiniują zebrane propozycje zmian dotyczących poszczególnych podobszarów rewitalizacji.
- c. Opinie Zespołów przedstawiane są podczas spotkania Komitetu ds. Rewitalizacji, którego zwołanie następuje zgodnie z procedurą stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
- d. Zgodnie z punktem procedurą stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Procedura stałego monitorowania GPR

W celu zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji działań, prowadzonych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki konieczne jest wprowadzenie elementów związanych z monitoringiem i ewaluacją całego procesu. Dobrze funkcjonujący monitoring i późniejszy proces ewaluacji zapewni wsparcie dla zarządzania całością procesu rewitalizacji,

a tym samym przyczyni się do osiągnięcia pozytywnych efektów dla interesariuszy – poprawi jakość życia mieszkańców gminy.

Celem monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki jest weryfikacja skuteczności podjętych działań, a w przypadku wystąpienia problemów, szybkie i sprawne korygowanie tych działań.

Monitoring realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki, znajdujące się w kartach zadań poszczególnych projektów.

W ramach monitoringu prac dotyczących Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki, raz do roku zostaną przygotowane sprawozdania z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Poniżej przedstawiono zakres działań dla poszczególnych podmiotów, biorących udział w procesie rewitalizacji.

JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ PROJEKTÓW:

Jednostki odpowiedzialne za realizację projektów (instytucje publiczne, referaty Urzędu Miasta i Gminy Żarki, podmioty prywatne korzystające ze środków na rewitalizację, organizacje społeczne), na prośbę Operatora ds. Rewitalizacji przygotowują niezbędne dane w postaci mini raportów z wykonanych projektów, w tym: harmonogram, osiągnięte efekty (wskaźniki), napotkane / potencjalne trudności i problemy, niezbędne do zrealizowania zadania zasoby, listę proponowanych działań do realizacji na kolejny rok.

Dane gromadzone są do 15 października. Sprawozdania cząstkowe przekazywane są do 31 października.

OPERATOR DS. REWITALIZACJI:

Operator ds. Rewitalizacji opracowuje całościowe Sprawozdanie, które zawiera wyniki działań związanych realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym: wartość osiągniętych wskaźników poprzez realizację zadań, problemy występujące w trakcie realizacji zadań rewitalizacyjnych, analizę przyczyn nie zrealizowania projektów zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji w czasie sprawozdawczym lub szerszym, ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego, prezentacja przebiegu realizacji projektów, które otrzymały dofinansowanie z funduszy zewnętrznych, stan przygotowań i wdrażania projektów wpisanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

Sprawozdanie końcowe przekazywane jest Burmistrzowi do 15 listopada.

KOMITET DS. REWITALIZACJI:

W ciągu 10 dni od otrzymania sprawozdania Burmistrz zwołuje spotkanie Komitetu ds. Rewitalizacji. Podczas spotkania Komitet konsultuje ujęte w sprawozdaniu wyniki monitoringu, przygotowuje rekomendacje oraz listę zadań proponowanych do realizacji w kolejnym roku budżetowym.

RADA MIEJSKA:

Na kolejnej, następującej po spotkaniu Komitetu ds. Rewitalizacji, sesji Rady Miejskiej Burmistrz przedstawia wyniki sprawozdania z realizacji zamierzeń strategicznych wraz z listą zadań proponowanych do uwzględnienia w budżecie na kolejny rok.

Informacje z systemu monitorowania służą zarządzającym realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji do sprawowania bieżącego nadzoru nad postępami.

Tabela 22. Wskaźniki monitorowania zmian – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki

Lp.	Wskaźniki osiągnięcia celu – wskaźniki rezultatu	Źródła danych	Wartość bazowa (2024 r.)	Wartość docelowa (2035 r.)	Zakładany trend
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej					
1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji i gminy Żarki [szt.]	UMiG Żarki	0	476	wzrost
2.	Liczba dzieci z obszaru rewitalizacji objętych wsparciem bezpośrednim [os.]	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarkach	0	200	wzrost
3.	Wdrożone akcje informacyjne skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji (diagnoza dysfunkcji) [szt.]	Szkoła Podstawowa im. Wł. Szafera w Żarkach	0	1	wzrost
Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji					
4.	Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej / powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]	UMiG Żarki	0	5,7371	wzrost
5.	Otwarta przestrzeń publiczna utworzona lub rekultywowana na obszarze rewitalizacji [szt.]	UMiG Żarki	0	5	wzrost
6.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych	UMiG Żarki	0	3	wzrost

	na rewitalizowanych obszarach [szt.]				
7.	Liczba przedsięwzięć proekologicznych [szt.]	UMiG Żarki	0	2	wzrost

Źródło: opracowanie własne.

Procedura oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Procedura oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, o której mowa w Art. 22 Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji – będzie realizowana minimum raz na 3 lata (zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rewitalizacji). Działania prowadzone w ramach tej procedury będą skoncentrowane się na dokonaniu oceny aktualności i stopnia realizacji Programu, wpływu (efektów) realizowanych działań rewitalizacyjnych na stopień osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i kierunków działań (kierunków interwencji rewitalizacyjnej) wraz z odniesieniem się do oceny kierunków i dynamiki zmian na obszarze rewitalizowanym.

Ewaluacja ex post – ewaluacja po zakończeniu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki

Ewaluacja ex post jest dokumentem, który posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żarki. Za wykonanie Ewaluacji odpowiedzialny będzie Operator ds. Rewitalizacji. Raport ten powinien zawierać zestawienie najważniejszych wniosków ze sprawozdań rocznych prowadzonych przez cały okres obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki. Dodatkowo ewaluacja powinna obejmować badania społeczno-gospodarcze, które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane problemy w dokumencie Diagnozy Społeczno-Gospodarczej, opracowanej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji.

Raport zostanie przekazany Burmistrzowi, Komitetowi ds. Rewitalizacji oraz Radzie Miejskiej, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Żarki.

Ewaluacja ex post może być wykonana w ramach realizacji Oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu rewitalizacji.

13.3. Uspołecznienie procesu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki opiera się o zasadę partnerstwa i partycypacji, a zatem poddawany jest szerokiej dyskusji z Partnerami i Interesariuszami procesu rewitalizacji. Partycypacja ta ukierunkowana jest na jej dojrzałe formy, takie jak współdecydowanie. Działania partnerskie służą z jednej strony dotarciu z informacją o procesie do jak najszerszej liczby Partnerów procesu (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji), z drugiej zaś strony zachęceniu Partnerów do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji i aktywnego włączenia się w realizację założeń Programu.

Partnerami Programu Rewitalizacji, wobec których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, będą interesariusze procesu rewitalizacji czyli m.in.: mieszkańcy gminy, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przedsiębiorcy lokalni, wspólnoty mieszkaniowe, organizacje społeczne, itp.

Uspołecznienie procesu rewitalizacji będzie odbywać się poprzez działania informacyjne i promocyjne. Przewidziano m.in.:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy – Gminnego Programu Rewitalizacji (w wersji aktualnej),
- z bogacanie serwisu internetowego na stronie internetowej Urzędu o nowo realizowane zadania w ramach GPR,
- cykliczne przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z prasą lokalną, mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i monitorowania GPR oraz możliwościach włączenia się w realizowane działania.

Dzięki działaniom informacyjno – promocyjnym idea rewitalizacji, realizowana w gminie Żarki, będzie powszechną i zrozumiałą dla mieszkańców, pozwoli na przekazanie podstawowych faktów dotyczących tego, czym jest rewitalizacja, a także w jaki sposób proces ten jest realizowany.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach i dokumentach planistycznych

Określenie niezbędnych zmian w Planie ogólnym

Gmina Żarki nie posiada aktualnie obowiązującego Planu ogólnego. W ramach prac nad Planem ogólnym należy uwzględnić ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Określenie niezbędnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Realizacja przedsięwzięć zawartych w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2026 - 2035 nie wymaga wprowadzania zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Miejscowy plan rewitalizacji

Nie przewiduje się realizacji Miejscowego Planu Rewitalizacji.

Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11)

Nie przewiduje się wprowadzenia zmian we wspomnianych uchwałach.

15. Spis tabel, wykresów i rysunków

Spis tabel:

Tabela 1. Wskaźniki podsumowujące dla sfery społecznej.....	18
Tabela 2. Wskaźniki podsumowujące dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.....	19
Tabela 3. Wskaźniki podsumowujące dla sfery społecznej.....	24
Tabela 4. Wskaźniki podsumowujące dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.....	26
Tabela 5. Powierzchnia i liczba ludności obszaru zdegradowanego.....	31
Tabela 6. Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji.....	32
Tabela 7. Podsumowanie sfery społecznej – zestawienie wskaźników.....	38
Tabela 8. Podsumowanie sfer pozaspołecznych – zestawienie wskaźników.....	42
Tabela 9. Podsumowanie sfery społecznej – zestawienie wskaźników.....	48
Tabela 10. Podsumowanie sfer pozaspołecznych – zestawienie wskaźników.....	52
Tabela 11. Podsumowanie sfery społecznej – zestawienie wskaźników.....	56
Tabela 12. Podsumowanie sfer pozaspołecznych. Zestawienie wskaźników.....	57
Tabela 13. Przedsięwzięcia podstawowe – Podobszar I – Żarki Centrum.....	63
Tabela 14. Przedsięwzięcia podstawowe – Podobszar II – Żarki Osiedla.....	63
Tabela 15. Przedsięwzięcia podstawowe – Podobszar III – Wysoka Lelowska.....	63
Tabela 16. Przedsięwzięcia podstawowe obejmujące dwa podobszary rewitalizacji: Podobszar II – Żarki Osiedla oraz Podobszar III – Wysoka Lelowska.....	64
Tabela 17. Przedsięwzięcia podstawowe obejmujące cały obszar rewitalizacji: Podobszar I – Żarki Centrum, Podobszar II – Żarki Osiedla, Podobszar III – Wysoka Lelowska.....	64
Tabela 18. Powiązania zdiagnozowanych problemów i potrzeb z przedsięwzięciami podstawowymi.....	91
Tabela 19. Zintegrowanie przedsięwzięć podstawowych z celami strategicznymi rewitalizacji i kierunkami działań.....	100
Tabela 20. Plan finansowy przedsięwzięć podstawowych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żarki na lata 2016 - 2035.....	105
Tabela 22. Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania.....	115
Tabela 23. Wskaźniki monitorowania zmian – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żarki.....	120

Spis wykresów:

Wykres 1. Odpowiedzi na pytanie, czy wskazany obszar powinien zostać objęty procesem rewitalizacji.....	29
---	----

Spis rysunków:

Rysunek 1. Poglądowa mapa Podobszaru I – Żarki Centrum.....	34
Rysunek 2. Poglądowa mapa Podobszaru II - Żarki Osiedla.....	46
Rysunek 3. Poglądowa mapa Podobszaru III – Wysoka Lelowska.....	54